

ធនស្សនាវដ្តីនៃបច្ច័យវណ្ណលងកសារកម្ពុជា

វិស្វក កាត

- ◆ កម្មសិទ្ធិប្រវត្តិសាស្ត្ររបស់ប្រជាជនកម្ពុជា
- ◆ សំណុំភ្ញីប្រាសាទព្រះវិហារ

ប្រភព៖ លោកស្រីសិរីរៀង មេត្រីប្រជុំភីតេ

ឧស្សាហកម្មនៃមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

មាតិកា

លេខ១៦១ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៣

◆ កម្មសិទ្ធិប្រវត្តិសាស្ត្ររបស់ប្រជាជនកម្ពុជា.....១

ផ្នែកឯកសារ

◆ ហៃ សំអុល រៀបរាប់ពីសកម្មភាពក្បត់បង្កើតគ្រឿង.....៣

◆ បញ្ជីឈ្មោះ និងរូបថតអ្នកទោសមន្ទីរស-២១.....៥

ផ្នែកប្រវត្តិសាស្ត្រនិងការស្រាវជ្រាវ

◆ ការអប់រំរបស់ខ្មែរក្រហម : ការអប់រំកុមារត្រូវមានកំហឹង.....៧

◆ ខ្ញុំបាត់បង់ឪពុក.....១៧

◆ បបរណាយជាមួយទឹកដោះម្តាយ.....២១

◆ បានត្រឹមតែដឹង.....២៤

◆ ម្តាយចូលជាជីវិតដើម្បីកូន.....២៧

◆ ណាយនឹងសង្រួម.....៣០

◆ ម៉ាខ្មែរតំបន់ជម្លោះជួរចត់.....៣៤

ផ្នែកច្បាប់

◆ វិទ្យុសហគមន៍ : តើការអត់ឃ្លានវិវត្តទៅយ៉ាងដូចម្តេច.....៤០

◆ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងរកឃើញថា នួន ជា.....៤៤

មេត្តាពិភាក្សាសាធារណៈ

◆ សំណុំរឿងប្រាសាទព្រះវិហារ : កម្ពុជា និង ថៃ.....៤៦

◆ មហិច្ឆតាប្រព្រឹត្តិអំពើហិង្សាក្នុងប្រទេសបង់ក្លាដេស.....៥០

◆ តើទ្រព្យសម្បត្តិរបស់អតីតមេដឹកនាំខ្មែរក្រហម.....៥២

ទំព័រស្រាវជ្រាវរកគ្រួសារ

◆ បងប្រុសខ្ញុំ ហៃ សំអុល.....៥៥

◆ ទណ្ឌិកដ្ឋល្ហៅ.....៥៧

អ្នករាំបាំ ជុំវ៉ាន់ សុដាជីវី សម្ភាសន៍ជាមួយអតីតនាងការនៅភូមិកោះកែវ ឃុំស្រយង់ ស្រុកកូលេន ខេត្តព្រះវិហារ

រក្សាសិទ្ធិ

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា
អនុញ្ញាតឲ្យបោះពុម្ពផ្សាយដោយ
ក្រសួងព័ត៌មាននៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ប្រកាសទេសរដ្ឋមន្ត្រីនិងរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងព័ត៌មាន
លេខ០២៧១៣៥៧
ចុះថ្ងៃទី២២ខែសីហាឆ្នាំ១៩៧៧
រូបថតឯកសារ:មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា
និងសារមន្ទីរទ្រឹស្តីកម្មប្រល័យពូជសាសន៍ខ្លួនស្រី

កម្មសិទ្ធិប្រវត្តិសាស្ត្ររបស់ប្រជាជនកម្ពុជា

ការសម្រេចចិត្តរបស់សារមន្ទីរសិល្បៈមេត្រូប៉ូលីតែន ដែលជាសារមន្ទីរធំបង្អស់មួយនៅសហរដ្ឋអាមេរិក ក្នុងការប្រគល់រូបចម្លាក់ដ៏ធំនៃសតវត្សរ៍ទី១០ មកឲ្យព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាគឺជាពេលវេលាដ៏សំខាន់ណាស់ ដែលប្រទេសកម្ពុជាបន្តការពុះពាររបស់ខ្លួនក្នុងការទាមទារបេតិកភណ្ឌវប្បធម៌ត្រឡប់មកវិញ ។

រូបចម្លាក់ដែលត្រូវបានហៅថាជា “បនទេវៈលតជន្ត័ន៍” ឬ “អ្នកបំរើលតជន្ត័ន៍” គឺជារូបចម្លាក់ដ៏ធំ ដែលមានទំហំស្មើរូបមនុស្សពិត ដែលបានយាមនៅទ្វារសារមន្ទីរផ្នែកសិល្បៈអាស៊ីអាគ្នេយ៍នៃសារមន្ទីរមេត្រូប៉ូលីតែនចាប់តាំងពីឆ្នាំ១៩៧៤មកម្ល៉េះ ។ រូបចម្លាក់ទាំងនេះត្រូវបានយកចេញដោយខុសច្បាប់ពីតំបន់កោះកែវអំឡុងទសវត្សរ៍៧០ ហើយសារមន្ទីរនេះបានសម្រេចប្រគល់រូបចម្លាក់នេះត្រឡប់មកប្រទេសកម្ពុជាវិញបន្ទាប់ពីការស៊ើបអង្កេត និងការពិភាក្សាជាមួយនឹងខុទ្ទកាល័យរបស់ទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។ ដូចពេលនឹងការលើកឡើងរបស់នាយកគ្រប់គ្រងសារមន្ទីរមេត្រូប៉ូលីតែនដែលមានប្រសាសន៍ថា “សារមន្ទីរបានប្តេជ្ញាក្នុងការអនុវត្តបទដ្ឋានពិខាងដើមយ៉ាងហ្មត់

ចត់មិនត្រឹមតែចំពោះរូបចម្លាក់ដែលទទួលបានថ្មីនេះទេ ថែមទាំងចំពោះការសិក្សាអំពីសម្បជ័យផ្សេងៗរបស់ខ្លួនក្នុងភិប្បវិទ្យាខ្មែរ ប្រើដើម្បីសិក្សាឲ្យបានឆាប់រហ័សលើភាពជាក់លាក់នៃវត្ថុបុរាណប្រវត្តិសាស្ត្រ ។

សេចក្តីសម្រេចរបស់សារមន្ទីរមេត្រូប៉ូលីតែនមានសារៈសំខាន់ដោយសារសេចក្តីសម្រេចនេះបង្កើតបានជាកំរិតវិជ្ជមានសម្រាប់សហគមន៍ទូទាំងពិភពលោក ដែលខ្លួនទទួលបានសម្បត្តិវប្បធម៌មកថែរក្សារួចមកហើយនោះ ។ ក្រោមបទដ្ឋានអន្តរជាតិពេលបច្ចុប្បន្ន សារមន្ទីរជាច្រើននឹងធ្វើការខិតខំប្រឹងប្រែងគ្រប់បែបយ៉ាងដើម្បីចងក្រងប្រវត្តិនៃសម្បត្តិវប្បធម៌ទាំងនោះ មុនពេលខ្លួនទទួលយកមកថែរក្សា ។ ទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ ទាក់ទងទៅនឹងវត្ថុបុរាណដែលទទួលយកមកថែរក្សារួចមកហើយនោះហាក់បីដូចជាមិនសូវមានការខ្លះខ្មែនក្នុងការទទួលខុសត្រូវលើការថែរក្សា ដែលនេះធ្វើឲ្យការសម្រេចចិត្តរបស់សារមន្ទីរមេត្រូប៉ូលីតែន ក្លាយជាជំហានដ៏សំខាន់ក្នុងការប្រគល់ត្រឡប់មកវិញនូវទ្រព្យសម្បត្តិវប្បធម៌ដែលទទួលបានដោយខុសច្បាប់ ។

ទីតាំងដែលរូបបនទេវៈលតជន្ត័ន៍ត្រូវបានកាត់ចេញពីជើងទម្រ នៅប្រាសាទចិន តំបន់កោះកែវកាលពីទសវត្សរ៍៧០

រូបបនទេវៈលតជន្ត័ន៍ដែលបានមកដល់មាតុភូមិកំណើតវិញនៅល្វាចប្រទេសកម្ពុជា ថ្ងៃទី១១ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៣

ប៉ុន្តែក្រៅពីការសម្រេចចិត្តនេះ ដែលជះឥទ្ធិពលដល់គោលនយោបាយរបស់សារមន្ទីរផ្សេងៗជាច្រើន ការប្រគល់រូបចម្លាក់ទាំងនេះត្រឡប់មកវិញ មានសារៈសំខាន់ក្នុងការទាញចំណាប់អារម្មណ៍ដល់ការពុះពាររបស់ប្រជាជនកម្ពុជាក្នុងការផ្សះផ្សាជាមួយនឹងអតីតកាលដ៏រីករវរបស់ខ្លួន ។

ប្រទេសកម្ពុជាបានជួបប្រទះសង្គ្រាមខ្រីៗក្រុងកម្ពុជា លោកសិទ្ធិ

មនុស្សធ្លូន្តរ អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ និងការបះបោរក្នុងសង្គម ជាច្រើនសតវត្សរ៍ ដែលបានដុះឥទ្ធិពលបំផ្លាញដល់អត្តសញ្ញាណ និងបេតិកភណ្ឌជាតិរបស់កម្ពុជា ។ វត្ថុបុរាណដែលមិនអាចកាត់ថ្លៃ បានជាច្រើនត្រូវបានយកចេញពីប្រទេស ហើយត្រូវបានលក់ទៅ ឲ្យឈ្នួញបរទេស ហើយទន្ទឹមពេលដែលសង្គ្រាម ឧក្រិដ្ឋកម្មរំលោភ សិទ្ធិមនុស្សធ្លូន្តរ អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ និងការបះបោរនៅក្នុង សង្គមបានរលាយសាបសូន្យឥទ្ធិពលនៃអតីតកាលដ៏រីករវៃមកលើ បេតិកភណ្ឌរបស់ប្រទេសនៅតែមានរហូតដល់ពេលសព្វថ្ងៃ ។

ប្រទេសកម្ពុជាគឺជាទឹកដីនៃសោភ័ណភាពដ៏មិនគួរឲ្យជឿ និងជាទឹកដីប្រវត្តិសាស្ត្រ ។ ប្រាសាទ វិហារឥស្វរ្យ រូបចម្លាក់ និង ស្នាដៃសិល្បៈនៃសោភ័ណភាពដ៏ល្បីល្បាញបានគ្របដណ្តប់ពេញ ផ្ទៃប្រទេសកម្ពុជា ។ ភាពនៅឆ្ងាយដាច់ស្រយាលនៃវត្តសិល្បៈ ទាំងនោះ បានបំពេញបន្ថែមដល់សោភ័ណភាពរបស់វា ប៉ុន្តែភាព នៅឆ្ងាយដាច់ស្រយាលនេះក៏បានផ្តល់នូវឱកាសដល់ការលួចប្លន់ ។ ភាពក្រីក្រ និងកង្វះខាតការយល់ដឹងក្នុងចំណោមប្រជាជនសាមញ្ញ បានបង្កើនហានិភ័យនៃការលួចប្លន់ ឬការយកដោយខុសច្បាប់នូវ វត្ថុសម្បត្តិដែលមិនអាចកាត់ថ្លៃបាន ។ ទន្ទឹមពេលដែលការកើន ឡើងការពង្រឹងច្បាប់ និងការកាន់តែយល់ដឹងរបស់អង្គការ និង

រដ្ឋាភិបាលបរទេស បានជួយទប់ស្កាត់ដល់លំហូរនៃបេតិកភណ្ឌ ជាតិនៅមានតម្រូវការក្នុងការស្តារឡើងវិញនូវសម្បត្តិវប្បធម៌ ដែលគេទទួលបានដោយខុសច្បាប់ពីអតីតកាល ។

ក្នុងសំណុំរឿងដែលមិនទាន់យកមកជំនុំជម្រះនៅចំពោះ មុខតុលាការសហព័ន្ធក្នុងទីក្រុងញូយ៉ក រដ្ឋាភិបាលសហរដ្ឋអាមេរិក បានខិតខំស្វែងរកឲ្យមានការប្រគល់ត្រឡប់មកវិញនូវរូបចម្លាក់ថ្ម អ្នកចម្បាំង ក្នុងរឿងទៅកថាបែបហិណ្ឌូដែលស្គាល់ថាជាខ្វីយោ ដាន ។ រូបចម្លាក់នេះមានប្រភពមកពីតំបន់កោះកែវ ក្នុងប្រទេស កម្ពុជា ហើយរូបចម្លាក់នេះគឺជាការបង្ហាញអំពីអ្នកប្រឆាំងក្នុងរឿង ព្រេងមហាការតៈ ដែលជាសង្គ្រាមមួយដែលត្រូវបានពិពណ៌នា នៅក្នុងកម្ពីរសាសនា ។ ព្រះរាជអាជ្ញានៅក្នុងសំណុំរឿងនេះ ហោទ ប្រកាន់ថាកន្លែងដេញថ្លៃ ស្នូងបី បានផ្តល់ព័ត៌មានមិនពិតប្រាកដ អំពីដើមកំណើតនៃរូបចម្លាក់នេះ ក្នុងហេតុផលដើម្បីលក់ចេញនូវ វត្ថុដ៏អស្ចារ្យនេះ ។

ទន្ទឹមពេលដែលសំណុំរឿងនេះមានសារសំខាន់ដល់ការ កសាងរឿងពិតអំពីប្រវត្តិនៃរូបចម្លាក់ខ្វីយោដាននេះ សំណុំរឿង នេះក៏ជាឧទាហរណ៍មួយផ្សេងទៀតនៃការតស៊ូដីលំបាកដែល ប្រទេសកម្ពុជាត្រូវតែធ្វើដើម្បីទាមទារយកមកវិញនូវបេតិកភណ្ឌ

ប្រាសាទចិន ដែលរូបបរទេសលួចដក់ត្រូវបានយកចេញកាលពីដំនាន់សង្គ្រាមស៊ីវិលក្នុងទសវត្សរ៍៧០

របស់ខ្លួន និងទាញ ហេតុផលកាន់តែច្រើន ជាងមុន ដើម្បីជំរុញ ឲ្យអង្គការរដ្ឋាភិបាល និងឈ្នួញទិញវត្ថុ បុរាណឲ្យមានការ ទទួលខុសត្រូវនិងយក ចិត្តទុកដាក់កាន់តែ ខ្លាំងជាងមុន ទាក់ទង នៅនឹងការថែរក្សានិង ការស្តារបេតិកភណ្ឌ វប្បធម៌របស់ប្រទេស កម្ពុជា ។

ហែ សំអុល រៀបរាប់ពីសកម្មភាពក្រុងបដិវត្តន៍ ជាមួយព្រះអង្គម្ចាស់ នរោត្តម នរតិបុរី

(ឯកសារចម្លើយសារភាព ១០០៣២៤)

ហែ សំអុល ត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាប់បញ្ជូនមកមន្ទីរសន្តិសុខ ស្រុកកងមាសក្នុងខែធ្នូឆ្នាំ១៩៧៦ ពីបទធ្វើសកម្មភាពក្រុងបដិវត្តន៍ ខ្មែរក្រហមជាមួយព្រះអង្គម្ចាស់ នរោត្តម នរតិបុរី ដោយបានរៀបចំ គម្រោងដើម្បីវាយដណ្តើមទីក្រុងភ្នំពេញពីខ្មែរក្រហម ។ នៅក្នុង កំណត់ហេតុនិងចម្លើយរបស់ ហែ សំអុល ដែលរៀបរៀង ដោយកណៈសន្តិសុខស្រុកកងមាស តំបន់៤១ ភូមិភាគទន្តរ បាន សរសេរថា ហែ សំអុល អាយុ៣១ឆ្នាំ មានស្រុកកំណើតនៅភូមិ កណ្តឹង ស្រុកបាទីខេត្តតាកែវ ។ ឪពុកឈ្មោះ ហែម្តាយឈ្មោះ យឹម ធ្លាប់ប្រកបរបររកស៊ីចិញ្ចឹមគោឲ្យជនជាតិអារ៉ាប់ ។ សំអុល មានប្រពន្ធឈ្មោះ សៃ គឹម និងមានបងប្អូនប្រាំពីរនាក់ (ស្រីបីនាក់ និងប្រុសបួននាក់) ។ បងប្រុសទីមួយឈ្មោះ ផល ប្រពន្ធឈ្មោះ រិន របររកស៊ីឡើងភ្នំនៅកំពង់កន្ទួត ។ បងទីពីរឈ្មោះ ឈួន ភេទ ប្រុស ប្រពន្ធឈ្មោះ មី ធ្វើចម្ការនៅក្រឡាញ់ ខេត្តសៀមរាប ។ បងទីបីឈ្មោះ លី ភេទស្រី ប្តីឈ្មោះ សៀន របររកស៊ីបារ៉ាកាប់ ព្រែកបំនៅបាត់ដំបង ។ បងទីបួនឈ្មោះ លួត ភេទស្រី ប្តីឈ្មោះ ដុំ របរធ្វើម៉ាស៊ីនឡាន និងប្អូនប្រុសស្រីពីរនាក់ទៀតឈ្មោះ អ៊ែល និង សាន រស់នៅក្នុងបន្ទុកឪពុកម្តាយ ។

សំអុល ជាអ្នកបើកឡានថ្វាយព្រះអង្គម្ចាស់ នរតិបុរី គាំទ្រ ពីរបបសង្គមរាស្ត្រនិយមរហូតដល់ឆ្នាំ១៩៧២ ។ សំអុល បាន រៀបរាប់ពីសកម្មភាពនិងទំនាក់ទំនងជាមួយព្រះអង្គម្ចាស់ នរតិបុរី ថា នៅឆ្នាំ ១៩៧២ រដ្ឋការ លន់ នល់ បានចាប់កាត់និងព្រះអង្គម្ចាស់ នរតិបុរី ដាក់កុក ។ នៅឆ្នាំ១៩៧៤ ទើបអ្នកទាំងពីរបានប្តូរខ្លួនពីកុក និងរស់នៅទីក្រុងភ្នំពេញរហូតដល់ខ្មែរក្រហមកាន់កាប់ប្រទេស កម្ពុជានៅខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ។ សំអុល បានបន្តថា មុនបែក ទីក្រុងភ្នំពេញ ព្រះអង្គម្ចាស់ នរតិបុរី បាននិយាយប្រាប់រៀងរាល់

ប្រទេសជាតិនិងផែនការមួយចំនួនក្នុងការវាយដោះនៅទូទាំង ប្រទេស ។

ក្រោយថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ព្រះអង្គម្ចាស់ នរតិបុរី និងព្រះបិតាព្រះអង្គ (សម្តេចនរោត្តម សីហនុ) បានរៀបចំ កម្លាំងជាបីក្រុម ។ ទីមួយគឺ បក្សស មានឈ្មោះថា “កងទ័ពសេរី ការពារជាតិ ក្នុងកិច្ចប្រតិបត្តិការសាមគ្គីជាតិ” ដែលគ្រប់គ្រង ដោយព្រះអង្គម្ចាស់ ភូរិស្សរវ៉ា និងមានបក្ស អាស៊ាន ដែលមាន សមាជិកប្រាំពីរប្រទេសចេញមុខដូចជាដោយមានការស្នើសុំលួច លាក់នៅទីក្រុងបាត់ដំបង ។ ព្រះអង្គម្ចាស់ នរតិបុរី បានលបលួច ចេញទៅចុះហត្ថលេខានៅទីក្រុងបាត់ដំបង ដោយជិះយន្តហោះចេញ ពីក្នុងបរិវេណផ្ទះរបស់សម្តេច សីន សាន ។ កម្លាំងទីពីរមានព្រះ អង្គម្ចាស់ នរោត្តម ច័ន្ទស្រី ជាប្រធាន, ថាច់ រ៉ែន និង ថាច់ លីវ៉ង់ ជាសមាជិក ។ ព្រះអង្គម្ចាស់ ច័ន្ទស្រី ជាអ្នកដឹកនាំ ដោយធានាថា នឹងវាយដណ្តើមកាន់កាប់ទីក្រុងភ្នំពេញពីខ្មែរក្រហមវិញ ។ កម្លាំង ទីបី គឺជាកម្លាំងចោរព្រៃ ដែលមាន អ៊ុន តាំ ជាមេដឹកនាំនៅខេត្ត កំពង់ចាម ។ ផ្នែកចលនាបំផុសបំផុលមានអ្នកចូលរួមឈ្មោះ រី សុវណ្ណ, សៀន, និង សិរិត ថៃ ។ ក្រុមនេះធ្លាប់ប៉ុនបងប្រាស្រ្តសម្លាប់ នាយករដ្ឋមន្ត្រី ប៉ុល ពត តែត្រូវបញ្ឈប់ទៅវិញដោយសារនៅ ក្នុងឡាននោះពុំឃើញមានវត្តមាន ប៉ុល ពត ។

ក្រោយពីត្រូវខ្មែរក្រហមជម្លៀសចេញពីទីក្រុងភ្នំពេញមក ដល់ភូមិអង្គរបាន ស្រុកកងមាស ខេត្តកំពង់ចាម ព្រះអង្គម្ចាស់ នរតិបុរី បានមានបន្ទូលប្រាប់ សំអុល ទៀតថា ព្រះបិតារបស់ ព្រះអង្គ (សម្តេចនរោត្តម សីហនុ) សុំលាឈប់ពីតំណែង ពីព្រោះ ថាបើកាលណាផែនការបានជោគជ័យគឺព្រះអង្គនឹងលែងមានជាប់ ពាក់ព័ន្ធជាមួយពួកខ្មែរក្រហមទៀត ។ បន្ទាប់មក សំអុល ត្រូវ

ក្រុមប្រឹក្សាភិបាលនៅក្នុង ភូមិស្រុក (ភូមិស្រុកស្ថិតនៅក្នុងស្រុក កងមាសដែរ) ។ នៅទីនោះមានបុរសម្នាក់ឈ្មោះ សៀន ដែល ទទួលខុសត្រូវខាងចោរព្រៃ ហើយជាគំណាងដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់របស់ឈ្មោះ រី សុវណ្ណ បានបង្ហាញ សំអុល ឲ្យចូលរួមចលនាស៊ើបអង្កេតប្រទេស ជាតិឲ្យដុតពីពួកខ្មែរក្រហម និងចក្រពត្តិកុម្មុយនិស្តដោយនិយាយ ថា ព្រះអង្គម្ចាស់ នរតិបុត្រី បានចូលរួមជាមួយពួកគេហើយ ។ ការងារនេះត្រូវបានបែងចែកជាបួនគំរូគឺព្រៃឈរ កំពង់សៀម កងមាស និងព្រៃទី១ ។

ព្រះអង្គម្ចាស់ នរតិបុត្រី មានដែនការពិរលើកក្នុងការវាយ រំលំពួកខ្មែរក្រហម ។ លើកទីមួយគឺនៅថ្ងៃទី១៥ ខែឧសភា ឆ្នាំ ១៩៧៧ និងលើកទីពីរនៅថ្ងៃទី៨ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៧៨ ។ គម្រោងការលើកទីមួយមានប្រាំមួយមុខព្រួញ ។ មុខព្រួញទីមួយ មាន នរោត្តម ភូមិស្រុក វាយចេញពីឡាវ, មុខព្រួញទីពីរមាន សឹង ឆ្កែ ថាញ វាយចេញពីខាងភ្នំដិន ខេត្តតាកែវ, មុខព្រួញទីបីមាន សុស្រ្ត, ថាញ ចាន់លីវង់, ថាញ រិន “មេទ័ពកន្សែងស” វាយ ចេញពីសៀម មកកំពង់ស្ពឺ, មុខព្រួញទីបួនមាន ជ័យ ជ័យមមិន អតីតចៅហ្វាយខេត្តក្រចេះ វាយចេញពីលាវ, មុខព្រួញទីប្រាំមាន នរោត្តម ច័ន្ទរស្សី វាយចេញពីសៀម ហើយចូលកាន់កាប់ទីក្រុង ភ្នំពេញមុនគេ, មុខព្រួញទីប្រាំមួយ អ៊ុន តាំ វាយចេញពីលាវ ។ មុខព្រួញទីប្រាំមួយនេះវាយមកចាប់ដៃគ្នានៅភ្នំពេញ ។ ចលនា នេះបានចាត់តាំង នរោត្តម នរតិបុត្រី ជាប្រធាននយោបាយក្នុង ប្រទេស, នរោត្តម កន្ទុល ជាអនុប្រធាននយោបាយក្នុងប្រទេស ។ នរោត្តម ជីវិតមុនីក្ស ដែលជាបងថ្មី ចាន់ លីវង់ ជាសមាជិក ។ វណ្ណ មូលីវណ្ណ ទទួលខុសត្រូវខាងនយោបាយក្រៅប្រទេស ។ ដែនការវាយលើកទីពីរនៅថ្ងៃទី៨ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៧៨ មាន ប្រាំបីមុខព្រួញសញ្ញា ។ មុខព្រួញទីមួយមាន នរោត្តម ភូមិស្រុក វាយចេញពីឡាវ, មុខព្រួញទីពីរមាន សឹង ឆ្កែថាញ វាយចេញ ពីយួន, មុខព្រួញទីបីមាន សុស្រ្ត វាយចេញពីសៀម, មុខព្រួញ ទីបួនមាន ជ័យ ជ័យមមិន វាយចេញពីលាវ, មុខព្រួញទីប្រាំមាន នរោត្តម ច័ន្ទរស្សី វាយចេញពីសៀម, មុខព្រួញទីប្រាំមួយ អ៊ុន តាំ វាយចេញពីលាវ, មុខព្រួញទីប្រាំពីរ នរោត្តម រណប្បទិ វាយចេញ ពីយួន, មុខព្រួញទីប្រាំបីមាន នរោត្តម រីវីយ៉ា វាយចេញពីយួន ។

នៅក្នុងដែនការលើកទីពីរនេះ ដោយទង្គិចយសាសនាពីរដើម តែប្តូរ បង្កើនខាងលើដាក់ពណ៌សជាសញ្ញាសន្តិភាព ដោយចាត់តាំងនរោត្តម នរតិបុត្រី ជាប្រធាននយោបាយក្នុងប្រទេស, សម្តេចក្រុមព្រះ បួនមហាក្សត្រីយានីជាអនុប្រធាន, នរោត្តម កន្ទុល និង យិន មិ ដន្ទន់ លន់ លន់ ពាក់ស័ក្តិ៤ ដែលបង្កប់ខ្លួននៅអំពីលហ៊ីហា និង មានកូន លន់ លន់ រស់នៅជាមួយ ។ សម្តេច សិន សាន ទទួលខុស ត្រូវខាងនយោបាយក្រៅប្រទេស និងសមាជិកផ្សេងៗទៀតដែល ចូលរួមជាគណៈប្រតិភូចូលកាន់កាប់ប្រទេស ។

ជាចុងក្រោយ សំអុល បានបញ្ជាក់ថា ចំពោះដែនការទាំង ពីរលើកនេះ គឺមានខ្សែចាត់តាំងបង្កប់ខ្លួននៅខាងក្នុងខ្លះដែរ ។ សំអុល បានដឹងរឿងនេះតាមរយៈព្រះអង្គម្ចាស់ នរតិបុត្រី ក្នុង ចំណោមវរជន៣៧៨នាក់ មាននារី៥៨រូប ។ ព្រះអង្គម្ចាស់ នរតិបុត្រី មានបន្ទូលប្រាប់ សំអុល ថា ចំពោះសកម្មភាព នារីមាន ឈ្មោះ លីហ្សា ជាក្មួយ សិរី មតៈ មានប្តីឈ្មោះ ស្រេង ទទួលបន្ទុក នៅកំពង់សៀម ព្រៃឈរ ។ ឈ្មោះ សារាយ ស្នង ទទួលខុសត្រូវ ខាងកំពង់ធំ តែត្រូវសោកស្តាយខ្មែរក្រហមបានចាប់គាត់ ដូចនេះ ហើយត្រូវប្តូរទៅឈ្មោះ ក្រីង ហាន ដែលជាអតីតចាងហ្វានកុក កំពង់ធំ ។ ឈ្មោះ សារឿន ទទួលខុសត្រូវខេត្តពោធិ៍សាត់ ។ ឈ្មោះ កាម នៅក្រសួងនេសាទព្រៃឈរ ឈ្មោះនេះបានទាក់ទងជាមួយ ណាត្រី ហើយធ្លាប់យកវានាំទៅព្រះអង្គម្ចាស់ នរតិបុត្រី នៅអង្គរបាន ស្រុកកងមាស ។ ឈ្មោះ យិន មិ មានកូនឈ្មោះ យិន ប្រសុន ទទួលខុសត្រូវនៅព្រៃឈរដែលជាខ្សែសំខាន់នៅភូមិអំពីលហ៊ីហា ហើយ យិន មិ នេះជាបងដន្ទន់ លន់ លន់ និងជាសមាជិកផ្នែកដ៏ធំ មួយព្រះអង្គម្ចាស់ នរតិបុត្រី ។

នាយ ជាតិ

- ◆ និយាយពីការរស់នៅក្នុងសម័យខ្មែរក្រហម គឺនិយាយពីការ ផ្សះផ្សា អប់រំកូនចៅឱ្យអត់ឱន អច្បាស្រយត្តា
- ◆ រៀនប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ គឺរៀនពីការទប់ ស្អាតអំពីប្រល័យពូជសាសន៍

បញ្ជីឈ្មោះនិទម្ភបថកម្មករទោសបន្ទីរស-២១ ដែល ទទួលបាននូវថ្ងៃទី៤ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១២

អ្នកកត់ត្រា : ឆាន់ យុ, ញាណ សុជាតិ និង ស៊ី សារីណា

(តពីលេខមុន)

ល.រ	ឈ្មោះ	ភេទ	លេខរូបថត	រៀងរាល់ទាក់ទងនឹងប្រវត្តិរូបសង្ខេប
៦៥៧	ស្នួស រ៉ា	ប្រុស	២៦១	១២.៦.៧៨
៦៥៨	អ៊ុំម គិន	ប្រុស	២៦	១.៤.៧៨
៦៥៩	សំ យាង	ប្រុស	៧០៧	២៧.៦.៧៨
៦៦០	ស ឆន	ប្រុស	៧៧៧	--.៧៨
៦៦១	ស្នើង ស៊ាត	ប្រុស	៣៧៦	២១.៦.៧៨
៦៦២	សាច សម	ប្រុស	៥៧៣	៣០.៣.៧៨
៦៦៣	ម៉ម ព្រឹម	ប្រុស	៣៦០	២០.៦.៧៨
៦៦៤	សិ សិ	ប្រុស	៣៥៨	២០.៦.៧៨
៦៦៥	ខៀវ សុក	ប្រុស	៣៥៧	២១.៦.៧៨
៦៦៦	អៀម ហ៊ី	ប្រុស	៤៨១	១១.៤.៧៨
៦៦៧	ម៉ុម ម៉ាច-សារីត	ប្រុស	៥៧០	៣០.៣.៧៨
៦៦៨	រ៉ា សុភាព	ប្រុស	៥៧០	៣០.៣.៧៨
៦៦៩	ឡុង មុច	ប្រុស	២៥០	១១.៦.៧៨
៦៧០	សៅ សយ	ប្រុស	២៥១	១១.៦.៧៨
៦៧១	មន ឡេ	ប្រុស	២៥២	១១.៦.៧៨
៦៧២	ប្រាក់ ផេន-ជា	ប្រុស	៥៧៥	៣០.៣.៧៨
៦៧៣	សុក អាត	ប្រុស	៥៧០	២៣.៨.៧៨
៦៧៤	តោ ស៊ីវន-ម៉ាច	ប្រុស	៤០១	២២.៣.៧៨
៦៧៥	សូ ជន	ប្រុស	៥៥០	២៣.៦.៧៨
៦៧៦	ឃ្មោក ដលី	ប្រុស	៧៤	៨.៧.៧៨
៦៧៧	អូន ឡុន	ប្រុស	១២២	៧.៦.៧៨
៦៧៨	ឈិត អៀន-រឿន	ប្រុស	៣៦៤	១.៣.៧៨
៦៧៩	យឹម ហាងកាង	ប្រុស	២៥៨	១២.៦.៧៨
៦៨០	យិន ថេង	ប្រុស	២៥៣	១១.៦.៧៨

៦៨១	សេច ខ្វែក	ប្រុស	១២២	១២.៣.៧៨
៦៨២	ធាន ធុរ្យសា	ប្រុស	៤២៣	២៣.៣.៧៨
៦៨៣	សូ ណាន	ស្រី	៨១៣	២២.៤.៧៨
៦៨៤	លូ សាង	ស្រី	៦១៤	១៤.៤.៧៨
៦៨៥	មាក សន	ប្រុស	៨១២	២២.៤.៧៨
៦៨៦	សូ យេ	ប្រុស	៨១១	២២.៤.៧៨
៦៨៧	កូរ៉ា វណ្ណ	ប្រុស	៨១០	២២.៤.៧៨
៦៨៨	មន ឡេ	ប្រុស	២៥២	១១.៦.៧៨
៦៨៩	កង ចិនលិន-អុន	ប្រុស	៤១៤	២៣.៣.៧៨
៦៩០	ឈឹម ឆន	ប្រុស	៤១៧	២៣.៣.៧៨
៦៩១	យោ លឹម	ប្រុស	៤២០	២៣.៣.៧៨
៦៩២	នួន សារិទ្ធ-សារ	ប្រុស	៤១៧	២៣.៣.៧៨
៦៩៣	សុក ឡើន-សារឿន	ប្រុស	៤១៨	២៣.៣.៧៨
៦៩៤	លឹម បូ	ប្រុស	៤១៥	២៣.៣.៧៨
៦៩៥	ព ហេង	ប្រុស	៤១៦	២៣.៣.៧៨
៦៩៦	ឌី អន	ប្រុស	៥៧២	៣០.៣.៧៨
៦៩៧	ស៊ី សុកគួន	ប្រុស	៥៧៣	៣០.៣.៧៨
៦៩៨	តុក ឆេងហួត	ប្រុស	៥៧៣	៣០.៣.៧៨
៦៩៩	មាស ជន-ប៉ា	ប្រុស	៥៧៤	៣០.៣.៧៨
៧០០	ហោ សេងម៉ៅ	ប្រុស	៥៧៥	៣០.៣.៧៨
៧០១	ជិន ផេង	ប្រុស	៦៣៣	២៨.៦.៧៨
៧០២	ដោក យឿនហាន	ប្រុស	២	១.៤.៧៨
៧០៣	រស់ សំឡើន	ប្រុស	៣៧៤	២១.៦.៧៨
៧០៤	យី យ៉ាងរួម	ប្រុស	?	១៤.៣.៧៨ (ប្រហែលជារៀនណាម)
៧០៥	ញឹម មុត	ប្រុស	២៧៤	១៣.៦.៧៨
៧០៦	ហួន អុំ	ប្រុស	២៧៥	១៣.៦.៧៨
៧០៧	ម៉ម ឆៃម	ប្រុស	១៦៦	៧.៦.៧៨
៧០៨	លន់ សារីម	ប្រុស	៣៤៥	១៧.៦.៧៨
៧០៩	ប្រាក់ ឡេន	ប្រុស	៧០៧	២៧.៦.៧៨
៧១០	យោក ដលី	ប្រុស	៧៤	៨.៧.៧៨
៧១១	យង ស៊ីវឡាយ	ប្រុស	២៥៦	១២.៦.៧៨
៧១២	រ៉ាម រ៉ៃ	ប្រុស	៥៦៤	២៣.៦.៧៨

៧១៣	ដឹង បាន	ប្រុស	២២	៤.៣.៧៨
៧១៤	ខ្ចីម អៀន	ប្រុស	៥៦៣	២៣.៦.៧៨
៧១៥	បែន វិនភាព	ស្រី	៧៦	៨.៣.៧៨
៧១៦	មាយ សឹមជុន	ស្រី	៧៣	៨.៣.៧៨
៧១៧	កឹម ឈៀង	ប្រុស	៦៨	៨.៣.៧៨
៧១៨	ឡែប រឿ-រឿម	ស្រី	៧៤	៨.៣.៧៨
៧១៩	ដា ពៅ	ប្រុស	៣៦	១.៤.៧៨
៧២០	ផុច ថេត	ប្រុស	៣៨	១.៤.៧៨
៧២១	ឈឹម ស្រែង-ស្រៀន	ប្រុស	១២៤	៧.៦.៧៨
៧២២	សេក ហឿន	ប្រុស	១៩	១.៤.៧៨
៧២៣	កង់ ពែក	ប្រុស	១៦៩	៧.៦.៧៨
៧២៤	យិន ឌុលរ៉េ	ប្រុស	១៧៨	៧.៦.៧៨
៧២៥	យូ រាប	ប្រុស	៧១១	២៧.៦.៧៨
៧២៦	ឡាយ ហាយ	ស្រី	៣២៩	២០.៣.៧៨
៧២៧	រដ្ឋ សន	ប្រុស	២៣៧	១១.៦.៧៨
៧២៨	ថាប ស្រៀន	ប្រុស	៣៨១	២១.៦.៧៨
៧២៩	រៀលសុំ សាម្រៀន	ប្រុស	៧១០	១៩.៤.៧៨
៧៣០	ប៊ុន បូរ	ប្រុស	៣៨០	២១.៦.៧៨
៧៣១	ទួច រុំទា	ប្រុស	៣៧៩	២១.៦.៧៨
៧៣២	យុត គុត	ប្រុស	៣៦៩	២១.៦.៧៨
៧៣៣	ដុត ឈិត	ប្រុស	៤៨០	២១.៦.៧៨
៧៣៤	ពុត សាម៉ិន	ប្រុស	៤៧៩	២១.៦.៧៨
៧៣៥	ឆៀង យ៉ុងឆ្លុន	ប្រុស	៧	១.៥.៧៨ (រៀនណាម)
៧៣៦	ឈឹម ហ៊ាម	ប្រុស	៤៨២	២១.៦.៧៨
៧៣៧	ម៉ង់ ជន	ប្រុស	៤៨១	២១.៦.៧៨
៧៣៨	ឆូ យ៉ុង	ប្រុស	៥៨១	២៣.៦.៧៨
៧៣៩	ប្រុក យាន	ប្រុស	៣៣៣	១៩.៦.៧៨
៧៤០	ឆ្លុន ហៃ	ប្រុស	៥៨៤	២៣.៦.៧៨
៧៤១	យឹម រឿន	ប្រុស	៥៨៥	២៣.៦.៧៨
៧៤២	ដុំ សុន	ប្រុស	១៥០	៧.៦.៧៨
៧៤៣	ទេព អ៊ឹម	ប្រុស	៦៥៧	២៨.៦.៧៨
៧៤៤	សុក ដាន	ប្រុស	៥៤៨	២៣.៦.៧៨

៧៤៥	ប៊ុត ឌីម៉ន	ប្រុស	៤០៥	២១.៦.៧៨
៧៤៦	ភិន ពើច	ប្រុស	៣៨២	២១.៦.៧៨
៧៤៧	ស៊ាម ឆាយ	ប្រុស	៣៨៣	២១.៦.៧៨
៧៤៨	មៀង ជិនី	ប្រុស	១៣៧	១៤.៣.៧៨
៧៤៩	ញួង ញ៉ែន	ប្រុស	៧១៥	២៧.៦.៧៨
៧៥០	ដាន យ៉ាងកែម	ប្រុស	៤២	២៧.៧.៧៨ (រៀនណាម)
៧៥១	បាវ អួន	ប្រុស	៧១៦	២៧.៦.៧៨
៧៥២	ឌីញ យ៉ាងលូវ	ប្រុស	២៣	១៣.១១.៧៨ (រៀនណាម)
៧៥៣	អ៊ុន យ៉ឹម-យ៉ន	ស្រី	២៥៥	១៧.៣.៧៨
៧៥៤	ពុត សែម	ប្រុស	២៥៤	១១.៦.៧៨
៧៥៥	ម៉ី សាយភាព	ប្រុស	៥៦០	១២.៤.៧៨
៧៥៦	សុក យាង	ប្រុស	២៣៤	១១.៦.៧៨
៧៥៧	ទឹម ស៊ឹម	ប្រុស	២៣៦	១១.៦.៧៨
៧៥៨	សិត សុន	ប្រុស	២៣៨	១១.៦.៧៨
៧៥៩	កុយ ថុន	ប្រុស	២៤៧	១១.៦.៧៨
៧៦០	សោម ម៉ែន	ប្រុស	២៤៨	១១.៦.៧៨
៧៦១	ម៉ែន ម៉ែង	ប្រុស	២៤៧	១១.៦.៧៨
៧៦២	ប៊ុច គង់	ប្រុស	២៤៦	១១.៦.៧៨
៧៦៣	សេង សៀក	ប្រុស	២៤៥	១១.៦.៧៨
៧៦៤	គង់ ម៉ង់	ប្រុស	២៤៤	១១.៦.៧៨
៧៦៥	ដៃ សាលី	ប្រុស	២៣៧	១១.៦.៧៨
៧៦៦	សូ ញ៉ិល	ប្រុស	២៤០	១១.៦.៧៨
៧៦៧	វេង ហួស	ប្រុស	២៤១	១១.៨.៧៨
៧៦៨	សុខ ម៉ុន	ប្រុស	២៤២	១១.៦.៧៨
៧៦៩	យូ ហុ	ប្រុស	២៤៣	១១.៦.៧៨
៧៧០	ឈិន អឿន រឿន	ប្រុស	៣៦៤	១.៣.៧៨
៧៧១	ឡាច ម៉ាង សារិម	ប្រុស	៣៦២	១.៣.៧៨
៧៧២	មី ជា	ប្រុស	៣៦១	១.៣.៧៨
៧៧៣	គោត អិប	ប្រុស	៣៦០	១.៣.៧៨
៧៧៤	ម៉ុ សយ	ប្រុស	៣៥៧	២៧.២.៧៨
៧៧៥	សិម អួន	ប្រុស	១១៧	១២.៣.៧៨
៧៧៦	លន់ សារីម	ប្រុស	៣៤៥	១៧.៦.៧៨ (រៀនណាម)

ការអប់រំរបស់ខ្មែរក្រហម : ការអប់រំកុមារឱ្យមានអំពើហិង្សា

សេចក្តីផ្តើម

ឪពុកម្តាយមានឥទ្ធិពលតិចតួចណាស់ទៅលើកូនរបស់ខ្លួននៅក្នុងសម័យកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ចន្លោះឆ្នាំ១៩៧៥ - ១៩៧៩ ។ ខ្មែរក្រហមបានកាត់ផ្តាច់ចំណងគ្រួសារ កែប្រែសមាជិកគ្រួសារឱ្យប្រឈមមុខដាក់គ្នា និងធ្វើឱ្យកុមារលែងស្រលាញ់គ្រួសាររបស់ខ្លួនតាមរយៈការបំពាក់បំប៉នមនោគមវិជ្ជា ។ អត្ថបទស្រាវជ្រាវនេះផ្តោតទៅលើបញ្ហា និងដល់ប៉ះពាល់នៃការបំពាក់បំប៉នមនោគមវិជ្ជារបស់ខ្មែរក្រហម ។ ឯកសារនេះមានបំណងធ្វើការពិពណ៌នាអំពីមេរៀនសិក្សាដ៏សំខាន់នៃការបំពាក់បំប៉នមនោគមវិជ្ជាដល់កូនខ្មែររបស់ខ្មែរក្រហម ។ ដោយសារតែលក្ខណៈពិសេសនៃការសិក្សាស្រាវជ្រាវនេះ សំណួរខាងក្រោមត្រូវបានបង្កើតឡើងដើម្បីបង្ហាញអំពីដំណើរការនៃការស្រាវជ្រាវដូចជា តើកូនខ្មែរត្រូវបានបំពាក់បំប៉នមនោគមវិជ្ជាដោយខ្មែរក្រហមតាមរបៀបណា? ជាងនេះ

ទៅទៀត តើកូនខ្មែរសិក្សាអំពីអ្វីនៅសម័យខ្មែរក្រហមដែលបណ្តាលឱ្យក្មេងៗទាំងនោះមានអំពើហិង្សា និងការស្តាប់ខ្លឹម?

វិធីសាស្ត្រដែលប្រើសម្រាប់ទទួលបានទិន្នន័យដែលអាចជឿជាក់បាន និងមានតម្លៃសម្រាប់ការសិក្សាស្រាវជ្រាវនាពេលបច្ចុប្បន្ន គឺមានបីផ្នែក : ឯកសារដែលនៅសល់ពីរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ទស្សនាវដ្តីពីក្នុងចំណោមទស្សនាវដ្តីប្តីដែលបោះពុម្ពដោយខ្មែរក្រហម គឺទស្សនាវដ្តី ទង់បដិវត្ត និង ទស្សនាវដ្តីយុវជនយុវនារីបដិវត្ត និងតាមរយៈការសួរនាំអ្នករស់រានមានជីវិតដែលដឹងរឿងខ្មែរក្រហម ។ ឯកសារដែលខ្ញុំបាននិយាយគឺសំដៅលើឯកសារស្នាដៃរបស់ ដេវីដ ឆេនដលីវ, ប៊ែន ហ្វៀន និង ចន្ទ ថ្លូ ។ អ្នកនិពន្ធទាំងបីនាក់បានបកប្រែឯកសាររបស់កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យចំនួនប្រាំបី ពីភាសាខ្មែរទៅភាសាអង់គ្លេស ហើយបានបោះពុម្ពផ្សាយសៀវភៅមានចំណងជើងថា ប៉ូល ពត ធ្វើ

កុមារដែលជាតូចចៅរបស់កម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមកំពុងរៀននៅក្នុងថ្នាក់ក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ។

ដែនការអនាគត : ឯកសារមេដឹកនាំសម្រាប់ក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យឆ្នាំ១៩៧៦-១៩៧៧ (Pol Pot Plans the Future: Confidential Leadership Documents from Democratic Kampuchea 1976-1977) ។ ឯកសារទាំងពីរដែលបានបកប្រែត្រូវបានធ្វើការពិគ្រោះយោបល់សម្រាប់ការប្រើប្រាស់ក្នុងការសិក្សាស្រាវជ្រាវនាពេលបច្ចុប្បន្ន ដោយសារឯកសារទាំងនោះទាក់ទងទៅនឹងការអប់រំ និងការបំពាក់បំប៉នមនោគមវិជ្ជាដល់កូនខ្មែរដូចជាដែនការប្តូររបស់បក្សដើម្បីកសាងសង្គមនិយមក្របវិស័យរវាងឆ្នាំ១៩៧៧-១៩៨០ និងការពន្យល់ជាបឋមមុនការអានដែនការដោយលេខាបក្ស ។ ប្រភពឯកសារទាំងនេះមានទស្សនាវដ្តីបណ្តាញផ្សព្វផ្សាយបរទេស ព្រឹត្តិបត្រ និងប្រភពឯកសារដែលអាចប្រើប្រាស់បាននៅលើប្រព័ន្ធអ៊ីនធឺណិត ។

ការសិក្សាស្រាវជ្រាវនេះ នឹងរួមចំណែកដ៏សំខាន់ដល់ទស្សនាវដ្តីស្ថេរភាពការពិត និងការអានផ្សេងៗស្តីពីនយោបាយមនោគមវិជ្ជា ការអប់រំថ្នាក់បឋម និងមធ្យមសិក្សា ដោយសារការបំពាក់បំប៉នមនោគមវិជ្ជាដល់កូនខ្មែរក្រោមរបបខ្មែរក្រហមត្រូវបានពន្យល់តិចតួចបំផុត ។ ដើរដៃ អាយវើស បានបញ្ចេញយោបល់ក្នុងសៀវភៅដែលបានបោះពុម្ពកាលពីឆ្នាំ២០០០ មានចំណងជើងថា ប្រពៃណី ទំនើបកម្ម និងការអភិវឌ្ឍវិស័យអប់រំនៅប្រទេសកម្ពុជាថា “មានសៀវភៅសិក្សាស្រាវជ្រាវ ឬអត្ថបទមួយចំនួនដែលទាក់ទងទៅនឹងការបង្កើតគោលនយោបាយសង្គមរបស់ប្រទេសកម្ពុជា និងការដោះស្រាយបញ្ហាអប់រំធ្ងន់ធ្ងរមួយចំនួន” ។ ជាងនេះទៅទៀត ដើរដៃ អាយវើស បានលើកឡើងក្នុងសៀវភៅ ខ្មែរក្រហម និងការអប់រំ : ក្រៅពីការនិយាយអំពីការបំផ្លាញថា “កិច្ចការគ្រួសារនិរន្តរ៍មើលការអប់រំក្នុងប្រទេសកម្ពុជាក្នុងអំឡុងសម័យខ្មែរក្រហមពីដង្កែកយ៉ាងខ្លាំងលើកំណត់ហេតុរបស់កម្មាភិបាលជាខ្ពស់ដែលសាធារណជនបានស្គាល់ក្នុងប៉ុន្មានឆ្នាំថ្មីៗនេះ” គោលនយោបាយត្រូវបានការពារក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យដោយបានបន្សល់នូវឯកសារតិចតួចបំផុតស្តីពីរបបនោះ លើកលែងតែសៀវភៅសិក្សាផ្នែកភូមិសាស្ត្រមួយក្បាល និងសៀវភៅគណិតវិទ្យាមួយក្បាលដែលលោក ថូម៉ាស ក្រេតុន បានអះអាងក្នុងសៀវភៅ កសាងកម្ពុជាថ្មី : ការបំផ្លាញ

ការអប់រំនិងការកសាងការអប់រំក្រោមសម័យខ្មែរក្រហមចន្លោះឆ្នាំ១៩៧៥-១៩៧៧ (Building the new Cambodia: Educational destruction and construction under the Khmer Rouge) ថា “មិនត្រូវបានយកមកបកស្រាយ និងស្ថិតក្នុងចំណោមបណ្តាសាររដ្ឋានរបស់សារមន្ទីរទួលស្វែង” ។

ការចម្រាញ់យុវជនខ្មែរចូលជាសមាជិកបក្ស

ការប្រកាសជ្រើសរើសយុវជនមានសារសំខាន់ដល់ ប៉ុលពត និងបក្សពួករបស់ខ្លួនដែលសិក្សានៅប្រទេសបារាំង ដើម្បីកសាងបដិវត្តន៍ ។ មុនថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ កម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមត្រូវបាន ប៉ុល ពត ដាក់ដែនការព្យាបាលពុះបញ្ចូលយុវជននៅជនបទ និងទីប្រជុំជនក្រីក្រ ដែលនៅពេលពេញតាមជនបទរបស់ប្រទេសកម្ពុជា ។ មានយុវជនមួយចំនួនមានបំណងបំបាត់សង្គមចាស់ ដោយសារតែការអន់ចិត្តដែលខ្លួនមិនសូវមានតម្លៃក្នុងសង្គមនោះ ។ ការប្រកាសជ្រើសរើសយុវជនរបស់ ប៉ុលពត បានធ្វើឡើងតាមរបៀបដូចគ្នាទៅនឹងយុទ្ធនាការរបស់ ម៉ៅសេទុង បានបង្កប់ឲ្យយុវជនចិនចូលរួមកងការពារក្រហម (Red Guards) ។ យុវជនដែលស្នាក់នៅត្រូវបានកេណ្ឌចូលជាកងកម្លាំងបដិវត្តន៍ ដោយត្រូវបាននាំយកពីភូមិកំណើតរបស់ខ្លួន និងដាក់ក្នុងជំរំអប់រំមនោគមវិជ្ជា ។ ទោះបីជាយ៉ាងនេះក៏ដោយ យុវជនជាច្រើនគឺជាអ្នកស្ម័គ្រចិត្តដែលមានន្ទុះ ។

យុវជនដែលត្រូវបានកេណ្ឌ បានធ្វើជាយោធានៅអាយុប្រមាណ១២ឆ្នាំ ។ ទិត ប៊ុន បានបញ្ចេញទស្សនៈនៅក្នុងសៀវភៅរបស់គាត់ដែលបោះពុម្ពក្នុងឆ្នាំ១៩៧៧ ដែលមានចំណងជើងថា យុវជនក្នុងសម័យវាលពិឃាតរបស់កម្ពុជា ខ្មែរក្រហមក្មេងៗ ដែលទើបនឹងជ្រើសរើសមានភាពសាហាវព្រៃផ្សៃដែលមានអាយុក្មេងចន្លោះចាប់ពី១២ទៅ១៥ឆ្នាំ ។ របាយការណ៍របស់ទីភ្នាក់ងារអង្គការសហប្រជាជាតិទទួលបន្ទុកជនភៀសខ្លួនបានថ្លែងថា ការជ្រើសរើសយោធាក្មេងៗ និងកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមកើតឡើងជាប្រចាំនៅចន្លោះឆ្នាំ១៩៧៥-៧៧ ។ ទីភ្នាក់ងារបានបញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់ថា ក្មេងៗ ដែលមានអាយុចាប់ពីប្រាំឆ្នាំត្រូវបានបណ្តុះបណ្តាលដើម្បីក្លាយជាកម្មាភិបាល ។ ព័ត៌មានមួយចំនួនអះអាងថា ខ្មែរក្រហមបន្តជ្រើសរើសក្មេងប្រុសស្រីរហូតដល់ឆ្នាំ១៩៧៨

ក្នុងតំបន់ក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ខ្លួន ។ កុមារត្រូវបានប្រើការ
ក្នុងភូមិសំខាន់ៗ ខ្ពស់ហាណូអ្នកសែងគ្រាប់ និងចុងភៅ ។ អតីត
ខ្មែរក្រហមផ្តាច់ខ្លួនមួយរូបមកពីតំបន់ប៉ៃលិនបានអះអាងថា គាត់
បានទទួលការបណ្តុះបណ្តាលខាងយោធាពីខ្មែរក្រហមតាំងពីគាត់
មានអាយុប្រាំឆ្នាំ ។ អតីតកម្មាភិបាលរូបនោះបានរាយការណ៍ថា
សមាជិកក្នុងក្រុមមានក្មេងស្រីអាយុ ១៤ ឆ្នាំ ចាប់ពី ២០០ ទៅ

សម្រេចបុគ្គលិកលក្ខណៈបដិវត្តន៍របស់ក្មេង ។ កម្មវិធីសិក្សាត្រូវ
បានបង្កើតឡើងដាច់ដោយឡែកដើម្បីសម្រេចបានគោលបំណង
នីមួយៗ ។ ទោះបីជាយ៉ាងនេះក៏ដោយ យុទ្ធសាស្ត្រសម្រាប់ការ
អប់រំមានលក្ខណៈខុសគ្នាដូចជា ការបង្រៀន ការផ្សាយតាមវិទ្យុ
ការអានអត្ថបទខ្លីៗ និងការយកកំរិតវិយាបទ គឺជារឿងដ៏សំខាន់ ។
យុទ្ធសាស្ត្រសម្រាប់ការអប់រំ មិនបានកំណត់ត្រឹមតែសិក្សាពី

កុមារដែលត្រូវបានជ្រើសរើសឱ្យធ្វើជាកងឈូបក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ

៣០០ នាក់ ។ ខ្មែរក្រហមបានផ្គត់ផ្គង់អាវុធ និងចាត់ចែងក្មេងៗ
ទាំងនោះឱ្យទៅប្រយុទ្ធនៅសមរម្យមុខ ។

ការបំពាក់បំប៉ននយោបាយ និងមនោគមវិជ្ជាដល់ខ្មែរ

ខ្មែរក្រហមបានចាត់ចែងក្មេងៗរួចជាស្រេចឱ្យទៅប្រើការ
ជាមូលដ្ឋានសម្រាប់អនាគតបដិវត្តន៍ កសិកម្ម និងអនាគតដែលមាន
ភាពម្ចាស់ការ ។ ទោះបីជាយ៉ាងនេះក៏ដោយ ខ្មែរក្រហមត្រូវការ
បង្កើតកម្មវិធីអប់រំដើម្បីបំពាក់បំប៉នមនោគមវិជ្ជាដល់កុមារដែល
ជាអនាគតដឹកនាំរបស់បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា ។ គោលបំណង
សម្រាប់ការបំពាក់បំប៉នមនោគមវិជ្ជានយោបាយដល់កុមារមានបី
ចំណុច : ទាក់ទាញភាពស្មោះត្រង់របស់ក្មេងទាំងនោះ ការញុះញង់
ឱ្យមានកំហឹង និងអំពើហិង្សាប្រឆាំងនឹងសត្រូវខុសវណ្ណៈ និង

ប្រតិបត្តិការណ៍ណាមួយនោះឡើយ ។

ច្បាប់ចេញផ្សាយទស្សនាវដ្តី យុវជន យុវនារីបដិវត្តន៍
សម្រាប់ខែតុលាឆ្នាំ១៩៧៦ ដែលជាការយោសនារបស់ខ្មែរក្រហម
ដ៏សំខាន់បានពន្យល់ថា “ចាប់តាំងពីដំបូង បក្សបានសម្រេចចិត្ត
យកការងារមនសិការនយោបាយ ជាការងារដ៏សំខាន់បំផុតក្នុង
ចំណោមការងារទាំងអស់” ។ ប៉ុល ពត ជឿថា គំនិតរបស់កុមារ
ប្រៀបបានទៅនឹងក្រដាសស និងមិនមានភាពលំអៀង ។ ប៉ុល ពត
បានស្រមៃស្រមៃថា កុមារនឹងចូលបដិវត្តន៍ដោយមិនបានគិតឱ្យ
គ្រប់ជ្រុងជ្រោយ ។ ប៉ុល ពត និងកូនរបស់ខ្លួនបានដឹងថា
មនោគមវិជ្ជារបស់ខ្លួន នឹងឈរទាញចំណាប់អារម្មណ៍កុមារជា
ជាងក្មេងដទៃ ។ សម្រាប់ហេតុផលនេះសម្តេច នរោត្តម សីហនុ

បានពោលអះអាងនៅក្នុងសៀវភៅ សង្គ្រាម និង ភ្នំសង្ឃឹម : ករណីប្រទេសកម្ពុជា ថា ខ្មែរក្រហមបានឲ្យនិរាករិតិយសទៅក្មេងៗ ថាជា “ឧបករណ៍ដ្ឋានការរបស់បក្ស” ។ ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៧ ក្នុង ថ្ងៃប្រារព្ធខួបលើកទី១៧របស់បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា ប៉ុល ពត បាននិយាយអំពីលទ្ធភាពនៃបដិវត្តន៍របស់កូនខ្មែរ “បឋមវ័យ គឺ ជាអំឡុងពេលដែលមានការផ្លាស់ប្តូរយ៉ាងឆាប់រហ័ស វាគឺជាពេល វេលាដែលការគិតរបស់ក្មេងៗ ឆ្ងាយនឹងទទួលយកកំណត់បដិវត្តន៍ និងជាពេលវេលាដែលយើងមានកម្លាំងកាយមាំមួន ។ នេះគឺជា សេចក្តីបង្គាប់ទូទៅរបស់បក្សរបស់យើង ។ យុវជនពេលបច្ចុប្បន្ន នឹងទទួលយកកិច្ចការបដិវត្តន៍សម្រាប់ពេលអនាគត” ។

វិធីដែលក្មេងៗ ទទួលបានការបំពាក់បំប៉នមនោគមវិជ្ជា ខុសគ្នាតាមតំបន់នីមួយៗ ក្រុមខ្មែរម្នាក់ៗ និងការទទួលបាន ជំនួយសម្រាប់ការចូលរួមការបំពាក់បំប៉ននោះ ។ តំបន់មួយដែល ការអប់រំទទួលបានជោគជ័យ គឺនៅភូមិភាគនិរតី ។ វ៉ាន់ ដែលជា អ្នករស់រានមានជីវិតពីតំបន់៣៥ (ខេត្តកំពត) ភូមិភាគនិរតីបាន រៀបរាប់ថា ការអប់រំអាចលាងខ្លួនរក្សាលយុវជនដើម្បីឲ្យជឿស៊ប់ ក្នុងបដិវត្តន៍ ។ លោក ម៉ែឃើល វិកឃើរី បានរាយការណ៍អំពីអាស៊ី អាគ្នេយ៍នៅក្នុងសៀវភៅ ប្រទេសកម្ពុជាចន្លោះឆ្នាំ១៩៧៥-៨២ ថា យុវជនបានចូលរួមអង្គប្រជុំយោសនា ឬដីវភាពយ៉ាងរីករាយ ។ បន្ទាប់ពីត្រឡប់មកពីចូលរួមវគ្គបណ្តុះបណ្តាលវិញ ក្មេងៗទាំងនោះ បានញញឹមដោយភ្ញីរីករាយ និងសុខចិត្តនិយម ។ ការបកស្រាយ របស់ វ៉ាន់ និងលោក ម៉ែឃើល វិកឃើរី មានភាពស្រដៀងទៅនឹង ការអង្កេតរបស់ ខេនណិត ហ្វីន ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៦ ដែរ ។ មុនថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ យុវជនមួយក្រុមមកពីភូមិភាគនិរតី ប្រទេស កម្ពុជា បានត្រឡប់មកពីការអប់រំបណ្តុះបណ្តាលវគ្គនយោបាយពី ទៅប៊ីសធុរៈ ។ ខេនណិត ហ្វីន បានកត់សម្គាល់ថា យុវជនទាំង នោះបានត្រឡប់មកវិញដោយមានការចងកំហឹងនឹងរបបចាស់ ជំទាស់ទៅនឹងឪពុកម្តាយ មានភាពស្មោះត្រង់ទៅនឹងបក្ស មើល ឆ្ងាយប្រពៃណី និងមានទស្សនៈធ្វើជាយោធា ។

ខ្ញុំបានកំណត់អត្តសញ្ញាណមេរៀនបំពាក់បំប៉នមនោគមវិជ្ជា និងនយោបាយទូទៅសម្រាប់ក្មេងៗពីប្រភពដែលបាននិយាយពី ខាងលើរបស់ខ្ញុំ ដូចជា ភាពស្មោះត្រង់ទៅនឹងអង្គការ ការបំបាក់

បុគ្គលនិយម ការពឹងផ្អែកលើខ្លួនឯង ការកេងប្រវ័ញ្ចលើអ្នកស្រៃ ដោយជនចក្រពត្តិជិះជាន់ និងអ្នកទីក្រុង និងសាលារៀនអប់រំអំពី ឃោរឃៅ ។

ភាពស្មោះត្រង់នឹងអង្គការ

ក្មេងៗ ត្រូវបានបង្រៀនឲ្យគោរពអង្គការដោយមិននឹករម ។ លោក ចន ម៉ាសស្តុន បានចងក្រងឯកសារស្តីពីអ្នកបណ្តុះបណ្តាល របស់ខ្មែរក្រហមដែលបង្រៀនក្មេងៗ អំពីកាតព្វកិច្ចរបស់ខ្លួន ចំពោះអង្គការដូចជា “កាតព្វកិច្ចទី១ របស់អ្នក គឺចំពោះអង្គការ អ្នក គឺជាកូនចៅរបស់អង្គការ អ្នកគឺជាអនាគតរបស់យើង អង្គការ ស្រលាញ់អ្នកទាំងអស់គ្នា ។ នេះគឺជាហេតុផលដែលអង្គការផ្តល់ អំណាចឲ្យអ្នក” ។ លើសពីនេះ ក្រុមប្រៀនបានបង្ហាញអំពីកំរូរបស់ ខ្លួននៃការគោរពចំពោះអង្គការនៅក្នុងថ្នាក់រៀនដល់សិស្សខ្លួន ។

បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា បានបង្ហាញថា ទំនាក់ទំនងគ្រួសារ គឺ ជាការធ្វើឲ្យបាក់បែកភាពស្មោះត្រង់របស់ក្មេងៗ ចំពោះអង្គការ ។ ការបំពាក់បំប៉នមនោគមវិជ្ជានឹងក្លាយជាឥតបានការ ប្រសិនបើការ ស្រលាញ់ចំពោះគ្រួសារនៅតែបន្តបង្កឥទ្ធិពលរបស់អង្គការ ។ គោលបំណងនៃការបំពាក់បំប៉នមនោគមវិជ្ជា គឺដើម្បីបំផ្លាញចនា សម្ព័ន្ធក្រួសារ ។ សិទ្ធិ គេង បានរៀបរាប់នៅក្នុងសៀវភៅ ការបញ្ចប់ នៃជីវិតកុមារភាព ដែលបោះពុម្ពក្នុងឆ្នាំ១៩៧៧ថា “នៅក្នុងអង្គ ប្រជុំអប់រំ ខ្ញុំជឿជាក់លើយោធាខ្មែរក្រហម ពេលដែលយោធា ទាំងនោះប្រាប់យើងថា គ្រួសាររបស់យើងមិនស្រលាញ់យើង ទេ” ។ គ្រួសារត្រូវបានបែងចែកទៅរស់នៅតាមជំរុំផ្សេងៗ គ្នា ។ ការទៅសួរសុខទុក្ខ ត្រូវបានកំណត់ជាពិសេស និងជាសិទ្ធិ ដែលទទួលបានដ៏ពិសេស ។ ប្រសិនបើសិទ្ធិជាពិសេសនោះត្រូវបាន ផ្តល់ឲ្យ ជាធម្មតាអាចអនុវត្តបានតែម្តងប៉ុណ្ណោះក្នុងមួយខែ ។ ការទៅសួរសុខទុក្ខ ត្រូវស្ថិតក្រោមការត្រួតពិនិត្យ ។ ការបង្ហាញ ពីក្តីស្រឡាញ់ត្រូវបានហាមឃាត់ ។

ក្មេងៗ ត្រូវបានបង្រៀនឲ្យធ្វើជាភ្នាក់ងារភ្នែកម្នាស់របស់ អង្គការ ។ កាតព្វកិច្ចនេះ រួមមានក្មេងៗ ត្រូវរាយការណ៍សកម្មភាព ក្បត់ទៅកម្មាភិបាលរបស់បក្ស ។ ក្មេងម្នាក់ដែលរស់រានមានជីវិត ឈ្មោះ ខែល បានចងចាំអំពីការប្តេជ្ញាចិត្តយ៉ាងមុតមាំចំពោះ អង្គការ ដូចជា “អង្គការគឺជាមនុស្សតែម្នាក់គត់ដែលមានសន្តាន

ចិត្តរាងលំយើង មិនមែនជាគ្រួសាររបស់ក្មេងៗទាំងនោះឡើយ ដូច្នោះ ក្មេងទាំងនោះ គួរតែធ្វើអ្វីក៏ដោយសម្រាប់បក្សបដិវត្តន៍ ប្រសិនបើអង្គការចង្អុលបង្ហាញអ្នកក្បត់ ក្មេងៗគួរតែហ៊ានកម្ទេច មនុស្សនោះដោយគ្មានការស្នាក់ស្នើរ សូម្បីតែជនក្បត់នោះក៏ជា ឪពុក ឬម្តាយរបស់ក្មេងៗទាំងនោះក៏ដោយ ។ ក្មេងៗត្រូវបង្ហាញ ពីភាពស្មោះត្រង់របស់ខ្លួនចំពោះអង្គការ តាមរយៈការដេរប្រទេច និងការធ្វើទណ្ឌកម្មផ្នែករាងកាយ ដល់សមាជិកគ្រួសារនៅចំពោះ មុខសមមិត្តខ្មែរក្រហមរបស់ខ្លួន ។ ជួន សុភារិទ្ធ បានរៀបរាប់ថា ក្មេងម្នាក់ឃើញម្តាយរបស់ខ្លួនលួចបើកប្រាំពីចម្ការសហករណ៍ ។ ក្មេងប្រុសដែលមានកំហឹងបានស្ទុះទៅរកម្តាយរបស់ខ្លួន ហើយ បានវាយម្តាយរបស់ខ្លួនដោយឥតសមហេតុផល ។ ក្មេងប្រុស នោះដែលមានមោទកភាពបានអះអាងថា ខ្លួនមិនបានវាយម្តាយ ឡើយ ប៉ុន្តែបានវាយចោរទៅវិញ ។

ការបំបាក់បុគ្គលនិយម

គោលនយោបាយរបស់ ប៉ុល ពត លើបុគ្គលនិយម ស្រដៀង គ្នាទៅនឹងទស្សនៈរបស់ម៉ៅ ។ ស្របគ្នាទៅនឹងទស្សនៈរបស់ម៉ៅ ប៉ុល ពត ជឿថាដើម្បីរក្សាកុម្មុយនិស្ត បុគ្គលនិយមចាំបាច់ត្រូវដកចេញ ពីចិត្តគំនិតរបស់ប្រជាជនកម្ពុជា ។ ដែនការប្តូរនូវរបស់បក្សពោល អះអាងថា “នៅក្នុងប្រព័ន្ធអប់រំរបស់យើងមិនមានការប្រលង ឬសញ្ញាប័ត្រឡើយ ។ ប្រព័ន្ធអប់រំនោះ គឺជាប្រព័ន្ធសិក្សាតាមរយៈ សហករណ៍ និងតាមរយៈនៃចលនាបដិវត្តន៍សង្គមនិយមយ៉ាងច្បាស់ លាស់ និងការកសាងសង្គមនិយមតាមបរិបទជាក់លាក់ ជាពិសេស សហករណ៍” ។ នៅពេលដែលបុគ្គលនិយមមាននៅក្នុងប្រព័ន្ធអប់រំ ក្នុងសាលារៀន ប៉ុល ពត ជឿជាក់ថា ការប្រគល់សញ្ញាប័ត្រ នឹង លើកស្ទួយដល់ទស្សនៈប្រកួតប្រជែង ។ ការប្រកួតប្រជែង គឺប្រឆាំង ទៅនឹងទស្សនៈសមភាពនិយម ។

ការពឹងផ្អែកលើខ្លួនឯង

ហាំង ងើ បានរៀបរាប់ថា វត្តបង្រៀនអំពីការបំបាក់បំបែន មនោគមវិជ្ជាបានផ្តល់ហេតុផលផ្សេងៗគ្នាថាតើហេតុអ្វីរបបថ្មី បានគាំទ្រការជៀសវាងការពឹងផ្អែកលើបរទេស ។ ទោះបីជា យ៉ាងនេះក៏ដោយ ហាំង ងើ បានបរិយាយអំពីហេតុផលដ៏សំខាន់ សម្រាប់ការពឹងផ្អែកលើខ្លួនឯង ដូចជា “ទស្សនៈសំខាន់សម្រាប់

សង្គមថ្មី គឺភាពម្ចាស់ការឯករាជ្យ ដូចដែលយើងត្រូវបានប្រាប់ គ្រប់ពេលវេលា ក្នុងវគ្គសិក្សាយោសនាមនោគមវិជ្ជា” ។ ហាំង ងើ បានកត់សម្គាល់ថា ភាពឯករាជ្យម្ចាស់ការ រួមមានភាព ឯករាជ្យខាងសេដ្ឋកិច្ច និងវប្បធម៌ និងការមិនទទួលរងឥទ្ធិពល ដែលរារាំងពីការបំពេញការងារ ។ បក្សកុម្មុយនិស្តកម្ពុជាដែល គុញទ្រាន់ និងមានការប្រុងប្រយ័ត្នចំពោះការពង្រីកឥទ្ធិពលរបស់ លោកខាងលិចក្នុងតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍បានធ្វើឲ្យ ប៉ុល ពត ពោល អះអាងឡើងថា “យើងកំពុងកសាងសង្គមនិយមដោយមិនយក កំរិតប្រទេសណាឡើយ យើងមិនចង់ចម្លងតាមនរណាឡើយ” ។

ទាក់ទងទៅនឹងការអប់រំ ដែនការអប់រំលើកមុនដែលបាន បង្កើតឡើងដោយរបបសង្គមរាស្ត្រនិយមត្រូវបានលុបចោល ។ ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៨ ប៉ុល ពត បាននិយាយថា “មិនមានសាលារៀន សកលវិទ្យាល័យ ឬមហាវិទ្យាល័យ តាមធម្មតានោះឡើយ ពីព្រោះ យើងចង់កម្ចាត់ចោលអតីតកាលដែលនៅសេសសល់” ។ ខៀវ សំផន បានអះអាងថា ប្រព័ន្ធអប់រំចាស់ឥតមានប្រសិទ្ធភាពក្នុងការ អប់រំសិស្សឲ្យបានគ្រប់គ្រាន់តាមវិទ្យាសាស្ត្រធម្មជាតិឡើយ ។ ខៀវ សំផន បានបញ្ចេញទស្សនៈថា សិស្សបានយល់ដឹងយ៉ាង ច្បាស់អំពីការសាបព្រោះ និងការស្ងួតស្រូវ ។ ខៀវ សំផន បាន បន្តរិះគន់ថា “អ្វីៗទាំងអស់ត្រូវបានធ្វើឡើងដោយយោងលើ សៀវភៅបរទេស និងស្តង់ដាររបស់បរទេស ដូច្នោះហើយវាគ្មាន ប្រយោជន៍ និងមិនអាចបម្រើសេចក្តីត្រូវការរបស់ប្រជាជន របស់យើង ហើយក៏មិនអាចជួយដល់ការកសាងប្រទេសរបស់ យើងបានឡើយ” ។

អ្នកជិះជាន់ និងអ្នកដែលត្រូវគេជិះជាន់

មុនថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ខ្មែរក្រហមបានបែកបាយខិតប័ណ្ណ ដែលពន្យល់ជាដំបូងអំពីខ្លឹមសារនៃការជិះជាន់ ។ សាស្ត្រាចារ្យ អាឡិច ហ៊ិនតុន បានពោលអះអាងក្នុងសៀវភៅ ហេតុអ្វីបានខ្មែរក្រហម សម្លាប់? ប្រទេសកម្ពុជានៅក្នុងស្រមោលនៃអំពើប្រល័យពូជ សាសន៍ ថា ខិតប័ណ្ណមួយនេះ បានរៀបរាប់អំពីជនមូលធននិយម រស់នៅដោយសម្បូរទ្រព្យធនបង្ក គ្រោះថ្នាក់ដល់វណ្ណៈពលករ និងមនុស្សដែលរស់នៅដោយក្តីទុរគុត ។ ការសរសេរលិខិតខ្លីៗ តិះផ្សំលំខាងនយោបាយមុនបដិវត្តន៍ ស្តីពីការជិះជាន់មានលក្ខណៈ

ខ្លះខាតខាងពង្រឹងរបស់ម្ចាស់ ។ ទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ បន្ទាប់ពីថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ខ្មែរក្រហមបានគ្រប់គ្រងមធ្យោបាយ ទំនាក់ទំនងទាំងអស់ ។ ការបំពាក់បំប៉ននយោបាយ អាចត្រូវបានរៀបចំ និងសម្រេចពេញប្រទេស ។

កម្មវិធីអប់រំផ្នែកនយោបាយបានដាក់ចេញនូវពាក្យបដិវត្តន៍ ថ្មីក្នុងសន្ទានុក្រមរបស់កូនខ្មែរ ។ កូនក្មេងបានសិក្សាអំពីលក្ខណៈ ទ្រឹស្តីរបស់កុម្មុយនីស្ត ។ ការបង្កើតមនសិការនយោបាយ តម្រូវការសិក្សាអំពីទ្រឹស្តីស្ម័គ្រចិត្តរបស់ ឡេនីន និងអត្ថបទសំណេរស្តីពីលទ្ធិម៉ាកសេវិស្ត ។ បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា ជឿថា កុមារបានទទួលមនសិការនយោបាយដាច់ខាត នៅពេលដែលក្មេងទាំងនោះអាចយល់ច្បាស់ និងរៀបរាប់អំពីរបៀបវារៈរបស់បក្ស ក្រៅពីការយល់ដឹងអំពីការប្រៀនដោយមូលដ្ឋានរបស់ម៉ាក និង លេនីន ។ ខ្មែរក្រហមបានបង្រៀនកុមារស្តីពីការកេងប្រវ័ញ្ចវណ្ណៈ ការធ្វើឲ្យកសិករដែលរងការដឹកជញ្ជូនប្រឆាំងនឹងជនចក្រពត្តិកាបសង្កត់ និងជនមូលធននិយមនៅក្នុងពេញ ។ យុវជនបានសិក្សាអំពីការតស៊ូវណ្ណៈ លក្ខណៈនៃការតស៊ូវណ្ណៈ និងការ

ជំទាស់ខ្មែរទស្សនៈ ។ គោលបំណងចម្បងនៃកម្មវិធីសិក្សានេះគឺមិនមែនជាការអប់រំឡើយ ប៉ុន្តែព្យុះព្យាបាលមានអារម្មណ៍ស្តាប់វណ្ណៈទៅវិញទេ ។ ការអប់រំនយោបាយបានបំផុសកំហឹង និងការអន់ចិត្តក្នុងចំណោមអ្នករៀនសូត្រក្មេងៗ និងយុវជន ។ ក្រុបគ្រៀនបានប្រដូចសត្រូវនៃលទ្ធិម៉ាកសេវិស្ត លេនីន ដូចជា ជនចក្រពត្តិកិយម ជនសក្តិកម្ម និងជនមូលធននិយមទៅនឹងរបប លន់ នល់ របស់ប្រទេសកម្ពុជា និងអ្នករស់នៅក្នុងទីក្រុង ។ ការឃោសនាព្យុះព្យាបាលបានប្រៀបទំនាក់ទំនងនៃអ្នកដែលត្រូវដឹកជញ្ជូន និងអ្នកដែលដឹកជញ្ជូនទៅនឹងជ្រលងភ្នំដែលមិនអាចឆ្លងកាត់បាន ។ ឥទ្ធិពលរបស់អ្នកដឹកជញ្ជូនអាចបង្ក្រាបបានតែតាមរយៈអំពើហិង្សា និងការកម្ទេចតែប៉ុណ្ណោះ ។ លោក អាឡិច ហ៊ីនតុន បានអះអាងទៀតថា យុវជននឹងសិក្សាអំពីឯកសារមួយចំនួន រួមមាន ឯកសារស្តីពីការតស៊ូវណ្ណៈ និងការស្តាប់វណ្ណៈ ។ គាត់បានលើកឡើងបន្ថែមទៀតថា អំឡុងពេលអង្គប្រជុំបដិវត្តន៍ ការសម្តែងសិល្បៈ ដែលបង្ហាញអំពីលក្ខណៈបុណ្យសពរបស់សមមិត្តដែលបានស្លាប់ត្រូវបានរៀបចំឡើងដើម្បីព្យុះព្យាបាលមានកំហឹងបដិវត្តន៍ ដូច្នេះអ្នកចូលរួមបាននោះកំហឹងជា

យុវជនដែលជួយយោធាខ្មែរក្រហមកំពុងធ្វើសមយុទ្ធ ឬកំពុងប្រយុទ្ធនៅសមរម្យក្នុងជំនាន់សង្គ្រាមស៊ីវិល ។

មួយនឹងសង្គ្រាម ។ ការទទួលបាននៃការយោសនាពីអំពើហិង្សា និងរូបភាពនៃការប្រព្រឹត្តអំពើហិង្សា បានធ្វើឲ្យយុវជន លែងស្ងប់យល់ដឹងពីដលអាក្រក់នៃអំពើហិង្សានោះ ។

សាលាអប់រំប្រព្រឹត្តអំពើយឺងឃ្មុំ

ខាល ជេកសាន់ បានអះអាងនៅក្នុងសៀវភៅ កម្ពុជា ១៩៧៥-១៩៧៨ : ការជួបសេចក្តីស្លាប់ ដែលបោះពុម្ពក្នុង ឆ្នាំ១៩៨៩ ថា យុវជនត្រូវបានបង្រៀនឲ្យស្តាប់ និងប្រើអំពើ ហិង្សាប្រឆាំងទៅនឹងសង្គ្រាមរបស់បក្ស ។ អំពើឃោរឃៅដែលមិន អាចនឹកស្មានដល់ បានកើតចេញពីក្មេងៗ ដែលបានបំពាក់បំប៉ន មនោគមវិជ្ជាអំពើហិង្សា ។ សម្តេច នរោត្តម សីហនុ បានឃើញ យុវជនប្រព្រឹត្តអំពើហិង្សាទៅលើសង្គ្រាមដែលចាប់ខ្លួនបាន ។ សម្តេច នរោត្តម សីហនុ បានអះអាងថា ខ្មែរក្រហមបានបង្កើត សាលាអប់រំប្រព្រឹត្តអំពើឃោរឃៅ ។ ព្រះអង្គបាននិយាយថា ប៉ុល ពត និង អៀង សារី បានគិតយ៉ាងត្រឹមត្រូវថា ប្រសិនបើ ខ្មែរក្រហមបណ្តុះបណ្តាលក្មេងៗ អំពីល្បែងដែលមានអំពើឃោរ ឃៅ ក្មេងទាំងនោះនឹងក្លាយជាយោធា ដែលល្មោភសម្លាប់ និង ល្មោភសង្គ្រាម ។ ព្រះអង្គជឿថា ខ្មែរក្រហមក្មេងៗ នឹងមានចិត្ត អង់អាចតាមរយៈការសម្លាប់ឆ្កែ ឆ្កែ និងសត្វតូចៗជាមួយនឹងចំពុះ ទុន និងដំបង ។ យោងតាម សម្តេច សីហនុ ល្បែងដាក់ទណ្ឌកម្ម ត្រូវ បានប្រើប្រាស់ជាឧបករណ៍បណ្តុះបណ្តាលដ៏សំខាន់របស់ខ្មែរក្រហម ។ សាលាអប់រំប្រព្រឹត្តអំពើយឺងឃ្មុំ បានធ្វើឲ្យមានការបំភិតបំភ័យ ការប្រើប្រាស់ក្មេងៗ និងជំរុញឲ្យក្មេងៗ ធ្វើការបំភិតបំភ័យដល់ សង្គ្រាមខុសវណ្ណៈ ដោយឥតលាក់លៀម ។ កុមារប្រព្រឹត្តអំពើយឺង ឃ្មុំតាមរយៈការអនុវត្តនៅក្នុងសាលា ។ ក្មេងទាំងនោះ រៀនចប់ នៅពេលដែលក្មេងទាំងនោះបានសម្លាប់សង្គ្រាមទី១ របស់បក្ស ។

ទំនាក់ទំនងរវាង ការអប់រំថ្នាក់បឋមសិក្សា និងមធ្យមសិក្សា និង មនោគមវិជ្ជារបស់បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា

លោក ជេម ថាយណ៍រ (២០១១) បានលើកឡើងនៅក្នុង សៀវភៅ ការអប់រំពីភូមិសាស្ត្រជាគោលនយោបាយប្រល័យ ពូជសាសន៍ក្រោមរបបខ្មែរក្រហម ថា “ខ្មែរក្រហម ខិតខំពន្យល់ ហេតុផលអំពីកម្មវិធីសិក្សាស្តីពីសេដ្ឋកិច្ច និងនយោបាយតាម រយៈការអប់រំ” ។ ថាយណ៍រ បានបញ្ជាក់ទស្សនៈថា របបកម្ពុជា

ប្រជាធិបតេយ្យ បានប្រើប្រាស់ការអប់រំដើម្បីបង្កើតមនសិការ នយោបាយរបស់កុមារ ។ បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា មានបំណងយ៉ាង ច្បាស់ក្នុងការដាក់ចេញមនោគមវិជ្ជារបស់បក្សនៅក្នុងការអប់រំថ្នាក់ បឋមសិក្សា និង មធ្យមសិក្សា ។ លោក ថៃន ហៀននិន បាន បង្ហាញឲ្យឃើញយ៉ាងច្បាស់នៅក្នុងសៀវភៅដែលមានចំណង ជើងថា របប ប៉ុល ពត : ពូជសាសន៍ អំណាច និងអំពើប្រល័យពូជ សាសន៍ក្នុងប្រទេសកម្ពុជាក្រោមរបបខ្មែរក្រហម ១៩៧៥-៧៩ ថា ការបង្រៀននយោបាយនៅបឋមសិក្សា និងមធ្យមសិក្សា នឹង ចាប់ផ្តើមបន្ទាប់ពីបក្សបានទទួលក្រុងជនាញ ដែលអប់រំខ្មែរក្រហម ផ្ទាល់ក្នុងចលនាដំបូងរបស់ប្រជាជន” ។ បក្សបានស្វែងរកអ្នកជំនាញ ខាងមនោគមវិជ្ជារបស់បក្ស និងមុខវិជ្ជាទូទៅ ដូចជា គីមីវិទ្យា ។ ការដែលមានគ្រូបង្រៀនបែបនេះ នឹងអាចបញ្ចូលមនោគមវិជ្ជា របស់បក្សក្នុងមេរៀនគីមីវិទ្យាយ៉ាងមានប្រសិទ្ធភាព ។

ជាងនេះទៅទៀត “ដែនការប្តូររូបរបស់បក្សក្នុងការកសាង សង្គមនិយមគ្រប់វិស័យ១៩៧៧-១៩៨០” ដែលជាផ្នែកទីបី ក្នុងមុខវិជ្ជាវប្បធម៌ អក្សរសាស្ត្រ សិល្បៈ បច្ចេកវិទ្យា វិទ្យាសាស្ត្រ និងការអប់រំអំពីមនុស្ស ការយោសនា និងព័ត៌មាន បានរៀបរាប់ មុខវិជ្ជាទូទៅចំនួន៦ ដែលត្រូវបង្រៀននៅសាលាបឋមសិក្សា និងមធ្យមសិក្សា ។

- ◆ ការអាន និងការសរសេរ
- ◆ គណិតវិទ្យា

កុមារដែលខ្មែរក្រហមកេណ្ឌឲ្យចូលធ្វើយោធា

- ◆ ភូមិសាស្ត្រ (សារៈសំខាន់របស់ប្រទេស)
- ◆ ប្រវត្តិសាស្ត្រនៃការតស៊ូបដិវត្តន៍របស់ប្រជាជន ការតស៊ូបដិវត្តន៍សម្រាប់ប្រទេស ការតស៊ូបដិវត្តន៍សម្រាប់លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ ការតស៊ូបដិវត្តន៍សម្រាប់បដិវត្តន៍សង្គមនិយម និងការតស៊ូដើម្បីកសាងសង្គមនិយម ។
- ◆ វិទ្យាសាស្ត្រធម្មជាតិ រូបវិទ្យា និងគីមីវិទ្យា ជាមូលដ្ឋាន
- ◆ គោលនយោបាយបក្ស មនសិការនយោបាយ និងអង្គការភ័ស្តុ តាងច្បាស់លាស់ នេះ បានបញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់ថា

ខ្មែរក្រហមបានសង្កត់ធ្ងន់លើមនោគមវិជ្ជា ទាំងការបំពាក់បំប៉នមនោគមវិជ្ជាបដិវត្តន៍ និងនយោបាយក្នុងសាលាបឋមសិក្សា និងមធ្យមសិក្សាច្រើនជាងមុខវិជ្ជាទូទៅ ដូចជា រូបវិទ្យា និងគណិតវិទ្យា ។ ក្នុងការទទួលស្គាល់ការពិតនេះ មនោគមវិជ្ជាបានជ្រាបចូលក្នុងកម្មវិធីសិក្សាគ្រប់មុខវិជ្ជាទាំងអស់ និងផែនការបង្រៀន ។ ផ្នែកទីបីនៃឯកសារវប្បធម៌ អក្សរសាស្ត្រ សិល្បៈ បច្ចេកវិទ្យា វិទ្យាសាស្ត្រ ការអប់រំ បណ្តាញព័ត៌មាន និងឯកសារព័ត៌មាន ដែលមានចំណងជើងថា ការពន្យល់ជាបឋមនៃការអានផែនការ ដោយលេខាបក្ស ដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយមជ្ឈមបក្ស នៅថ្ងៃទី១២ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៧៦ បក្សបង្កើតទំនាក់ទំនងយ៉ាងច្បាស់លាស់រវាងមុខវិជ្ជាអប់រំទូទៅ និងបដិវត្តន៍ ដូចជា “យើងសិក្សាដើម្បីបម្រើគោលដៅរបស់បដិវត្តន៍ ។ ប្រសិនបើយើងសិក្សាមុខវិជ្ជាទីមួយ យើងនឹងបម្រើបលនាដោយផ្ទាល់ ការសិក្សានិងការរៀនសូត្រមុខវិជ្ជាទីពីរ យើងនឹងបម្រើបដិវត្តន៍ដោយផ្ទាល់” ។

លោក ជេម ថាយណ៍ បានសន្និដ្ឋានថា បក្សបានប្រើអត្ថបទភូមិសាស្ត្រ និងផែនការបង្រៀនជាមួយនឹងមុខវិជ្ជាបដិវត្តន៍ និងនយោបាយ ដើម្បីបង្កើតមនសិការនយោបាយរបស់សិស្ស ។ ថាយណ៍ ជឿថាការបង្រៀនអំពីភូមិសាស្ត្រ គឺមានសារសំខាន់ក្នុងការបង្កើតនូវមនសិការនយោបាយ ។ លោកអះអាងថា សាលាបឋមសិក្សា និងមធ្យមសិក្សាក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យបម្រើដល់ការបង្កើត និងការពង្រឹងមនោគមវិជ្ជាជាតិវិជ្ជាជីវៈជាក់លាក់ ។ ការអនុវត្តទាំងនេះ ដែលត្រូវបានប្រើដើម្បីពន្យល់ហេតុផល និងធ្វើឲ្យដំណើរការនយោបាយ និងការអនុវត្តផ្សេងស្របច្បាប់ រួមមាន “ការប្រើអំពើហិង្សាធ្ងន់ធ្ងរ និងអំពើប្រល័យពូជសាសន៍” ។

កុមារត្រូវបានបង្រៀនថា តើនរណាត្រូវដាក់បញ្ចូល និងថា តើនរណាត្រូវដកចេញពីប្រទេសកម្ពុជា ។ ជេម ថាយណ៍ បានវិភាគអត្ថបទភូមិសាស្ត្រថ្នាក់ទី២ ដែលនៅសេសសល់ ដែលមានចំណងជើងថា ភូមិសាស្ត្រនយោបាយរបស់របបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ដែលបានសង្កត់ធ្ងន់លើមេរៀនស្តីពីភូមិសាស្ត្រនយោបាយ ។ អត្ថបទដែលបានបោះពុម្ពដោយក្រសួងអប់រំក្នុងឆ្នាំ១៩៧៧ មានចំនួន៧២ទំព័រ និង១២ជំពូក ។ ពីរប្រចំណុចដំបូងបានផ្តល់នូវសេចក្តីសង្ខេបនៃការបង្កើតអង្គការចាត់តាំង និងទីតាំងភូមិសាស្ត្រក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យដូចជា ខេត្ត ភូមិភាគ ស្រុក តំបន់ ។ កុមារសិក្សាអំពីតំបន់ដែលជាប់ទាក់ទងនឹងបដិវត្តន៍ទាំងស្រុង ។ ផែនការបង្រៀន បានធ្វើសន្និដ្ឋានជាមួយនឹងការចោទសួរសង្ខេបស្តីពីជំពូកនោះដូចជា “អំឡុងពេលប្រាំឆ្នាំនៃសង្គ្រាមបដិវត្តន៍ តើប្រជាជននៅខេត្តព្រះវិហារចូលរួមជាមួយបដិវត្តន៍យ៉ាងដូចម្តេច?

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

ដើម្បីកំណត់អត្តសញ្ញាណនៃទំនាក់ទំនងរវាងការអប់រំថ្នាក់បឋមសិក្សា និងមធ្យមសិក្សា និងការបំពាក់បំប៉ននយោបាយមានការឆន់តិចតួចត្រូវបានសម្រេចដើម្បីបំពេញកម្មវិធីសិក្សាសាស្ត្ររបស់ខ្មែរក្រហម ។ ខ្ញុំបានបញ្ជាក់អំពីមនោគមវិជ្ជារបស់បក្សត្រូវបានដាក់បញ្ចូលក្នុងប្រព័ន្ធអប់រំថ្នាក់បឋមសិក្សា និងមធ្យមសិក្សាក្នុងការផ្តល់ដល់ប្រយោជន៍ដល់បដិវត្តន៍ខ្មែរក្រហម ។ បក្សបានបញ្ចូលការបំពាក់បំប៉នមនោគមវិជ្ជា និងនយោបាយក្នុងសាលាបឋមសិក្សា និងមធ្យមសិក្សាទូទៅដើម្បីសម្រេចឲ្យបានគោលបំណងនយោបាយ ។ បន្ទាប់ពីពិចារណាអំពីកំហើញស្រាវជ្រាវរបស់ ជេម ថាយណ៍ បច្ចុប្បន្ន យើងដឹងថាខ្មែរក្រហមបានបង្កើតការបង្រៀនដែលមានមូលដ្ឋានលើភូមិសាស្ត្រដើម្បីពង្រឹងនូវការស្រមៃស្រមៃនៃទីតាំងភូមិសាស្ត្រ និងមនសិការនយោបាយដល់អ្នកសិក្សា ។ ការស្រាវជ្រាវរបស់ខ្ញុំ និងការស្រាវជ្រាវរបស់ ជេម ថាយណ៍ គឺជាការចាប់ផ្តើមដំបូងដ៏មានអត្ថប្រយោជន៍ ។ ទោះបីយ៉ាងនេះក៏ដោយ ការសិក្សាស្រាវជ្រាវស្តីពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ដែលរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាសិក្សា នៅតែមានដំណាក់កាលវែងឆ្ងាយដែលត្រូវធ្វើ ។

ព្រះករុណា ប្រឹក្សា

ខ្ញុំបាត់បង់ឪពុក

ស៊ឹម សារីរី មានអាយុ៥៣ឆ្នាំ បច្ចុប្បន្នរស់នៅឃុំការក្នុង ក្រុងដូនកែវ ខេត្តតាកែវ ។ កាលពីអាយុប្រហែលដប់ពីរប្រាំបីឆ្នាំ សារីរី បានរៀនដល់ថ្នាក់ទីប្រាំពីរទំនើបនៅសាលាមួយកន្លែង ដែលមានទីតាំងស្ថិតនៅម្តុំសុរាហ្មយ (ផ្លូវក្បាលពោធិ៍) ខេត្តតាកែវ ។ មកដល់ឆ្នាំ១៩៧០ សារីរី បានឃើញព្រឹត្តិការណ៍ចាប់ខ្មែរពោធិ៍សាត់ ពោលពេញស្រុកភូមិ ដោយពេលនោះ ឪពុកគាត់ក៏បានចូលបម្រើ កងទ័ព លន់ លន់ ដែរ ប៉ុន្តែនៅខាង ផ្នែកកាត់សក់ ។

សង្គ្រាមបានបន្តរហូតដល់ របប ប៉ុល ពត កាន់កាប់ប្រទេសកម្ពុជា ទាំងស្រុងនៅថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ។ យោធាខ្មែរក្រហមបី នាក់បានដើរមកផ្ទះ សារីរី និងអ្នកភូមិ ដោយស្រែកប្រកាសឲ្យចាកចេញពី ផ្ទះដោយមិនចាំបាច់យកអីវ៉ាន់ច្រើន ទៅជាមួយទេ ។ អ្នកជិតខាងម្នាក់ និយាយប្រាប់គ្រួសារគាត់ថា “យើង ចេញទៅតែពីរថ្ងៃប៉ុណ្ណោះ ដូច្នោះ មិនចាំបាច់យករបស់របរទៅច្រើនទេ យកតែប្រហុក អំបិលបន្លិច បន្លាបន្លាហើយ” ។ គ្រួសារ សារីរី បានប្រញាប់ប្រញាល់រៀបចំ អីវ៉ាន់រួមមាន បានឆ្នាំង ខោអាវ អង្ករ ដែលឪពុករបស់គាត់រៀបចំ ដាក់នឹងអម្រែក ។ ម្តាយ សារីរី បានពន្លឺបណ្តើរមុនគ្នា ចំណែក សារីរី បានយកកង់ដែលខ្លួនជិះទៅសាលារៀនរាល់ថ្ងៃដាក់អីវ៉ាន់ រួចបណ្តើរចេញដែរ ។ ពេលនោះ ខ្មែរក្រហមម្នាក់ម្នួរជើងខោ ស្រែកកំរាមបាញ់សម្លាប់ ប្រសិនបើប្រជាជនណាមិនព្រមចាក ចេញពីផ្ទះ ។ ទិដ្ឋភាពនោះបានធ្វើឲ្យ សារីរី ស្ងួតចិត្តយ៉ាងខ្លាំងព្រោះ គាត់មិននឹកស្មានថា មានហេតុការណ៍នេះកើតឡើងទេ ។

នៅតាមផ្លូវ មនុស្សម្នាជាច្រើនបានដើរប្រជ្រៀតគ្នា ។

ស៊ឹម សារីរី

សិស្សសាលាខ្មែរក្រវា បានចងបន្តបន្ទាប់គ្នា ហើយបណ្តើរតាមផ្លូវ ដោយកងឈ្នួល ។ សាកសពដេកដួលពាសពេញផ្លូវ ។ គ្រួសារ សារីរី ដើរតាមផ្លូវជើងចាប និងព្រៃលើ សំដៅទៅអង្គការសោម ។ ពេលទៅដល់វត្តចម្ប៉ា ខ្មែរក្រហមបានឲ្យប្រជាជនទាំងអស់សម្រាក នៅទីនោះ ហើយចែកអង្ករឲ្យប្រាំកំប៉ុងសម្រាប់មនុស្សប្រាំនាក់ ។ ខ្មែរក្រហមទាំងនោះនិយាយប្រាប់ប្រជាជនទាំងអស់ឲ្យចេះសន្សំ សំចៃ សម្រាប់ពេលខ្លះខាត ។ បន្ទាប់ ពីចែកអង្កររួច ប្រជាជន ជម្រៀសទាំង អស់ ត្រូវបានហៅឲ្យចុះឈ្មោះនៅវត្ត អង្គមន្ត្រី ហៅ វត្តនិក្រោធ (ស្ថិតនៅ ក្នុងភូមិត្រពាំងថ្ម) ដោយឲ្យប្រាប់ពី តួនាទី កន្លែងដែលខ្លួនរស់នៅ ដើម្បី អង្កការបញ្ជូនទៅធ្វើការឯរវិញ ។

បន្ទាប់មក គ្រួសារ សារីរី ត្រូវបានបញ្ជូនទៅរស់នៅវត្តអង្គ រលាយ ។ ខ្មែរក្រហមបានចាត់តាំង គ្រួសារ សារីរី ឲ្យធ្វើពលកម្មគ្រប់គ្នា ដោយឪពុកគាត់ត្រូវបានចាត់តាំងឲ្យ ស្វែងរកបង្កីដើម្បីលើកដី ។ ដំបូងគ្រួសារ សារីរី មិនមានផ្ទះ សម្រាប់ស្នាក់នៅទេ ដូច្នោះ អង្គការបានឲ្យគ្រួសារគាត់ទៅស្នាក់នៅ ក្នុងក្រុងស្រូវប្រៃវែងប្រាំមែត្របួនជ្រុង ដែលទីនោះគឺជាអគីត ក្រុងស្រូវរបស់ម្ចាស់ផ្ទះពីមុន ។ គ្រួសារ សារីរី រៀបចំស្រូវទុក ទៅម្ចាស់ ហើយម្ចាស់ទៀតសម្រាប់ដេក ដូច្នោះហើយទើប សារីរី និងឪពុកគាត់បានឡើងភ្នំកាប់បូស្សិយកមកធ្វើផ្ទះឲ្យបានធំទូលាយ ជាងមុន ។

ប៉ុន្តែមិនយូរប៉ុន្មាន គ្រួសារគាត់ត្រូវបានចាត់តាំងឲ្យទៅធ្វើ ការតាមកងរៀងៗខ្លួន ។ ឪពុកនិង ម្តាយគាត់ត្រូវបានចាត់តាំងឲ្យ ទៅនៅតាមកងមនុស្សធំ ។ គាត់ទៅតាមកងនារី ចំណែកឯបង្អួន

ប្រុស និង ប្អូនស្រីទៅតាមកងកុមារ ។ ប្រធានកងនារីឈ្មោះ យឿន ជាអ្នកកូមអង្កាតាម បានដាក់ដៃនៃការត្រួតពិនិត្យប្រឡាយ លើក ទំនប់ រែកដី ដែលធ្វើឲ្យនារីក្នុងកងទាំងអស់ធ្លាក់ខ្លួនឈឺស្តុមស្តាវ ។ ចំណែកការហូបចុក ពេលទៅដល់ដំបូងបានបាយមួយស្លក និង សម្លមួយឆ្នាំងតូចសម្រាប់សមាជិកបួននាក់ ។ ក្រោយមក ការ ហូបចុកនេះកាន់តែតិចទៅៗ រហូតដល់ខែស្ងួតមានតែបបររាវ លាយដំឡូងមីប៉ុណ្ណោះ ។ មានមនុស្សជាច្រើនបានរុករាននឹងរបប អាហារដែលមិនស្កិតសមទៅនឹងការងារពលកម្មប្រចាំថ្ងៃ ។ អ្នក រុករានទាំងនោះសុទ្ធតែជាអ្នកដែលមានចំណេះដឹង និងជាអ្នកទីក្រុង ដែលមិនអាចទទួលយកការងារ និងរបបអាហារបែបនេះបាន ។ ប៉ុន្តែក្រោយមក អ្នកតវ៉ាទាំងនោះត្រូវអង្កការស្នើយកទៅរៀន សូត្រទាំងអស់ ។

សារីវី ទៅចងចាំថា នៅពេលយប់មួយ មានកងឈ្នួប ខ្មែរក្រហមបីនាក់មកហៅអ្នកនៅក្នុងកងរបស់គាត់យកទៅរៀន សូត្រដោយប្រាប់ថា “រៀនខោអាវមក អង្កការយកទៅរៀន សូត្រ” ។ សារីវី មិនបានដឹងសោះថាតើការស្នើយកទៅរៀនសូត្រ មានន័យបែបណានោះទេ? ពេលនោះ សារីវី ក៏មិនហ៊ានសួរ ដេញដោលអ្វីទាំងអស់ ម្យ៉ាងទៀតដោយសារគាត់អស់កម្លាំងខ្លាំង ពេក ។ លុះដល់ពេលព្រឹកឡើង ទើបគាត់ដឹងថាអ្នកដែលកងឈ្នួប ហៅទៅត្រូវបានសម្លាប់ចោលហើយ ។ កងឈ្នួបទាំងនោះគឺជា អតីតអ្នកកូមក្នុងកងដែលកងនារីរបស់ សារីវី ធ្លាប់ស្នាក់នៅ ។ សារីវី ធ្លាប់មកលេងផ្ទះពីរដង ដោយចម្ងាយដូចពីកងរបស់គាត់ទៅវត្ត អង្ករលាយ (កន្លែងត្រូវសារគាត់ស្នាក់នៅ) មានចម្ងាយប្រវែង ប្រាំគីឡូម៉ែត្រ ។ ពេលមកដល់ផ្ទះ សារីវី ឃើញមានការប្រែប្រួល ខ្លះនៅក្នុងភូមិ ដូចជាមានបាត់មនុស្សដោយសារការយកទៅរៀន សូត្រដូចជា យុវជនម្នាក់ដែលជាអ្នកជិតខាង និងជាប្រជាជនជម្លៀស ទៅថ្មីក៏ត្រូវអង្កការស្នើយកទៅរៀនសូត្រ ហើយក្រោយមកក៏ត្រូវ អង្កការសម្លាប់ចោលដោយហេតុថាបុរសនោះជាពេទ្យទាហាន ។ ពេល សារីវី ត្រឡប់មកដល់កងវិញ ត្រូវបានអង្កការផ្លាស់ប្តូរទៅ ដឹកប្រឡាយនៅស្រែរនោង និងទៅប្រតិបត្តិការនៅបែកកុស ។

នៅប្រហែលជាឆ្នាំ១៩៧៧ ឪពុក សារីវី បានធ្លាក់ខ្លួនឈឺ ដែលកាលនោះ សារីវី នៅដាំដំណាំនៅទំនប់តាអី ។ សារីវី

បានរើសដំឡូងបីម៉ែម ដែលសេសសល់ពីការរុករានសម្រាប់ប្រមូលដល់ យកមកឲ្យឪពុក ។ ប៉ុន្តែស្របពេលនោះ សារីវី ក៏កើតជំងឺរលួយ បាត់ជើង ដែលអ្នកកូមប្រាប់គាត់ថា បានដើរជាន់ទឹកនោមពស់ ។ អ្នកខ្លះថា នេះគឺជាជំងឺមហារីក ។ សារីវី ចងចាំថា នៅពេលមួយ អង្កការវាយជួន កងចល័តរត់សម្រុកត្រឡប់មកកងដើម្បីហូប បាយវិញ ចំណែកគាត់ដែលរត់មិនទាន់គេបានស្រែកទ្រហោយ ដោយសារតែជើងឈឺ ។ ប៉ុន្តែអង្កការបែរជាចោទគាត់ថាមាន ជំងឺសតិអារម្មណ៍ទៅវិញ ។ ក្រោយមកដោយសារមិនមានថ្នាំ ព្យាបាល សារីវី បានបុកអំបិលម្ទេសមកលាបព្យាបាលជើង ។

ជំងឺរបស់ សារីវី មិនបានផ្តួសផ្តាច់ទេ តែបែរជាវិកល ឈឺខ្លាំងឡើងថែមទៀត ។ ចំណែករបបអាហារ គាត់ទទួលបានតែ បបរមួយវែកប៉ុណ្ណោះក្នុងមួយពេល ដោយហេតុថាគាត់មិនអាច ជួយធ្វើការងារអង្កការ ។ ជំងឺរបស់ សារីវី កាន់តែធ្ងន់ធ្ងរឡើងៗ រហូតដល់ខែក្រហមបញ្ចូនគាត់ទៅព្យាបាលនៅពេទ្យត្រពាំងគល់ ខាងលិចអង្កាសោម ។ បន្ទាប់ពីស្នាក់នៅព្យាបាលមួយរយៈ ជំងឺគាត់ក៏បានជាសះស្បើយ ។

នៅក្នុងឆ្នាំ១៩៧៧ ពេលដែល សារីវី ចេញពីមន្ទីរពេទ្យ ស្រាប់តែកងទ័ពរៀនណាមវាយសម្រុកមកលើយោធាខ្មែរក្រហម នៅខាងត្បូងស្រុកកិរីវង្ស ។ ប្រធានកងនារីឈ្មោះ យឿន បាន ប្រាប់កងនារីទាំងអស់ថា “នារីទាំងអស់ទៅប្រជុំនៅវត្តនិក្រោធ និងរៀនបាយទៅដង” ។ នៅរៀនម៉ោងបួនទៀត អង្កការបាន ដាំបាយដំណើបចែកឲ្យហូប ដោយមួយស្លកសម្រាប់មនុស្សបួន នាក់ ។ សារីវី មិនហូបរបបរបស់គាត់ទេ ព្រោះចង់ទុកឲ្យឪពុកដែល ឈឺ ។ មនុស្សម្នាក់គ្រប់កងទាំងអស់រួមរត់ទៅប្រជុំនៅវត្តនិក្រោធ ដោយគ្មាននរណាម្នាក់ដើរឡើយ ។

នៅពេលទៅដល់កន្លែងអង្គប្រជុំ ប្រជាជនទាំងអស់ត្រូវ ឈរតាមកងរៀងៗខ្លួន បន្ទាប់មកមេឃុំឈ្មោះ ខែម ឡើងនិយាយក្នុង អង្គប្រជុំថា “យប់មិញយើងចាប់បានខ្លាំងស៊ីរូងផ្ទៃក្នុង យើងត្រូវ តាមរកខ្សែរយៈយកមកកម្ទេចចោល” ។ នៅក្នុងអង្គប្រជុំ សារីវី ដើរកាត់តាមកងផ្សេងៗ ដើម្បីសួររកឪពុក តែគ្មាននរណាម្នាក់ដឹង ថាឪពុកគាត់នៅទីណាទេ ។ នៅពេលប្រជុំចប់ សារីវី បានដើរតាម មីងៗ ដែលនៅកងនារីក្នុងបំណងដើម្បីស៊ើបសួររកម្តាយ ។ មួយ

រយៈក្រោយមក សារីរី ឃើញម្តាយកាត់នៅលើដុះមួយ ហើយ កាត់ក៏សួរថា “ម៉ែម៉ែចបានជាមិនទៅប្រជុំ? ហើយជាំទៅណា ហើយ?” ម្តាយកាត់ឆ្លើយតបទាំងទឹកភ្នែកថា “ប្តីឯងគេយកទៅ រៀនសូត្រហើយ” ។ សារីរី និងម្តាយកាត់ស្រែកយំទាំងអស់គ្នា ។ ខណៈនោះ មីងម្នាក់ដែលស្នាក់នៅក្នុងផ្ទះជាមួយម្តាយកាត់ហាមថា កុំយំប្រយ័ត្នអង្គការសម្រាប់ទាំងម៉ែទាំងកូន ។ ស្តាប់ឮដូច្នោះ សារីរី និងម្តាយកាត់យំបំបំបន្ទាប់មកម្តាយកាត់ក៏ទៅសុំបាយពីសហគមន៍ មកឲ្យកាត់ហូប ។

ចំណែកបួនស្រីរបស់ សារីរី នៅក្នុងកុមារបានអេះក្បាល រហូតកើតដំបៅរលួយ និងមានដង្កូវថែមទៀតផង ។ ម្តាយ សារីរី ខឹងសម្បាយរាំងខ្លាំង ហើយបានស្តីបន្ទោសឲ្យប្រធានកង រួចក៏យក ថ្នាំចុក និងកំបោរចិត្តលើដំបៅរបស់កូនដោយខ្លួនឯង ។ ក្រោយពី បានដឹងរឿងរ៉ាវនេះហើយ សារីរី បានត្រឡប់ទៅនៅក្នុងវិញ ដោយកាត់ត្រូវបានបញ្ជូនទៅជីកទំនប់តាមី (នៅម្តុំប្រឡាយ ១០៥) និងនៅតំពែងយោល ។ សារីរី បានផ្លាស់ប្តូរការងារជា ញឹកញាប់ គឺចាប់ពីកងចល័តយុំ ចល័តស្រុក រហូតដល់កងតំបន់ ។ ថ្ងៃមួយ អង្គការបានហៅកងនាំឲ្យទៅប្រជុំនៅបន្ទប់បិទជិត រួច តាខ្មែរ បានក្រោកឈរ ហើយនិយាយថា “ស្រីៗទាំងអស់ដឹងទេ ថាអង្គការត្រូវការអភិវឌ្ឍ ដោយត្រូវឲ្យអ្នកទាំងអស់យកថ្នាំ” ។ ពេលនោះ ដោយយល់ឃើញថាមិនមានអាហារហូបចុកគ្រប់គ្រាន់ សារីរី បានក្រោកឡើងតវ៉ា ជាមួយមេឃុំដោយមិនញញើតពី សេចក្តីស្លាប់ទេ ។ សារីរី បាននិយាយទៅកាន់មេឃុំ និងអង្គប្រជុំ ទាំងមូល ថាកាត់មានជំងឺស្ត្រីមិនអាចរៀបការបានទេ ។ ឮដូច្នោះ តាខ្មែរ អនុញ្ញាតឲ្យកាត់ទៅផ្ទះមុន ។ ការងាររបស់ សារីរី កាន់តែ មានការលំបាកខ្លាំង ហើយរបបអាហារកាន់តែតិចទៅៗ ដោយសារ ដល់ស្រូវមិនសូវបានដល់ល្អ ហើយម្យ៉ាងទៀតកងទ័ពវៀតណាម បានវាយសម្រុកកាន់តែខ្លាំងនៅស្រុក កីរីវង្ស ។

នៅរដូវស្ងួត អង្គការចែកអង្ករពីកំប៉ុងសម្រាប់មនុស្សដប់ នាក់ ។ សារីរី មិនដែលហ៊ានតវ៉ាទេ ព្រោះឪពុកកាត់ត្រូវបាន អង្គការចោទថាខ្លាំង ដុយទៅវិញក៏រឹតតែធ្វើឲ្យកាត់ខិតខំធ្វើការ ទ្រេងផង ។ បន្ថែមលើរបបអាហារស្លូតស្តើង សារីរី រកចំណីអាហារ ដែលគិតថាអាចបំពេញក្រពះបានដែលគ្មានអ្វីក្រៅពីម្ទេសទេ ។

សារីរី បេះម្ទេសអាចម៍សត្វលេបចូលពោះដោយមិនខ្លាចហ៊ឺរ ឡើយ ។

ក្រោយមក សារីរី ត្រូវអង្គការចាត់តាំងឲ្យធ្វើការងារ ដាំទឹកសម្រាប់កងជីកប្រឡាយ ។ ម្តងនេះ ការងារកាត់មិនសូវ លំបាកទេ តែការហូបចុកមានការខ្វះខាតដដែល ។ សារីរី ត្រូវរែក ទឹកត្រពាំង និងត្រូវទៅសុំបើកថ្នាំពីខាងសង្កមកិច្ចយកមកបង្កក្នុង ទឹក ។ ប៉ុន្តែមិនយូរប៉ុន្មាន កងនារីរបស់កាត់ត្រូវផ្លាស់ទៅជីកប្រឡាយ នៅម្តុំផ្ទះកោះអណ្តែត ជិតព្រំប្រទល់ប្រទេសវៀតណាមវិញ ។ កាលនោះ សង្រ្គាមរវាងវៀតណាមជាមួយនឹងខ្មែរក្រហមបាន ផ្ទុះឡើងរាល់ថ្ងៃសារីរី ឃើញយោធាខ្មែរក្រហមរង រហូសត្រូវបាន សែនតាមខ្លួនទំនប់ ។

ស្ថានភាពកាន់តែដុះដាបឡើង ប្រធានកងបានដេញកង នារីទាំងអស់ឲ្យឡើងលើទំនប់នៅម៉ោងប្រាំបួន ចំណែកកងរបស់ សារីរី ដើរចុះទៅតាមដួវចឹងក្បាលពោរដែលសំបូរទៅដោយ ឈើធំៗ ។ ខ្មែរក្រហមដេញកងនារីឲ្យរត់ទៅស្រែរនោង ។ សារីរី មិនព្រមទៅតាមការបញ្ជារបស់ខ្មែរក្រហមទេ តែកាត់បានលួច រត់ទៅជួបម្តាយនៅស្រុកគ្រាកកវិញ ។

ក្រុមគ្រួសារ សារីរី បានជួបជុំគ្នានៅក្នុងភូមិលើកលែង តែឪពុកកាត់ ដែលត្រូវអង្គការយកទៅឃុំឃាំង និងសម្លាប់ចោល នៅកុកក្រាំងតាចាន់ ។ គ្រួសារ សារីរី ដើរតាមដួវអង្ករភ្នំសំដៅ ទៅដួវជាតិលេខ៣ ក្នុងគោលបំណងវិលត្រឡប់មកស្រុកកំណើត វិញ ។ នៅតាមដងដួវ មានទាហានវៀតណាមជាច្រើនត្រៀម បាញ់ខ្មែរក្រហម និងស្រែកថា “ប៉ុល ពតៗ” ពេលឃើញបួនប្រុស កាត់ស្លៀកពាក់ខោអាវខ្មៅដើរខាងមុខៗ ភ្លាមនោះ ខ្ញុំបានឆ្លើយ តបទៅវិញថា “មិនមែនទេ” ហើយសំណាងល្អអ្នកដំណើរជាមួយ គ្នាចេះភាសាវៀតណាម រួចនិយាយប្រាប់កងទ័ពវៀតណាម ទើបវៀតណាមអនុញ្ញាតឲ្យគ្រួសារកាត់បន្តដំណើរទៅមុខទៀត ។ គ្រួសាររបស់ សារីរី បានវិលត្រឡប់ទៅរស់នៅស្រុកកំណើតវិញ នៅឆ្នាំ១៩៧៧ ។ ប៉ុន្តែ ភាពសោកសង្រេង ឈឺចាប់ ការបាត់បង់ ឪពុក មិនអាចរសាយពីក្រុមគ្រួសារកាត់បានឡើយ ។

ក្នុង ប័ណ្ណប្រវត្តិ

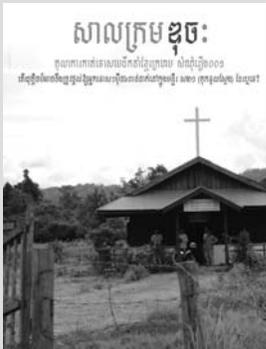
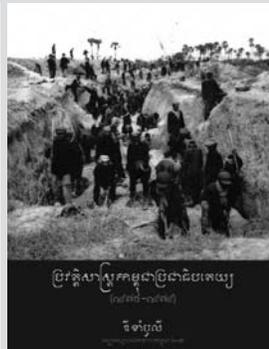
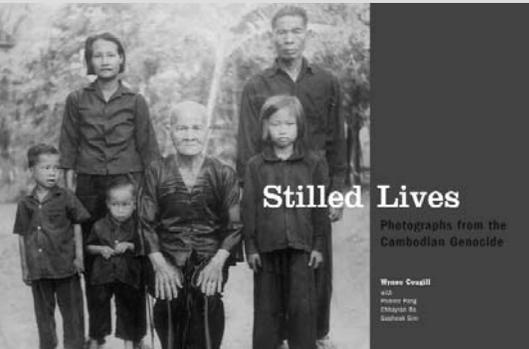
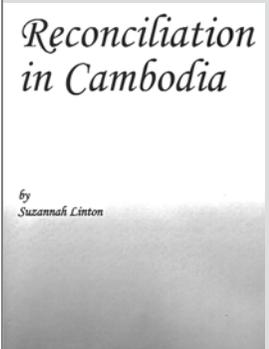
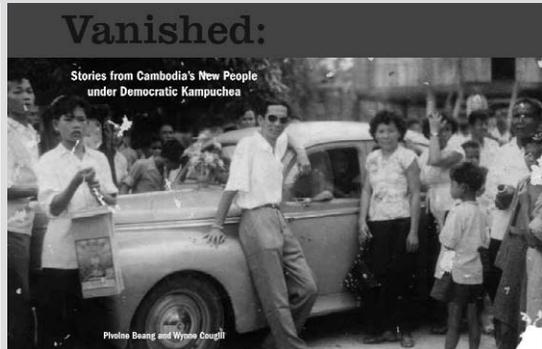
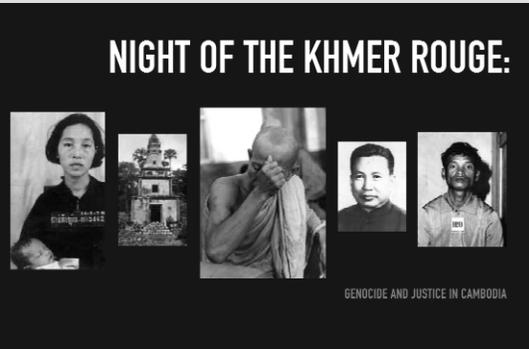
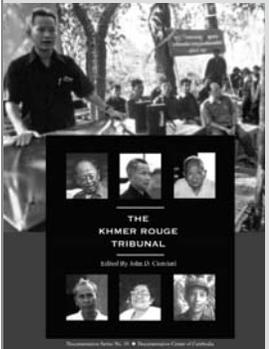
ការិយាល័យព័ត៌មានសាធារណៈ

«ការិយាល័យព័ត៌មានសាធារណៈ» របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាបានបើកបម្រើជូននិស្សិត អ្នកស្រាវជ្រាវ បុគ្គលិករាជការ និងអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល និងបុគ្គលទាំងឡាយដែលមានចំណាប់អារម្មណ៍ចង់យល់ដឹងអំពីប្រវត្តិសាស្ត្ររបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ និងព្រឹត្តិការណ៍វិវត្តរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាឬសាលាក្តីខ្មែរក្រហម ។

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាកន្លែងប្រមូលផ្តុំ និងចងក្រងឯកសារអំពីរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យបានច្រើនបំផុត ។ ឯកសារនៅមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាមានប្រាំប្រភេទ ។ ប្រភេទឯកសារទីមួយគឺជាឯកសារជាក្រដាសសន្លឹកដែលមានចំនួនដិតមួយលានទំព័រ ។ ប្រភេទឯកសារទីពីរគឺជាបទសម្ភាសន៍ដែលបុគ្គលិកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាចុះទៅធ្វើសម្ភាសន៍ជាមួយជនរងគ្រោះនិងអតីតកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម ។ ប្រភេទឯកសារទីបីគឺជារូបថតទាក់ទងទៅនឹងសម័យខ្មែរក្រហម ។ ប្រភេទឯកសារទីបួនគឺជាឯកសារទាក់ទងទៅនឹងការធ្វើផែនទីរណ្តៅសាកសព និងទីតាំងសម្លាប់របស់ខ្មែរក្រហម និងឯកសារប្រភេទទីប្រាំគឺជាខ្សែភាពយន្តឯកសារដែលបានផលិតឡើងក្នុងរបបខ្មែរក្រហមនិងសម័យក្រោយមកទៀត ។

តាមរយៈការិយាល័យព័ត៌មានសាធារណៈ សាធារណជនអាចអាននិងស្រាវជ្រាវឯកសារទាំងនេះបាន ។ ឯកសារខ្លះទៀតរួមមាន ៖ ប្រវត្តិរូបកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម ចម្លើយសារភាព កំណត់ហេតុរបស់បក្ស ទូរលេខឆ្លើយឆ្លង ព័ត៌មានដែលបានមកពីការសម្ភាសន៍ជាមួយអតីតកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម និងទិន្នន័យគន្លងទិសបង្ហាញពីរណ្តៅសាកសព ទីតាំងកុក និងបូជនីយដ្ឋានប្រល័យពូជសាសន៍ ។

ការិយាល័យព័ត៌មានសាធារណៈមានទីតាំងនៅអគារលេខ៦៦ មហាវិថីព្រះសីហនុ ខាងកើតវិមានឯករាជ្យ ។ ការិយាល័យរបស់យើងបើកជូនសាធារណជនពីថ្ងៃច័ន្ទដល់ថ្ងៃសុក្រ ពេលព្រឹកពីម៉ោង៨ដល់ម៉ោង១២ និងពេលរសៀលពីម៉ោង២ដល់ម៉ោង៥ ។ ប្រសិនបើអស់លោកអ្នកមានចម្ងល់ ឬចង់រៀបចំព្រឹត្តិការណ៍ជាក្រុមណាមួយ សូមទាក់ទងបុគ្គលិករបស់យើង ស៊ីរី សារីណា តាមរយៈទូរស័ព្ទលេខ ០២៣ ២១១ ៨៧៥ ។

បឋមនាយកមួយនិងទឹកដោះម្តាយ

វ៉ាន ហ៊ីង ជាសមាជិកនៃក្រុមប្រឹក្សាប្រជាជន

សព្វថ្ងៃមានអាយុ៤៨ឆ្នាំ និងជាក្រុមប្រឹក្សាប្រជាជន វ៉ាន ហ៊ីង មានស្រុកកំណើតនៅស្រុកបន្ទាយអំពិល ខេត្តឧត្តរមានជ័យ ។ ហ៊ីង មានឪពុកឈ្មោះ តាំង វ៉ាន និងម្តាយឈ្មោះ ឆាន់ ជួន ជាអ្នកស្រែ ។ ហ៊ីង មានបងប្អូនប្រាំបីនាក់ (ប្រុសប្រាំមួយនាក់ ស្រីពីរនាក់) ហើយកាត់ជាកូនទីប្រាំពីរ ។ ហ៊ីង បានរៀបរាប់ព្រឹត្តិការណ៍មុននិង ក្នុងរបបខ្មែរក្រហមបានយ៉ាងច្បាស់ ។ នៅប្រហែលឆ្នាំ១៩៧៣ ឬ១៩៧៤ ហ៊ីង បានឮស្តាប់សំឡេងគ្រាប់កាំភ្លើង គ្រាប់ដោងចេញពី មូលដ្ឋានខ្មែរក្រហមចូលក្នុងភូមិរបស់គាត់ ប៉ុន្តែស្ថានភាពនៅក្នុង ភូមិមិនមានសភាពផ្លាស់ប្តូរឡើយ ប្រជាជនអាចធ្វើស្រែចម្ការបាន ជាធម្មតា ។ បងប្រុសច្បងរបស់ ហ៊ីង ឈ្មោះ វ៉ាន យ៉ែត បានចូលធ្វើ ទាហាន លន់ នល់ ដោយមានការអូសទាញពីទាហានម្នាក់ឈ្មោះ សេប ឈៀង ដែលជាមេទាហាន ។ កាលនោះ ឪពុករបស់ ហ៊ីង ជាចុងភៅធ្វើម្ហូបឲ្យ សេប ឈៀង ហើយដោយខ្លះនិរសារ សេប ឈៀង ក៏បានយកបងប្រុសរបស់ ហ៊ីង ធ្វើជានិរសាររបស់គាត់ និងមានក្របខណ្ឌពេញសិទ្ធិ ។ បងប្រុសរបស់ ហ៊ីង បានដើរតាម សេប ឈៀង គ្រប់ទីកន្លែងក្នុងនាមជានិរសារនោះ ។ បងប្រុស របស់ ហ៊ីង បានបាត់ដំណឹងរហូត ក្រោយពេលដែលខ្មែរក្រហមបាន ទទួលជ័យជម្នះទាំងស្រុងលើរបប លន់ នល់ នៅថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ។

ក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ក្រុមគ្រួសាររបស់ ហ៊ីង និងប្រជាជន ក្នុងភូមិមិនត្រូវបានជម្លៀសទៅទីណាទេ ។ អ្នកភូមិទាំងអស់ត្រូវ រស់នៅក្នុងភូមិ ប៉ុន្តែត្រូវរស់នៅតាមកងរៀងៗខ្លួន ។ ដោយស្ថិត ក្នុងវ័យកុមារ ហ៊ីង ត្រូវបានអង្គការបញ្ជូនទៅរស់នៅក្នុងកងកុមារ ដែលបានបែងចែកជាពីរកង គឺកងកុមារប្រុស និងកងកុមារស្រី ។ កុមារទាំងអស់ត្រូវរស់នៅក្នុងផ្ទះធំពីរដែលមានចម្ងាយឆ្ងាយពីគ្នា ប្រមាណ២០០ម៉ែត្រ ។ ហ៊ីង មិនខុសពីកុមារដទៃឡើយ ត្រូវធ្វើ ការងារដកស្មៅតាមសន្ទូន រើសគ្រួសារ រែកអាចម៍កោ និងលាមក មនុស្ស កាប់ដីដំបូកកណ្តៀរដើម្បីយកធ្វើដី ។ ហ៊ីង បានយកកុមារ ចងធ្វើជាកត្រូកសម្រាប់យួរដីដំបូករាល់ពេលដែលគាត់ទៅកាប់ ដី ។ ជាញឹកញយ ហ៊ីង បានដឹកនាំកុមារប្រហែល២០នាក់ ដើម្បី ជួយជាកម្លាំងជំនួយដល់ការងារលើកទំនប់នៅត្រពាំងវែង ស្រុក សំរោង ខេត្តឧត្តរមានជ័យ ។ កុមារជំនួយទាំងនោះមិនត្រូវបានឲ្យ ធ្វើការងារធ្ងន់ធ្ងរដូចមនុស្សវ័យជំទង់ក្នុងកងចល័តឡើយ គឺគ្រាន់ តែសែនដីក្នុងបន្តី ។ ដំបូងដែល ហ៊ីង ដែលទៅដល់ការដ្ឋានការងារ បានកត់សម្គាល់ថា ទំនប់នោះមិនទាន់មានទំហំធំនោះទេ ប៉ុន្តែពោរ ពេញទៅដោយលាមក ។ មួយរយៈក្រោយមក មនុស្សជាច្រើន ដែលរស់នៅទីនោះចាប់ផ្តើមរករូស ចុះអន់ខ្សោយកម្លាំង រួមទាំង កុមារផងដែរ ។ ហ៊ីង ត្រូវដឹកនាំកុមារផ្សេងៗទៅជំនួសកុមារដែល បាត់កម្លាំង និងដឹកស្បៀងអាហារជំនួយរៀងរាល់មួយខែម្តង ។ ដោយសារតែជាដំណាក់កាលដំបូងក្នុងការធ្វើការងារក្នុងរបប ប៉ុល ពត មនុស្សម្នាទាំងអស់មិនសូវត្រូវបានយកទៅរៀនសូត្រនោះ ឡើយ លើកលែងតែអ្នកទាំងនោះប្រព្រឹត្តខុសសីលធម៌ល្អច្បាប់ រវាងមនុស្សប្រុស និងស្រី ។ នៅទីនោះក៏មានសាច់ញាតិ និងបង ប្អូនបង្កើតរបស់ ហ៊ីង មកធ្វើការដែរ ។ រាល់ពេលទៅការដ្ឋានលើក ទំនប់ត្រពាំងវែង ហ៊ីង តែងតែជួបជាមួយនឹងបងប្រុសបង្កើតឈ្មោះ វ៉ាន ប៊ែរ និងបងប្អូនដ៏ដូនមួយឈ្មោះ វ៉ាក់ ធី ។

មួយឆ្នាំក្រោយមក ហ៊ីង ត្រូវបានផ្លាស់ប្តូរទៅយូលកោ

រយៈពេលពីរខែជាមួយមនុស្សចាស់ និងកុមារបួននាក់ផ្សេងទៀត មុនពេលដែលខ្លួនត្រូវបានចាត់តាំងទៅចិញ្ចឹមមាន់ ដែលកាលនោះ ប៊ុ កើតជំងឺដំបៅរលួយដូចជំងឺអុជស្វាយនៅពេញមាត់និងជើង ។ អង្គការបានឲ្យ ប៊ុ ទៅសម្រាកនៅមន្ទីរពេទ្យដើម្បីព្យាបាលជំងឺ ។ រៀនរាល់ព្រឹក គាត់ត្រូវលេបថ្នាំបួនគ្រាប់ ប៉ុន្តែគាត់មិនដែលលេប ថ្នាំទាំងនោះឡើយ ដោយគ្រាន់តែយកមកបង្ហាញក្នុងក្រុង ថតកុរិញ ។ មិនមានការដាក់ទណ្ឌកម្មចំពោះការដែលមិនលេប ថ្នាំនោះទេសម្រាប់កុមារ ខ្មែរក្រហមបានត្រឹមតែស្តីឲ្យប៉ុណ្ណោះ ។ ក្នុងភូមិកោកខ្ពស់ទាំងអស់ មានកុមារក្នុងកងចល័តទាំងស្រី និង ប្រុសប្រមាណ៣០០ ទៅ៤០០ នាក់ ។ ការហូបចុកក្នុងកងកុមារ នៅក្នុងភូមិមិនបានគ្រប់គ្រាន់ទេ ។

បន្ទាប់ពីនោះមក ប៊ុ ត្រូវបានចាត់តាំងទៅរស់នៅក្នុង កងកុមារក្នុងព្រៃចម្ងាយប្រហែលប្រាំមួយម៉ាយពីភូមិរបស់ គាត់ ។ ប៊ុ នៅតែធ្វើការជាអ្នកធ្វើដីដដែល ។ ក្រៅពីការងារធ្វើដី ប៊ុ ត្រូវយាមយប់ចាំមើលខ្នាំង ។ កុមារទាំងអស់ ត្រូវបានបែងចែកឲ្យ ទៅយាមតាមទិសចំនួនបី ។ មេកងកុមារកាលនោះមានឈ្មោះថា ជ្រូន ជាអ្នកភូមិរស់នៅជាមួយនឹង ប៊ុ ។ ដោយហេតុនេះហើយ ទើបគាត់មិនគិតតែងចំពោះក្មេងៗទាំងអស់ ប៉ុន្តែមានថ្ងៃខ្លះគាត់ក៏ បានដេញវាយខ្លះដែរដោយសារក្មេងនោះបានដេកលក់នៅពេល យាម ។ គាត់ក៏ជាក្រុមប្រៀនអក្សរសម្រាប់ក្មេងដែរ ។ ក្មេងៗ ទាំងអស់ត្រូវយាមចាំមើលខ្នាំង តែតាមពិត សុទ្ធតែប្រជាជន សាមញ្ញទាំងអស់ដែលផ្សេងគ្រោះថ្នាក់ ឆ្លងកាត់ភូមិរបស់ ប៊ុ រត់ សំដៅទៅប្រទេសថៃ ។

ប៊ុ បានមើលឃើញទិដ្ឋភាពដេញចាប់ខ្នាំងដោយកង ចល័តមានក្នុង០ នាក់ ។ កងចល័តទាំងនោះ បានដេញចាប់ខ្នាំង (ប្រជាជនសាមញ្ញ) ដូចជាការដេញចាប់សត្វជ្រូកដូច្នោះដែរ ។ ប៊ុ បានឃើញមនុស្សដែលត្រូវចោទថាខ្នាំងត្រូវចងស្ទាបសេកនៅ ក្រោមដើមឈើ នៅពេលគាត់ទៅមើលការសម្តែងសិល្បៈរៀន «យុទ្ធមិត្តសាយ» ។ ក្រៅពីនេះ បងប្អូនដ៏ដូនមួយម្នាក់ឈ្មោះ បេង អាយុប្រហែល៣២ឆ្នាំ មានកូនពីរនាក់ ត្រូវបានអង្គការយកទៅ រៀនសូត្រ ដោយសារតែគាត់ធ្លាប់ធ្វើជាឧហានសម័យ លន់ នល់ ។ ខ្មែរក្រហមបានមកយក បេង ទៅរៀនសូត្រខណៈពេលដែលគាត់

នៅមានជំងឺជាប់នឹងខ្លួន ។ ខ្មែរក្រហមទាំងនោះ បាននិយាយថា “ឡានកំពុងតែចាំនៅខាងមុខ” ។ ម្តាយរបស់ បេង ប្រកែកយ៉ាងខ្លាំង ថា “កូនរបស់គាត់កំពុងតែមានជំងឺ មិនគួរយកទៅរៀនសូត្រ នោះទេ” ប៉ុន្តែ ខ្មែរក្រហមមិនយល់ព្រមតាមសំណើរបស់គាត់ ឡើយ ។

អាការជំងឺរបស់ ប៊ុ មិនបានធូរស្បើយទេ ហើយដំបៅ រលួយនោះ ធ្វើឲ្យឈឺរិតតែខ្លាំងជាងមុន រហូតដល់ហើមស្នងជើង ដូច្នោះ ឪពុករបស់គាត់បាននាំគាត់ទៅកាប់ដើមត្បែងដើម្បីសម្រឹក យកទឹកមកឲ្យគាត់ផឹកដើម្បីព្យាបាលជំងឺ ។ នៅទីនោះ ឪពុករបស់ ប៊ុ បានចង្អុលបង្ហាញពីរណ្តៅដែលកប់បង្កើតដូនមួយឈ្មោះ បេង នោះ ។ គាត់ត្រូវបានសម្លាប់ដោយអារក្សចយកទៅកប់អង្គុយនៅ ក្នុងរណ្តៅតូចនោះ ។ បន្ទាប់ពីបានផឹកទឹកត្បែងបានមួយសប្តាហ៍ ប៊ុ ក៏ជាសះស្បើយពីជំងឺ ។ នៅក្នុងកងកុមារ ប៊ុ ទទួលបានបាយមួយ កូនបានចង្ហិន ហើយមិនបានគ្រប់ពេលទេ ដូច្នោះហើយ ការហូបចុក មានការខ្វះខាត ។ តែជាសំណាងល្អ ពេលដែលម្តាយរបស់ ប៊ុ ត្រូវ បានចាត់តាំងទៅធ្វើការនៅកន្លែងថ្មី គឺពីការងារតម្បាញទៅដក ស្នូលរិញ ។ គាត់ទទួលបានរបបបរពីរបាន ។ គាត់ហូបតែមួយបាន ហើយទុកមួយបានសម្រាប់ ប៊ុ ។ គាត់បានយកបរលាយជាមួយ នឹងទឹកដោះគាត់ រួចយកទៅដុតដូចអន្សមធ្វើឲ្យ ប៊ុ ជារៀនរាល់ ថ្ងៃ ។ ក្រៅពីនេះ ឪពុករបស់ ប៊ុ បានយកបាយដែលគាត់ដាំជាមួយ នឹងអង្ករពីរកំប៉ុនសម្រាប់របបអាហារប្រចាំថ្ងៃនោះទុកពាក់កណ្តាល សម្រាប់ធ្វើប៊ុ ផងដែរ ។

នៅចុងឆ្នាំ១៩៧៨ កងកុមាររបស់ ប៊ុ ត្រូវបានទៅជួប ជុំជាមួយនឹងក្រុមគ្រួសាររបស់ខ្លួននៅក្នុងភូមិវិញ ។ ខ្មែរក្រហម មិនបាននិយាយអ្វីក្រៅពីការអនុញ្ញាតឲ្យទៅរស់នៅជាមួយគ្រួសារ ឡើយ ។ មេខ្មែរក្រហមទាំងអស់បានរត់គេចខ្លួនបាត់ ។ ខ្លះរត់ចូល ព្រៃ ហើយខ្លះទៀតរត់ទៅទិសខាងលិចសំដៅទៅប្រទេសថៃ ។ ទ័ពរៀនណាមបានវាយបែកក្រុងភ្នំពេញ ។ ព័ត៌មាននេះបានលេច ព្រលឹងមេខ្មែរក្រហមនៅភូមិរបស់ ប៊ុ រហូតដល់មេដឹកនាំទាំងនោះ រត់គេចខ្លួន ។ បងប្រុសបង្កើតម្នាក់ឈ្មោះ វ៉ាន សុវណ្ណ និង បើយ ដែលជានិរសាររបស់មេខ្មែរក្រហមមួយរូប បានយកខោអាវមេ របស់គាត់ទៅលាក់ទុកនៅលើដូនរបស់ ប៊ុ ដោយសារចង់លាក់

ប្រមាណមួយខែក្រោយមក មេខ្មែរក្រហមនោះបានត្រឡប់មកវិញ រួចសួរ បើយ ថា “យកខេត្តអារវ័យទៅណា?” ។ ភ្លាមនោះ បើយ ថាយកទៅទុកនៅលើដុះ សុវណ្ណ ។ ពួងច្នេះ មេខ្មែរក្រហមនោះ បានដកកាំភ្លើងបាញ់សម្លាប់ បើយ នៅហ្នឹងកន្លែងតែម្តង ហើយបានបញ្ជាឱ្យទុករបស់ ប៊ុ អូសខ្មោចយកទៅបោះចោល ។ មេខ្មែរក្រហមនោះ មានបំណងចង់សម្លាប់បងរបស់ ប៊ុ ឈ្មោះ សុវណ្ណ ទៀត តែគាត់បានរត់គេចខ្លួនបាត់រហូតដល់ទៀតណាម បានចូលមកដល់ក្នុងភូមិ ។ នៅពេលទាហានរៀតណាមមកដល់ ឪពុករបស់ ប៊ុ អរយ៉ាងខ្លាំងហើយប្រាប់ ប៊ុ ថា “កូន! នេះជា ទេវតាមករំដោះយើងហើយ” ។ ក្រោយពីដាំបាយហូបរួច ទៀតណាមបានបោះទីតាំងនៅជាយក្នុងដើម្បីការពារការវាយ ប្រហាររបស់ខ្មែរក្រហម ។

នៅវេលាម៉ោងបីរសៀល ខ្មែរក្រហមបានបើកការវាយ ប្រហារមកលើកន្លែងទៀតណាមរយៈពេលពីរយប់ពីរថ្ងៃ ។ ខ្មែរក្រហមបានបាញ់ផ្លាស់ចូលមកក្នុងភូមិ បណ្តាលឱ្យនេះដុះជា ច្រើនខ្នង ។ ដុះរបស់ ប៊ុ រត់ការបំផ្លិចបំផ្លាញយ៉ាងដំណំ ។ ក្រុម គ្រួសាររបស់ ប៊ុ ទាំងអស់បាននាំគ្នាទៅស្នាក់នៅក្នុងលេណដ្ឋាន លើកលែងតែឪពុករបស់ ប៊ុ ដែលគ្មានហានិភ័យឡើយប្រក់ស្លឹកលើ ដំបូងដុះ និងដេកក្រោមដុះ ។ ក្រោយមក ទើបខ្មែរក្រហមដកទ័ព ចេញ ។ ប៊ុ បានចងចាំថា មុនពេលដែលទាហានរៀតណាមមកដល់ ខ្មែរក្រហមបានបើកត្រាក់ទ័រប្រមាណ៣០០ គ្រឿង សំដៅទៅ ប្រទេសថៃ ដើម្បីគេចខ្លួនពីរៀតណាម ។ ស្ថានភាពនៅក្នុងភូមិ ក៏ទទួលបានសន្តិសុខចាប់ពីពេលនោះមក ក៏ប៉ុន្តែទ័ពរៀតណាម បានជម្លៀសប្រជាជនទៅរស់នៅភូមិទន្លេសម្បយរយៈ ហើយបីខែ ក្រោយមកទើបអនុញ្ញាតឱ្យប្រជាជនទាំងនោះត្រឡប់មករស់នៅ ក្នុងស្រុកភូមិវិញ ។

ជាចុងក្រោយ ប៊ុ បានបញ្ជាក់ពីចំណាប់អារម្មណ៍ក្នុងការ មកចូលរួមសវនាការលើកទីមួយនេះថា គាត់មិនសូវយល់ដឹងច្រើន ពីនីតិវិធីរបស់តុលាការកាត់ទោសមេដឹកនាំខ្មែរក្រហមទេ ។ ប៉ុន្តែ គាត់ចង់ដឹងថា តើនរណាទៅជួយក្រោយការសម្លាប់មនុស្សរាប់លាន នាក់ ។ រីឯ ចំណាប់អារម្មណ៍ផ្ទាល់សម្រាប់ការមកទស្សនាមន្ទីរ

ស-២១ ឬកុកទូលស្វែង ប៊ុ បានសម្តែងភាពសោកសង្រេងពេល ដែលមើលឃើញកន្លែងធ្វើទារុណកម្ម ។ ខណៈនោះ ប៊ុ ក៏បានដើរ សម្លឹងរកមើលរូបថតបងប្រុសបង្កើតរបស់គាត់ឈ្មោះ វ៉ាន យ៉េត ដែលជាអតីតទាហានលន់ នល់ ដែរ ។ **ក្នុង ច័ន្ទប្រណិត**

ដំណឹងស្តីអំពីប្តូរ

នាងខ្ញុំឈ្មោះ ហង្ស ហួន និងប្តីឈ្មោះ សរ មៀន រស់នៅ ភូមិត្រពាំងសិរិត សង្កាត់គងនេយ ខណ្ឌដង្កោ រាជធានីភ្នំពេញ ។ នាងខ្ញុំសូមប្រកាសរកប្តូរនាក់ គឺ : ♦ ប្តូរស្រី ហង្ស ហ៊ឹម និងប្តីឈ្មោះ ម៉ុក ភីន ។ អ្នកទាំងពីរមានកូនប្តូរនាក់ (ទី១) ស្រីញីប, (ទី២) សុភី, (ទី៣) សុផាត និង (ទី៤) អាចក់ ♦ ប្តូរប្រុស ហង្ស សំណាង ហៅ ក្រឹម និងប្រពន្ធឈ្មោះ សយ ឃៀន ។ អ្នកទាំងពីរ មានកូនពីរនាក់ (ទី១) ណាក់ និង (ទី២) ណូត ។

សូមបញ្ជាក់ថា គ្រួសារប្តូរទាំងពីរបែកគ្នាជាមួយនាង ខ្ញុំនៅមុនបែកក្រុមក្នុងឆ្នាំ១៩៧៥ ក្រោយពេលដែលខ្មែរក្រហម រំដោះបានទីក្រុងភ្នំពេញ ។ ក្រោយមកនាងខ្ញុំដឹងដំណឹងថា គ្រួសារ ប្តូរទាំងពីរត្រូវខ្មែរក្រហមជម្លៀសទៅខេត្តបាត់ដំបង ហើយក៏ បាត់ដំណឹងរហូតមកដល់ពេលនេះ ។

អាស្រ័យហេតុនេះ បើបងប្តូរណាបានដឹង ឬស្គាល់ឈ្មោះ ដែលបានរៀបរាប់ខាងលើសូមទំនាក់ទំនងតាមរយៈអាសយដ្ឋាន ដុះលេខ ៦៦, មហាវិថីព្រះសីហនុ, រាជធានីភ្នំពេញ ឬតាមរយៈ ទូរស័ព្ទលេខ: ០១៦ ៨៩៦ ៦៩២ ។ **សូមអរគុណ!**

គម្រោងយូរវិទ្យា **CAMBODIA TRIBUNAL MONITOR**

តុលាការខ្មែរក្រហម

តាមដានដំណើរការកាត់ទោស ករណី០០២ រៀងរាល់ថ្ងៃ ចាប់ពីថ្ងៃទី២១ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១១ តទៅ

សូមចុច www.cambodiatribunal.org

បុណ្យត្រីមត្រីដង

នៅក្នុងរយៈពេល១២ឆ្នាំ ក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ព្រហ្ម ដារី បាន ចង់ចាំនូវរឿងរ៉ាវជាច្រើនរបស់ក្រុមគ្រួសារ និងរឿងរ៉ាវដែល កាត់បានឆ្លងកាត់ ។

ដារី កើតនៅភូមិថ្មី ឃុំត្រពាំងស្តៅ ស្រុកស្វាយជ្រំ ខេត្ត ស្វាយរៀង ។ ដារី មានឪពុកឈ្មោះ ព្រហ្ម ថៃ អាយុ៧០ឆ្នាំ និង ម្តាយឈ្មោះ សារ៉ាន់ ណី អាយុ៧១ឆ្នាំ បច្ចុប្បន្នធ្វើជាមេភូមិ ។ ដារី ជាកូនប្រុសទោលនៅក្នុងគ្រួសារ ។

កាលពីកុមារ ដារី មិនបានចូលរៀនទេ ព្រោះកាត់មិន ហ៊ានដើរឆ្លងកាត់ព្រៃទៅរៀនសាលាបឋមសិក្សាចន្ទ្រីដែលមាន ចម្ងាយប្រមាណជាងមួយគីឡូម៉ែត្រពីផ្ទះរបស់កាត់ ។ ដារី រស់នៅជាមួយឪពុកម្តាយរហូតដល់ឆ្នាំ១៩៧៤ ទើបកាត់ចូលរៀនអក្សរជាមួយអីប្រុសរបស់កាត់ ឈ្មោះ ប្រាក់ សាម៉ុត ជាក្រុមគ្រូបង្រៀនក្មេងដែលមិនចេះ អក្សរនៅក្នុងភូមិព្រោះពេលនោះភូមិរបស់ ដារី ត្រូវ យោធាខ្មែរក្រហមចូលមកគ្រប់គ្រងហើយ ។

ខ្មែរក្រហមតែងតែជួយប្រជាជនក្នុងភូមិ ដូច្នោះហើយ ទើបឪពុកម្តាយរបស់ ដារី រួមជាមួយអ្នក ភូមិស្រលាញ់ជឿជាក់ ហើយតែងតែផ្តល់ស្រូវអង្ករ ដែលកាត់ធ្វើបានឲ្យខ្មែរក្រហម ។ លើសពីនោះទៅ ទៀត ម្តាយកាត់តែងតែវេចខ្ចប់បាយ ត្រីសាច់ឲ្យ យោធាខ្មែរក្រហមពេលចេញទៅវាយជាមួយ ទាហាន លន់ នល់ ។ ដូច្នោះហើយ ទើបខ្មែរក្រហម ចាត់ទុកគ្រួសារ ដារី ជាអ្នកមូលដ្ឋាននៅពេលខ្លួនទទួល ជ័យជម្នះលើទាហាន លន់ នល់ នៅឆ្នាំ១៩៧៥ ។

ដារី រស់នៅក្នុងភូមិដែល ហើយក្រោយ មកកាត់បានឃើញគ្រួសារអ្នកដែលរស់នៅភ្នំពេញ និងក្រុងស្វាយរៀងប្រមាណ៣០ គ្រួសារបានមក ដល់ភូមិរបស់កាត់ ។ ប្រធានភូមិបានបែងចែកគ្រួសារ

មកដល់ថ្មីទាំងនោះឲ្យទៅរស់នៅជាមួយប្រជាជនមូលដ្ឋាន ហើយ ពេលនោះ មានអ្នកភ្នំពេញមួយគ្រួសារដែលមានប្តីប្រុសជាព្រះសង្ឃ និងនៅក្រុងស្វាយរៀងឡើយព្រះនាម ហំ បាននាំប្រពន្ធ និងកូនជំទង់ របស់កាត់ពីរនាក់ក៏ឈ្មោះ គុម (ស្រី) និងឈ្មោះ ជៀន (ប្រុស) មក រស់នៅផ្ទះរបស់ ដារី ។ ព្រះគេដកុណា ហំ ត្រូវខ្មែរក្រហមផ្សឹករយៈ ពេលមួយសប្តាហ៍ក្រោយពេលព្រះអង្គមកដល់ភូមិ ។

នៅពេលនោះ ខ្មែរក្រហមមិនទាន់រឹតបណ្តឹងខ្លាំងទេ ក៏ អនុញ្ញាតឲ្យគ្រួសារលោកតា ហំ រួមជាមួយគ្រួសារដទៃស្រឡាត់ អស់ដាំបាយហូបនៅតាមផ្ទះរៀងៗខ្លួន ។ ចំណែកការងារក៏ប្រធាន

ព្រហ្ម ដារី អំឡុងពេលចូលរួមសិក្សាសាលានៅសារមន្ទីរជាតិកាលពីខែមករា ឆ្នាំ២០១៣

សហករណ៍ចាត់តាំងឱ្យអ្នកថ្មីធ្វើការដូចឪពុកម្តាយ ជាវី និង អ្នកមូលដ្ឋានផ្សេងទៀតដែលគឺប្រតិបត្តិការ ដក ស្នូល លើកភ្នំស្រែ ដឹក ប្រឡាយ ក្នុង និងកាប់ដីដំបូកលាយជាមួយលាមកសត្វ និងលាមក មនុស្សធ្វើដីដាក់ស្រែ ។

ចំណែក ជាវី ប្រធានភូមិឲ្យចូលរៀនអក្សរនៅសាលា (ដែលពីមុនជារោងសិប្បកម្មក្នុងភូមិ) ជាមួយកូនអ្នកមូលដ្ឋាន និងក្មេងដែលទើបមកដល់ថ្មីផ្សេងទៀត ដែលភាគច្រើនមានអាយុ ក្រោយដប់ឆ្នាំ ។ ជាវី ត្រូវមករៀនមួយថ្ងៃបីម៉ោងជាមួយក្រូដែល ចេះអានអក្សររូបនិងបន្តបណ្តុះ ។ បន្ទាប់ពីរៀនចប់ ក្រូបានដាក់ ការងារឲ្យ ជាវី និងសិស្សទាំងអស់យកស្បែកម្នាក់មួយ រួចហើយឲ្យ ដើរប្រមូលអាចម៍គោ ក្របីមកលាយជាមួយដើមទ្រូនខ្មែរ ធ្វើដី ។

ក្រោយមកដោយសារ ជាវី ធុញទ្រាន់នឹងការបង្រៀន បែបនេះ កាត់កំលប់ទៅរៀន ហើយមិនយូរប៉ុន្មានសាលាក៏បិទទ្វារ ដែរ ។ ជាវី ត្រូវប្រធានកងចាត់តាំងឲ្យទៅហាលក្របីវិញ ។ ជាវី មិន សូវបានជួបមុខឪពុកញឹកញាប់ទេ ព្រោះឪពុកកាត់ត្រូវខ្មែរក្រហម ចាត់តាំងឲ្យទៅជីកព្រែកជម្រៅ១០ម៉ែត្រ ភ្ជាប់ពីយុំជ្រៃ ស្រុក រមាសហែក ទៅហែកសំណាញ់ ស្ថិតនៅស្រុករំដួល ហើយទាល់តែ ចប់ការងារទើបឪពុកកាត់ត្រឡប់មកលេងផ្ទះ ។

មកដល់ដើមឆ្នាំ១៩៧៦ ខ្មែរក្រហមចាប់ផ្តើមប្រមូល សម្ភារ និងរបស់របរប្រើប្រាស់មកដាក់រួម និងប្រមូលប្រជាជន ទាំងអស់មកហូបបាយរួមនៅរោងសហករណ៍ (ភូមិថ្មី) ដែលជា ញឹកញាប់មានតែសម្លម្ហូបព្រលិត ត្រកូនប៉ុណ្ណោះ ។ ថ្ងៃមួយពេល កំពុងហូបបាយ ជាវី ឃើញលាមកនៅជាប់នឹងដើមត្រកូនតែម្តង ដោយសារតែចុងភៅខ្លិលលាងសម្អាត ។ ដូច្នោះហើយទើបម្តាយ ជាវី តែងតែលួចយកបាយក្រៀម អំបិល ស្ករ ដែលកាត់លួចលាក់ បានមកធ្វើហូបនៅផ្ទះវិញ ។ ប៉ុន្តែកាត់មិនដែលហ៊ានឲ្យអង្គការ ដឹងឡើយ ទោះបីកាត់ជាអ្នកមូលដ្ឋានក៏ដោយ ។

មានពេលមួយ ដោយសារ ឪពុក ជាវី ចូលចិត្តដក់បារី កាត់ក៏ដើរទៅសុំបារីពីប្រជាជននៅក្នុងភូមិ ស្រាប់តែខ្មែរក្រហម ឃើញ រួចហើយបានចោទកាត់ថា « ដើរសេរី » ព្រមទាំងកំរាមយក ឪពុកកាត់ទៅរៀនសូត្រទៀត ។ ចាប់តាំងពីពេលពួកពួកនោះមក

ឪពុកកាត់ភិតភ័យរហូត ។ ស្របពេលនោះ ជាវី ក៏បានឃើញ ខ្មែរក្រហមដឹកកងយោធាដែលរងរបួស និងប្រជាជនដែលឈឺ ដោយសារធ្វើការងារធ្ងន់ធ្ងរ និងខ្វះអាហារហូបមកព្យាបាលនៅ មន្ទីរពេទ្យ (តំបន់) ដែលស្ថិតនៅទល់មុខនឹងផ្ទះរបស់កាត់ ។ ចំពោះ អ្នកដែលព្យាបាលមិនជា និងស្លាប់ ខ្មែរក្រហមបានដឹកចេញនៅ ពេលយប់ដើម្បីកុំឲ្យប្រជាជនឃើញ ។

មកដល់ឆ្នាំ១៩៧៨ ខ្មែរក្រហមចាប់ផ្តើមធ្វើការជម្លៀស ប្រជាជនថ្មី រួមទាំងគ្រួសារ តាហំ ឲ្យទៅរស់នៅខេត្តកំពង់ចាម ។ ក្រោយមកទើបជម្លៀសគ្រួសារ ជាវី មកឈប់នៅអ្នកល្បឿន រួចហៅឈ្មោះឪពុកម្តាយកាត់ឡើងជិះកប៉ាល់បន្តមកច្បារអំពៅ ។ នៅទីនោះ ខ្មែរក្រហមបានចែកក្រមា និងខោអាវឲ្យម្នាក់មួយកំប្លៃ ព្រមទាំងចែកត្រីចំហុយឲ្យហូបជាមួយបាយទៀត ។ ជាវី មិនដែល បានហូបត្រីចំហុយ ដែលមានក្លិនឈ្មុយនោះយូរហើយ ដូច្នោះ ហើយទើបកាត់ហូបត្រីនោះអស់យ៉ាងច្រើន រហូតដល់ស្លាក់ឆ្អឹងជាប់ នឹងករបស់កាត់ (ដែលទើបតែជាសះស្បើយនៅពេលថ្មីៗនេះ) ។

បន្ទាប់មក ខ្មែរក្រហមបានយកទ្បានមកដឹកគ្រួសារ ជាវី កាត់តាមផ្លូវមុខរោងកុនកីរម្យ ស្ថាតអូរឡាំពិក និងខាងមុខក្រសួង សេនាធិការដេអិន (បច្ចុប្បន្ន ក្រសួងការពារជាតិ) មកឈប់នៅ ស្ថានីយ៍រថភ្លើងដើម្បីជិះបន្តទៅខេត្តពោធិ៍សាត់ ។ ជាវី បានទៅដល់ ចំណាតរថភ្លើងស្វាយដូនកែវ នៅវេលាម៉ោង១០យប់ រួមជាមួយ គ្រួសារអ្នកជម្លៀសប្រមាណ១០០គ្រួសារផ្សេងទៀត ។ ព្រឹកឡើង ខ្មែរក្រហមបានបែងចែកគ្រួសារ ជាវី ឲ្យទៅនៅក្នុងកូនខ្ទមមួយ ស្ថិតនៅក្នុងសហករណ៍ខ្នា ដែលមានចម្ងាយប្រមាណពីរគីឡូម៉ែត្រ ពីផ្លូវជាតិលេខ៥ ។ នៅទីនោះ ប្រធានសហករណ៍បានចាត់តាំង ឪពុកម្តាយ ជាវី និងកាត់ឲ្យទៅប្រតិបត្តិការនៅព្រៃស្រោង និងឲ្យ ស្នាក់នៅទីនោះតែម្តង ដោយទុកតែយាយរបស់កាត់ និងបងប្អូន ដីដូនមួយម្នាក់ឲ្យនៅចាំខ្ទម ។ ចំណែកគ្រួសារផ្សេងទៀតដែលបែក ចេញពីគ្រួសារ ជាវី ពេលទៅដល់សហករណ៍ខ្នានោះ ត្រូវខ្មែរក្រហម យកទៅសម្លាប់នៅភូមិព្រៃផ្លូវស្ទើរទាំងអស់ ដូចជា គ្រួសារអីរបស់ កាត់ឈ្មោះ អាំ ធ្វើក្រូបង្រៀន រួមទាំងប្រពន្ធកូនបីនាក់ និងម្តាយ ក្មេកម្នាក់ ។

នៅថ្ងៃទី៦ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៩ នៅសហករណ៍ដែល ជាវី

រស់នៅមានការប្រួលប្រែប្រួលយ៉ាងខ្លាំង ហើយបន្តិចក្រោយមកទើប ឃើញនិរសាររបស់ខ្មែរក្រហមបានមកប្រាប់អ្នកនៅក្នុងសហគមន៍ ទាំងអស់ឲ្យដាំបាយហូប ។ ចំណែកមេៗ កងរបស់ខ្មែរក្រហមក៏ចាប់ ផ្ដើមរៀបចំអីវ៉ាន់ រួចហើយនាំគ្នាជញ្ជូនដាក់លើរទេះជាស្រេច ។ ដារី មិនដឹងថាមានហេតុការណ៍អ្វីកើតឡើងនោះទេ ព្រោះគាត់នៅ ក្មេងពេក ។

បន្ទាប់ពីហូបបាយរួច ប្រធានកងបានមកហៅប្រជាជន នៅសហគមន៍ឲ្យធ្វើដំណើរឡើងទៅភ្នំ ប៉ុន្តែឪពុករបស់ ដារី បាន បដិសេធ ដោយគាត់សម្រេចចិត្តស្នាក់នៅក្នុងសហគមន៍ដែល ។ បន្ទាប់ពីមេកងចេញអស់ ឪពុកម្តាយ ដារី ចាប់ផ្ដើមប្រមូលស្រូវ មកបុកដើម្បីទុកដាំបាយហូប ហើយព្រឹកឡើង គាត់ក៏នាំក្រុម គ្រួសារធ្វើដំណើរតាមណ្ឌាយដូរជាតិលេខ៥ ដើម្បីត្រឡប់មក ស្រុកកំណើតវិញ ។

ពេលធ្វើដំណើរ ដារី ឃើញខោអាវ សម្ភារ នៅរាយប៉ាយ ពេញដូរ ហើយគាត់ក៏បានជួបនឹងរថក្រោះកងទ័ពរបស់វៀតណាម នៅស្ងាយអាត់ ដែលធ្វើឲ្យគ្រួសារគាត់រឹតតែមានការភិតភ័យថែម ទៀត ព្រោះគិតថានឹងមានហេតុការណ៍វាយប្រយុទ្ធគ្នាមិនខាន ។ ដារី បានប្រញាប់ប្រញាល់ធ្វើដំណើរមកស្នាក់នៅក្នុងទីរួមខេត្ត ពោធិ៍សាត់បណ្តោះអាសន្ន រហូតដល់ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៧ ទើប គាត់បន្តដំណើរទៅរស់នៅស្រុកកំណើតនៅខេត្តស្វាយរៀង ។

ដារី បានចូលរៀននៅសាលាបឋមសិក្សាចន្ទី រួចហើយ ចូលរៀនបន្តនៅវិទ្យាល័យរមាសហែក ដល់ថ្នាក់ទីបួន ។ បន្ទាប់មក គាត់ប្រលងចូលធ្វើការនៅក្រសួងវប្បធម៌ និងវិចិត្រសិល្បៈ ។ បច្ចុប្បន្ន ដារី ជាអនុប្រធានមន្ទីរវប្បធម៌ និងវិចិត្រ សិល្បៈខេត្ត និងទទួលបន្ទុកការងារសារមន្ទីរ ។

សោម ម៉ិនថង

ខ្សែភាពយន្តឯកសាររឿង “ក្បងទឹកទន្លេ”

“ក្បងទឹកទន្លេ” គឺជាខ្សែភាពយន្តឯកសាររបស់ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ដែលទទួលបានការគាំទ្រ និង ទិដ្ឋាការពីក្រសួងវប្បធម៌ និងវិចិត្រសិល្បៈ ។ មកដល់ ពេលនេះ ខ្សែភាពយន្ត “ក្បងទឹកទន្លេ” ទទួលបានពាន រង្វាន់លំដាប់ពិភពលោកចំនួន១២ហើយ ។ “ក្បងទឹក ទន្លេ” បង្ហាញនូវដំណើរជីវិតមួយដ៏វិសេសវិសាលនិង មិនធ្លាប់មានពីមុនមក ដែលផ្ដើមចេញពីតំបន់ជនបទ ចុងកាត់មាត់ញ៉ក ព្រៃភ្នំ និងភូមិសេសនៅលើផ្ទៃទឹក របស់ភ្នំអង្គទាំងបី ។ ខ្សែភាពយន្តនេះនឹងចាក់បញ្ចាំង

នៅសារមន្ទីរសិល្បៈទំនើប សហរដ្ឋអាមេរិក ចាប់ពីថ្ងៃទី១២ ដល់ថ្ងៃទី១៧ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៣ ។ ខ្សែភាពយន្តឯកសារនេះ ក៏គ្រោង នឹងដាក់បញ្ចាំងតាមសាកលវិទ្យាល័យ និងភូមិចំនួន៦០ នៅទូទាំងប្រទេសកម្ពុជា ដោយបើកឲ្យមានការពិភាក្សាស្តីពីការដ្ឋាប័រស្តារ ដើម្បីស្វែងរកដំណោះស្រាយ ។ ខ្សែភាពយន្តនេះក៏មានចាក់បញ្ចាំងជូនទស្សនារៀងរាល់ថ្ងៃសុក្រនៅមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ។

ព័ត៌មានបន្ថែមសូមទាក់ទងកញ្ញា សា ហ្សឺលី តាមរយៈទូរស័ព្ទលេខ : ០ ១២ ៥ ១១ ៩១៤
អ៊ីម៉ែល : truthfatily.s@dccam.org គេហទំព័រ : www.ariverchangescourse.com

ម្តាយបូជាថ្មីនិកដើម្បីកូន

នៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម មនុស្សមិនតិចទេដែលត្រូវខ្មែរក្រហមយកទៅសម្លាប់ដោយសារលួចដាំបាយហូប លួចពោតដីឡូង ឬបង្កើនផ្សេង ដើម្បីបំពេញនូវភាពស្រេកយ៉ាងរបស់ខ្លួន បន្ទាប់ពីធ្វើការមួយថ្ងៃពេញ ប្តូរនឹងរបបបរាវមួយវែក ។ មនុស្សមួយចំនួនហ៊ានប្រថុយជីវិតទៅលួចបាយ លួចដោះដូរជាមួយអ្នកដទៃនូវអាហារបន្តិចបន្តួចយកមកឲ្យក្រសួរ ឪពុកម្តាយកូនចៅ ទោះបីជាដឹងថាការប្រព្រឹត្តិបែបនេះ មានទោសស្មើនឹងខ្លាំងក្លាអង្គការបដិវត្តន៍ ដែលត្រូវតែកម្ទេចក៏ដោយ ។ ជាក់ស្តែងម្តាយរបស់លោក សៀ គោន ត្រូវខ្មែរក្រហមសម្លាប់ព្រោះតែយកខោអាវទៅលួចប្តូរនឹងបាយក្រៀមអ្នកមូលដ្ឋាន ។

ស្ថិតក្នុងបរិវេណសាលាក្តីខ្មែរក្រហម បន្ទាប់ពីសម្រាកពីការចូលរួមសវនាការកាត់ទោសមេដឹកនាំខ្មែរក្រហម សៀ គោន មានអារម្មណ៍រីករាយដែលបានមកចូលរួមសវនាការនេះ ព្រោះ

សៀ គោន នៅសាលាក្តីខ្មែរក្រហម

នេះជាលើកទីមួយសម្រាប់កាត់ដែលបានមកឃើញផ្ទាល់ ។ ទឹកមុខរបស់កាត់ប្រែស្រពោនមួយរំពេច នៅពេលកាត់ឆ្លើយសំណួរអំពីដំណើរជីវិតរបស់កាត់ និងក្រសួរក្នុងរបបខ្មែរក្រហម កាត់បានរំព្រកក្រសួរៗពីជីវិតដ៏ជួរចត់មួយនេះ ។ កាលពីសម័យ លន់ នល់ គោន មានអាយុជាន់១០ឆ្នាំ ក្នុងចំណោមបងប្អូនប្រុសស្រីប្រាំនាក់ និងមានឪពុកម្តាយជាកសិករ រស់នៅឃុំជើងទៀន ស្រុកចុងកាល ខេត្តឧត្តរមានជ័យ ។ គោន បានរៀនត្រឹមថ្នាក់ទី១០ (សន្តមចាស់) ប៉ុណ្ណោះ ។ ក្រោយមក ខ្មែរក្រហមក៏ចូលមកកាន់កាប់ភូមិស្រុកដែលកាត់រស់នៅ ។ មុនពេលដែលខ្មែរក្រហមចូលមកដល់បន្តិច អ្នកភូមិមួយចំនួននាំគ្នារត់ទៅនៅភូមិលែន ចំណែកគោន និងក្រសួរនាំគ្នារត់មកខាងខេត្តឧត្តរមានជ័យ ។ កាត់បានបញ្ជាក់ថា ក្រោយពេលដែលអ្នកភូមិរត់ចេញអស់ ខ្មែរក្រហមបានដុតបំផ្លាញផ្ទះក្នុងភូមិចោលទាំងអស់ ។ ក្រោយមក យោធាខ្មែរក្រហម បានបន្តវាយកាន់កាប់ខេត្តឧត្តរមានជ័យបាន ហើយក៏កៀរក្រសួរ គោន និងអ្នកដទៃទៀតឲ្យត្រឡប់ទៅភូមិជើងទៀនវិញ ។ ពេលទៅដល់ភូមិ ខ្មែរក្រហមបានបញ្ជាឲ្យប្រជាជនធ្វើផ្ទះឡើងវិញ ។ ឪពុកម្តាយរបស់កាត់ត្រូវបានអង្គការចាត់តាំងឲ្យធ្វើស្រែជាមួយប្រជាជនដទៃទៀត ។ ចំណែក គោន និងប្អូនមិនទាន់ចាត់តាំងឲ្យធ្វើអ្វីនោះព្រោះនៅក្មេងពេក ។ ចំពោះការហូបចុកនៅពេលនោះខ្លះខាត គឺចាប់ផ្តើមហូបបបរាវ ។

អំឡុងឆ្នាំ១៩៧៥-១៩៧៦ ការរស់នៅក្នុងភូមិមិនទាន់ពិបាកខ្លាំងនោះទេ អង្គការអនុញ្ញាតឲ្យរស់នៅជុំក្រសួរ មិនមានការបំបែកទេ ប៉ុន្តែនៅចុងឆ្នាំ១៩៧៦ មានការដាស់ប្តូរអ្នកគ្រប់គ្រងថ្មីដែលមកពីខាងភូមិភាគនិរតី ហើយអ្នកគ្រប់គ្រងចាស់មួយចំនួនត្រូវបានសម្លាប់ និងបាត់ខ្លួន ។ ជាពិសេស ក៏មានការចាប់ខ្លួនក្រសួរមួយចំនួនដែលធ្លាប់រត់ចេញពីភូមិជើងទៀនមុនពេលខ្មែរក្រហមចូលមកដល់ដែរ គឺធ្វើតាមការបញ្ជារបស់ប្រធានសហករណ៍ឈ្មោះ ឡើង ។ ដោយដឹងដំណឹងនេះមុន ឪពុករបស់

គោន និងអ្នកកូមមួយចំនួនបានរៀបចំផែនការរត់ទៅប្រទេស
ថៃ ។ ក្រោយពីការល្អចរត់នេះ មិនមាននរណាម្នាក់ដឹងថាអ្នកទាំង
នោះមានវាសនាយ៉ាងណានោះទេ ។ បន្ទាប់ពីការរត់គេចរបស់
ឪពុកកាត់ គ្រួសាររបស់កាត់ និងគ្រួសារដែលមានអ្នកល្អចរត់ផ្សេង
ទៀតត្រូវអង្គការចាត់ទុកថាជាគ្រួសារខ្មាំងត្រូវតែលត់ដំឡូង បាន
ខ្លាំងបំផុត ។ ក្រោយមកអង្គការបានជម្លៀសគ្រួសារ គោនរួមមាន
ម្តាយនិងប្អូនពីរនាក់ទៀតមកដល់ទីរួមខេត្តសៀមរាប ។ នៅ
សៀមរាបបានមួយអាទិត្យ ទើបអង្គការជម្លៀសបន្តដោយដឹក
តាមឡាន មកខាងស្រុកដីក្រែងវិញ ។ គោន មានប្អូនបីនាក់ តែ
ពេលជម្លៀសចេញពីកូមដើរទៀន ម្តាយកាត់បានយកប្អូនប្រុស
កាត់ម្នាក់ទៅផ្ញើនៅនឹងបងប្អូននៅកូមដែលត្រូវជាឪពុកមា ។
ទៅដល់ដីក្រែង មិនថាកុមារ ឬមនុស្សពេញវ័យទេគឺត្រូវធ្វើការ
ទាំងអស់គ្នាដើម្បីប្តូរនូវបឋមរាវមួយវែកប៉ុណ្ណោះ ។ គោន ត្រូវ
អង្គការចាត់តាំងទៅកែដី ។ តំបន់ដែលកាត់រស់នៅនោះគឺជា
កន្លែងលត់ដំឡូងបំផុត ហើយពិបាករស់នៅណាស់ព្រោះគ្មានទឹក
ដោយសារទីនោះនៅឆ្ងាយពីប្រភពទឹក ដូច្នោះកាត់និងម្តាយត្រូវ
ដើរទៅកូមកែដីនោះដើម្បីស្តុកទឹកយកមកដឹក ។ អ្នកកូមមួយដ្ឋាន
នៅកែដីនោះគឺមានចិត្តល្អ តែងតែមានចិត្តអាណិតអាសូរដល់អ្នក
ជម្លៀសទាំងអស់ ពិសេស តែងតែល្អច្បាញប្រាប់ប្រាស់ ឬម្តាយខ្លះ
ដល់ គោន ពេលដែលទៅស្តុកទឹកម្តង ។ ដោយសារលក្ខខណ្ឌរស់
នៅលំបាកយ៉ាងនេះ ម្នាក់ៗចុះស្តុកយ៉ាងរហ័ស ដោយសារគ្មានអ្វី
បរិភោគផង គ្មានអាហារផង គឺមានមនុស្សស្លាប់ជារៀងរាល់ថ្ងៃ ។

គោន បន្តដោយសំឡេងខ្លឹកខ្លួល “ដោយនឹកសង្កេតដល់
កូនដែលឈឺ និងហូបមិនគ្រប់គ្រាន់ ម្តាយខ្ញុំបានសម្រេចយកទោ
អាវ ដែលនៅសល់បន្តិចបន្តួចទៅដូរបាយក្រៀមនឹងអ្នកកូមកែដី
នោះដើម្បីយកមកឲ្យកូន តែជាអកុសល អ្នកដែលទៅជាមួយកាត់
ត្រូវអង្គការចាប់ខ្លួនបាន ហើយក៏រាយការណ៍ប្រាប់អង្គការពីអ្នក
ដែលពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ប្រហែលដប់នាក់ ក្នុងនោះក៏មានម្តាយកាត់
ដែរ” ។ ពេលនោះ អង្គការបានចាប់ខ្លួនម្តាយកាត់ និងអ្នកឯទៀត
ទៅដាក់នៅក្នុងក្នុងវត្តភ្នំព្រហ្ម ស្ថិតនៅកូមថ្មលំលោក ។ អ្នកទោស
ទាំងអស់ត្រូវខ្មែរក្រហមចាប់យកទៅដាក់នៅក្នុងយុបមួយដែល
មានទំហំប្រាំម៉ែត្របួនជ្រុងដែលពីមុនជាយ៉ាងសម្រាប់ដាក់បាន

ឆ្នាំរំបស់វត្ត ។ ខ្មែរក្រហមមិនបានយកទោសម្នាក់ៗនោះទេ
គឺយកទៅធ្វើទារុណកម្មដោយបង្កត់បាយនៅរវាងពីរថ្ងៃម្តង
ខ្មែរក្រហមយកអ្នកទោសមួយចំនួនទៅធ្វើទារុណកម្ម សួរចម្លើយ
រួច ទើបយកទោសម្នាក់ៗក្នុងរណ្តៅមួយដែលនៅក្បែរនោះ ។

គោន មិនចាំថា តើខ្មែរក្រហមបានធ្វើអ្វីខ្លះចំពោះអ្នក
ទោសទាំងអស់នោះទេ ។ ប្រហែលដប់ថ្ងៃបន្ទាប់ពីថ្ងៃចាប់ខ្លួនម្តាយ
របស់កាត់ត្រូវខ្មែរក្រហមយកទោសម្នាក់ៗ កាត់ដឹងរឿងនេះ
តាមរយៈអ្នកកូមដែលស្គាល់កាត់ ដោយប្រាប់ថា ម្តាយរបស់កាត់
ត្រូវខ្មែរក្រហមយកទោសម្នាក់ៗកាលពីយប់មិញនេះ ។ ដឹងដំណឹង
នេះ ធ្វើឲ្យ គោន មានការតក់ស្លុតយ៉ាងខ្លាំង ព្រោះថា ខ្លួនបានបាត់
បងឪពុកម្នាក់ហើយ ឥឡូវនេះត្រូវបាត់បងម្តាយម្នាក់ទៀតដែល
ជាទីពឹងចុងក្រោយ ។ មរណភាពរបស់ម្តាយកាត់ធ្វើឲ្យជីវិតកាត់
កាន់តែមានភាពលំបាកវេទនា កាត់ត្រូវដើរស្តុកទឹក និងបាយក្រៀម
ខ្លះយកមកឲ្យប្អូនស្រីទាំងពីររបស់កាត់រាល់ថ្ងៃ ព្រោះបឋមដែល
ទទួលបានគឺតិចតួចណាស់ ។ កាត់បន្តថា ការដែលដើរទៅស្តុកបាយ
អ្នកកូមជិតខាងហូបគឺប្រថុយនឹងគ្រោះថ្នាក់ណាស់ បើឈ្នួប ឬ
ប្រធានកងកុមារចាប់បាន នោះនឹងពិបាកខ្លួនមិនខាន ។ មានពេល
មួយ កងឈ្នួបចាប់បានកុមារមួយចំនួនដែលគេចពីការឆរដើរស្តុក
អាហារអ្នកកូមកែដីហូប ឈ្នួបបានចងកុមារទាំងនោះជាខ្សែ
ហើយឲ្យរត់តាមកងរបស់ខ្លួនជុំវិញវត្តភ្នំព្រហ្ម ។ កុមារខ្លះត្រូវ
យកទោសម្នាក់ៗ ហើយការសម្លាប់នេះគឺធ្វើឡើងនៅពេលយប់
ស្ងាត់ទៀតផង កុមារខ្លះទៀតត្រូវស្លាប់តាមភ្នំស្រែដោយសារការ
ធ្វើការហួសកម្លាំង និងអត់ឃ្នាន ។ ភ្នែកសម្លឹងទៅមើលកញ្ចក់
ទូរទស្សន៍ ដែលដាក់បញ្ជាំងការផ្សាយផ្ទាល់សវនាការតុលាការ
ខ្មែរក្រហម គោន បន្តថា ទិដ្ឋភាពទាំងឡាយដែលកើតឡើងនៅ
ពេលនោះគឺដក់ជាប់នៅក្នុងអារម្មណ៍របស់កាត់ជាទិដ្ឋ ជាពិសេស
គឺការពលីដឹមហិមារបស់ម្តាយកាត់ ព្រោះតែចង់ឲ្យកូនទាំងអស់
បានហូបឆ្អែត សុខចិត្តប្រថុយជីវិតយករបស់ទៅប្តូរនឹងបាយ
ក្រៀមបន្តិចបន្តួចយកមកឲ្យកូន ។ កាត់ និងប្អូនៗក៏ទទួលបាននូវ
ការប្រមាថពីសំណាក់កម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម និងក្មេងៗកូនអ្នក
មូលដ្ឋានមួយចំនួនដែលជៀលគ្នាថា “កូនខ្មាំង” ។

អំឡុងឆ្នាំ១៩៧៨ ថ្ងៃមួយ ពេលដែល គោន ល្អចេញ

ទៅសុំបាយអ្នកភូមិដូចសព្វដង ពេលត្រឡប់មកខ្ញុំមវិញក៏បាត់បួនស្រីទាំងពីរ ។ ក្រោយមកទើបគាត់ដឹងថា អង្គការបានចេញបញ្ជាឱ្យរំសាយអ្នកដែលនៅភូមិនេះឱ្យទៅរស់នៅជាមួយប្រជាជននៅតាមភូមិស្រុកដទៃ ។ ពេលដែលដឹងថាបាត់បួនដោយមិនដឹងថាអង្គការជម្លៀសទៅខាងណា គោន ហាក់បីដូចជាបាត់បង់ស្មារតីមិនដឹងត្រូវធ្វើបែបណា ចេះតែដើរគ្មានទិសដៅរហូតដល់ក្បែរវត្តភ្នាព្រហ្ម កន្លែងដែលម្តាយរបស់គាត់ត្រូវសម្លាប់ ក៏បានសុំគ្រួសារអ្នកមូលដ្ឋានមួយនៅជាមួយដែលមានប្តីឈ្មោះ កូរ និងប្រពន្ធឈ្មោះ នី ។ អ្នកទាំងពីរមានចិត្តអាណិតគាត់ដែលគ្មានញាតិមិត្តក៏ទទួលគាត់ឱ្យរស់នៅជាមួយ ដោយចាត់ទុកគាត់ជាកូនបង្កើតប៉ុន្តែមិនបានប៉ុន្មានដង អង្គការក៏បញ្ជាឱ្យកងឈ្នួលតាមចាប់អ្នកដែលជាប់និន្នាការជាគ្រួសារនាយទុន ឬ ខ្មាំង គោន ក៏ត្រូវអង្គការចាប់ខ្លួនដែរដោយចោទថាជាកូនខ្មាំងព្រោះតែឪពុកល្អបរត់ ។ ពេលនោះ ទោះបីជាមានការអន្តរក្សាឱ្យម្តាយចិញ្ចឹមរបស់គាត់ថាគាត់នៅភូមិណាសុំឱ្យទុកនៅទីនេះហើយ និងឱ្យជួយលាក់កាត់ម្នាក់ ក៏ឈ្នួលនោះមិនយល់ព្រមដែរ ហើយថែមទាំងឆ្លើយថា ទោះបីជាក្មេងក៏មិនអាចលើកលែងឱ្យដែរ នេះជាបញ្ហាអង្គការ ។

គោន ត្រូវអង្គការបញ្ជូនចូលទៅក្នុងកងចល័តដែលអង្គការចាត់ទុកថាកងចល័តកសាងព្រោះអ្នកទាំងអស់នៅកងចល័តនោះមិនថាក្មេង ឬចាស់ សុទ្ធសឹងតែជាប់និន្នាការនាយទុន និងអ្នកដែលមានសមាជិកគ្រួសារល្អបរត់ ដូច្នោះអង្គការត្រូវតែលត់ដី កសាងឱ្យខ្លាំងបំផុត ។ នៅកងចល័តរបស់ គោន កុមារជាច្រើនត្រូវបន្តិចទៅរកដី លើកភ្នំស្រែ ហើយកន្លែងខ្លះត្រូវកាយដីរាក់បិទភ្នំស្រែដោយច្រើន ហើយកំណត់ប្រវែងឱ្យធ្វើទៀតដង ដោយម្នាក់ធ្វើប្រហែលប្រាំបួនម៉ែត្រក្នុងមួយថ្ងៃឱ្យហើយ ទើបឱ្យហូបបបរ ។ ជាពិសេស ខ្មែរក្រហមបានកំរាមថា បើធ្វើមិនហើយតាមដែនការទេ មិនត្រឹមតែគ្មានបបរនោះទេ គឺយកទៅវាយចោលតែម្តង ។ គោន បញ្ជាក់ថា កុមារទាំងអស់នៅពេលនោះគឺសាមគ្គីគ្នាខ្លាំងណាស់ អ្នកដែលធ្វើហើយគឺមកជួយធ្វើអ្នកដែលមិនទាន់ធ្វើហើយ ។ ប្រកបដោយទឹកមុខក្រៀមក្រំ គាត់បន្តថា ខ្ញុំដួលសន្ធឹងជាច្រើនដងអំឡុងពេលធ្វើការនោះ ដោយសារឃ្នានដង និងគ្មានកម្លាំងស្នូលតែបន្តិច តែដោយសារខ្លាចខ្មែរក្រហមសម្លាប់ទើប

ខំប្រឹងទាំងត្រងាប់ត្រងូសយ៉ាងនេះ ។

ក្រោយពីបញ្ចប់តាមដែនការ អង្គការបានញាញឱ្យប្រមូលកុមារទាំងអស់យកមកខាងស្រុកជីក្រែងវិញ ។ កុមារនៅពេលនោះ ភាគច្រើនអង្គការចាត់តាំងឱ្យរែកដី វាយថ្ម ចំណែក គោន ស្ថិតក្នុងក្រុមកើបខ្សាច់ និងវាយថ្ម ដែលមានសមាជិកដប់ពីរនាក់ ។ ចំណែកការហូបចុកគ្រាន់បើជាងការដែលរស់នៅកងចល័តកសាង ដោយមានបបរខាប់បន្តិច ព្រោះមានឆ្មារមិនច្រើនដូចកាលនៅកងចល័តកសាងនោះទេ ។ នៅឆ្នាំ១៩៧៩ ពេលកំពុងធ្វើការគោន ឮសំឡេងគ្រាប់កាំភ្លើងមិនដឹងជាបាញ់មកពីខាងណានោះទេ តែនៅក្នុងពេលនោះមានភាពជ្រួលជ្រលំ ហើយឃើញម្នាក់ៗនាំគ្នារត់ គាត់ក៏រត់មករកឪពុកម្តាយចិញ្ចឹមគាត់វិញ ហើយក៏បានជួបប្អូនស្រីរបស់គាត់ដែលបានបែកគ្នាអំឡុងពេលដែលអង្គការរំសាយភូមិ តែជាអកុសលប្អូនស្រីតូចរបស់គាត់ម្នាក់បានស្លាប់ដោយសារបាក់ទឹកដោះ និងកើតជំងឺប្រាណៈនៅក្បាល ។

ក្រោយរបបខ្មែរក្រហម ប្រហែលឆ្នាំ១៩៨១ ឪពុករបស់ គោន ដែលរត់ទៅថៃបានត្រឡប់មកវិញ ហើយរកឃើញប្អូនប្រុសម្នាក់ដែលម្តាយគាត់ផ្ញើនឹងបងប្អូននៅភូមិមុនពេលចាកចេញពីភូមិជើងទៀន និងក្រោយពីដើរស៊ើបសួររំលឹកពីគាត់តាមភូមិទើបបានមករក គោន ឃើញនៅឃុំជីក្រែងនេះ ជាមួយនឹងប្អូនស្រីគាត់ម្នាក់ទៀត ។ ពេលដែលមកដល់ក៏មិនបានជួប គោនភ្លាមទេ ព្រោះគាត់បានទៅរកគ្រីជាមួយឪពុកចិញ្ចឹម រហូតដល់ព្រលប់ទើប គោន មកដល់ផ្ទះហើយឃើញមុខឪពុកបង្កើត មើលស្ទើរតែមិនស្គាល់ ព្រោះបែកគ្នាយូរពេក តែគាត់នៅចំណាំស្នាមដៅដែលនៅលើថ្ងាសឪពុក ទើបគាត់ដឹងថា បុរសម្នាក់នេះជាឪពុករបស់គាត់ដែលគាត់ធ្លាប់បានគិតថាស្លាប់បាត់ទៅហើយ ។ អ្នកទាំងបួនរកពាក្យអ្វីនិយាយមិនបានក្រៅពីយំទឹកភ្នែកដោយក្តីនឹករព្វកនោះទេ ។ បន្ទាប់មក គោន ក៏បានជម្រាបសុំលាឪពុកម្តាយចិញ្ចឹមមករស់នៅជាមួយឪពុកបង្កើត និងបងប្អូនប្រុសស្រីនៅភូមិជើងទៀន ឃុំជើងទៀន ស្រុកចុងកាល ខេត្តខត្តរមានជ័យ រហូតដល់បច្ចុប្បន្ន ។ សព្វថ្ងៃនេះ សៀ គោន មានប្រពន្ធ និងកូនប្រុសស្រីបួននាក់ ហើយប្រកបរបរជាកសិករ ។

ធាន សារះមុនីធី

ណាយនីងសង្រ្គាម អតីតយោធាខ្មែរក្រហមម្នាក់ គ្មានចំប្បាណអ្វីក្រៅពីសន្តិភាព

ឆ្នងកាត់បទពិសោធសង្រ្គាមអស់រយៈពេលជិតម្ភៃឆ្នាំ អតីតយោធាខ្មែរក្រហមឈ្មោះ សំ ភិន លែងចង់បានអ្វីទាំងអស់ ក្រៅតែពីសន្តិភាពនិងការរួបរួមគ្នានៅក្នុងសហគមន៍ដែលកាត់ កំពុងរស់នៅ និងប្រទេសជាតិទាំងមូល ។ ភិន បញ្ជាក់ថា សង្រ្គាម មិនផ្តល់ដល់ប្រយោជន៍អ្វីទាំងអស់ និងគ្មានដល់ចំណេញអ្វីទេ ហើយថា រូបកាត់ដាល់បានតស៊ូនិងសង្រ្គាមអស់ជាច្រើនឆ្នាំ ទើបដុត គ្មានសេសសល់អ្វីទាំងអស់ ការមានជីវិតរស់គឺជាភាពសំណាងបំផុត ក្នុងនាមយុទ្ធជន ។ ក្នុងវ័យ៥៧ឆ្នាំ សព្វថ្ងៃរស់នៅអន្លង់វែង ដែលជាអតីតទីតាំងប្រយុទ្ធនៃខ្មែរក្រហម ភិន បានធ្វើ ដំណើរដោយកម្រមួយមកកាន់ទីក្រុងភ្នំពេញកាលពីខែមេសាកន្លង ទៅដើម្បីចូលរួមមើលដំណើរការកាត់ទោសមេដឹកនាំខ្មែរក្រហម និង សារមន្ទីរប្រល័យពូជសាសន៍ទួលស្វែងជាលើកដំបូង ។ ទីតាំងទាំងពីរ

ដែលបានចូលរួមទស្សនា ភិន មិនសូវមានអារម្មណ៍វិជ្ជមាន និង ពេញចិត្តប៉ុន្មានទេ ព្រោះកាត់ពេញចិត្តច្រើនជាងទៅនឹងអ្វីដែល រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាបានធ្វើ និងកំពុងធ្វើ ។ ទាក់ទងនឹងសាលាក្តី ខ្មែរក្រហម ភិន បញ្ជាក់ថា សាលាក្តីនេះបានប្រើប្រាស់លុយជា ច្រើនដោយកាត់ទោសតែមនុស្សពីរបីនាក់ប៉ុណ្ណោះ និងស្ទើរតែមិន អាចរកយុត្តិធម៌បានផង “ខ្ញុំមិនជឿថាសាលាក្តីខ្មែរក្រហមអាចរក យុត្តិធម៌ជូនប្រទេសជាតិបានទេ បើកាត់ទោសតែពីរបីនាក់ចាស់ៗ ដូច្នោះនេះ” ។ ចំណែកឯសារមន្ទីរប្រល័យពូជសាសន៍ទួលស្វែង វិញ ក្រោយពីមើលពីអគារមួយទៅអគារមួយទៀត ភិន បានប្រទះ ឃើញវត្ថុមួយដែលធ្វើឲ្យកាត់នឹកឃើញដល់អតីតកាល ។ នោះគឺ ខ្សែលួសដែលដាក់នៅអគារ “គ” ដើម្បីការពារពីការរត់គេច និងការ ព្យាយាមសម្លាប់ខ្លួនរបស់អ្នកទោស ។ ភិន បានចង់លទៅខ្សែលួសនោះ

សំ ភិន កំពុងសម្លឹងមើលលួសបន្ទានៅសារមន្ទីរប្រល័យពូជសាសន៍ទួលស្វែងដែលកាត់អះអាងថាជាលួសបន្ទាអាមេរិក

ហើយនិយាយថា « នេះគឺខ្សែល្អសអាមេរិកាំង ។ ខ្សែល្អសនេះស្ថិត
ជាប់ណាស់ តែមុតហើយមិនឆាយនឹងដោះចេញពីសាច់បានទេ » ។

សម្រាប់ ភិន អតីតកាលគឺជារឿងឈឺចាប់ ។ អ្វីដែល
គាត់បង់បានគឺការរួមគ្នាដូចអ្វីដែលមានសព្វថ្ងៃ ។

ភិន អះអាងថា សព្វថ្ងៃនេះ ការបង្រួបបង្រួមជាតិគឺជា
កិច្ចការសំខាន់បំផុតសម្រាប់ប្រទេសកម្ពុជា ហើយមានតែខ្មែរ
ប៉ុណ្ណោះដែលអាចស្វែងរកការបង្រួបបង្រួមជូនប្រទេសជាតិបាន ។
ភិន មិនសូវជឿជាក់លើសាលាក្តីខ្មែរក្រហមទេ ដែលមានការ
ចូលរួមពីសំណាក់បរទេស ។ ឥទ្ធិពលបរទេសកាលពីអតីតកាល
ធ្វើឲ្យ ភិន លែងទុកចិត្តបរទេស ។ បរាជ័យរបស់អ៊ុនតាក់ក្នុងការ
ធានាបាននូវការរួមគ្នារវាងតែធ្វើឲ្យ ភិន អស់ជំនឿលើបរទេស
កាន់តែខ្លាំងឡើង ។ ភិន និយាយថា « ទីបំផុតមានតែសម្តេច ហ៊ុន
សែន ទេ ដែលអាចបង្រួបបង្រួមប្រទេសបាន ។ បរទេសមិនអាច
ធ្វើឲ្យខ្មែររួមគ្នាបានទេ ។ បារាំងកាត់ដីឲ្យវៀតណាម ។ អាមេរិក
ទម្លាក់ក្រាប់បែកលើកទឹកដីខ្មែរ ។ តើបរទេសជួយអ្វីខ្លះដល់ខ្មែរ?
មានតែខ្មែរទេដែលស្រលាញ់ខ្មែរ » ។

ដូចអតីតកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមនៅអន្លង់វែង និងនៅ
តំបន់ផ្សេងទៀតដែរ ភិន ស្រលាញ់ចូលចិត្តមេដឹកនាំកម្ពុជាសព្វថ្ងៃ
ជាខ្លាំងដោយសារតែមេដឹកនាំកម្ពុជាជាអ្នកបញ្ចប់សង្គ្រាម ជា
ពិសេសនាយករដ្ឋមន្ត្រី ហ៊ុន សែន ។ ភិន ស្រលាញ់នាយករដ្ឋមន្ត្រី
ហ៊ុន សែន ដោយសារតែនយោបាយ « ឈ្នះ! ឈ្នះ! » ដែល
នាយករដ្ឋមន្ត្រីបានអនុវត្តកាលពីទសវត្សរ៍៧០ ដើម្បីនាំមកនូវ
សន្តិភាពនិងការបង្រួបបង្រួមជាតិសម្រាប់ខ្មែរដែលធ្លាប់បែកបែក
បក្សពួកក្នុងកាលពីអំឡុងសង្គ្រាម ។ ភិនយល់ថា គោលនយោបាយ
« ឈ្នះ! ឈ្នះ! » គឺជាទីបញ្ចប់នៃវិវាទនៅកម្ពុជា ហើយថា គោល
នយោបាយនេះហើយដែលអាចធ្វើឲ្យគាត់ជួបជុំបងប្អូនសាច់ញាតិ
គាត់វិញដែលគាត់បែកគាំងពីឆ្នាំ១៩៧១ មក ធ្វើឲ្យគាត់មានផ្ទះ
រស់នៅសមរម្យ និងធ្វើឲ្យគាត់អាចមានផ្លូវសម្រាប់ធ្វើដំណើរបាន
ដូចសព្វថ្ងៃ ។ ភិន និយាយថា « បើគ្មានគោលនយោបាយឈ្នះ ឈ្នះ
ទេ មិនដឹងពេលណាសង្គ្រាមចប់ទេ » ។

ពេលនឹកឃើញដល់អតីតកាលក្នុងតំបន់ខ្មែរក្រហម ភិន
តែងតែស្លៀកសរសើរខ្លួនឯងថា គាត់មិនគួរនឹងរស់រានមានជីវិត

រហូតដល់ពេលនេះទេដោយសារតែគាត់ជួបប្រទះហេតុការណ៍
រន្ធត់ៗជាច្រើនកាលពីសម័យសង្គ្រាម ។ ភិន និយាយបន្ថែម
ទៀតថា « សង្គ្រាមសាហាវណាស់ ប្រយុទ្ធក្នាគ្នាពេលសម្រាកទេ
អត់បាយ អត់ទឹក ។ យើងបាញ់គេ គេបាញ់យើង » ។

ក្រោយសន្តិសញ្ញាសន្តិភាពនៅទីក្រុងប៉ារីសឆ្នាំ១៩៧១
ទាហានក្រសួងសន្តិភាពរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិបានមកបំពេញ
បេសកកម្មនៅប្រទេសកម្ពុជាដើម្បីអនុវត្តកិច្ចព្រមព្រៀងសន្តិភាព
ក្រោយការចុះហត្ថលេខាលើសន្តិសញ្ញាសន្តិភាពរវាងភាគីដ៏ម្ខោះ
ខ្មែរទាំងបួនរូប ។ ប៉ុន្តែ អង្គការសហប្រជាជាតិមិនបានស្វែងរក
សន្តិភាពជូនខ្មែរបានពេញលេញទេ ដោយបន្ទុកនូវកងកម្លាំង
ទទួលខ្មែរក្រហមកំពុងនៅស្ថិតស្ថេរដាច់ដាច់នៅឡើយ ។ ចាប់
តាំងពីពេលនោះមក ភិន លែងទុកចិត្តបរទេសទៀតហើយ ព្រោះ
តាំងពីទសវត្សរ៍៧០ មក បរទេសមិនអាចស្វែងរកសន្តិភាពពេញ
លេញជូនប្រទេសកម្ពុជាទេ ។

ទើបតែចុងទសវត្សរ៍៧០ ប៉ុណ្ណោះ ទើប ភិន ដឹងច្បាស់ថា
« ការបង្រួបបង្រួមជាតិ » កើតឡើងនៅក្នុងប្រទេសក្រោយពីរចនា
សម្ព័ន្ធខ្មែរក្រហមបានខ្ទត់ខ្ទាយ ក្រោមកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់
នាយករដ្ឋមន្ត្រី ហ៊ុន សែន ។ ភិន និងកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមភាគ
ច្រើនដឹងថា នេះគឺជាការបង្រួបបង្រួមជាតិនៅកម្ពុជា ។ ភិន ស្តាប់
សង្គ្រាមនិងចង់ចាប់យកសន្តិភាព ហើយបាននិយាយថា « សង្គ្រាម
មិនមែនជារឿងល្អសោះ សង្គ្រាមគឺជាឈ្លងដើម្បីតែអំណាច
របស់ថ្នាក់ដឹកនាំតែប៉ុណ្ណោះ ។ អ្នកស្លាប់ក៏ខ្មែរ អ្នករួសក៏ខ្មែរ ។
យើងសុទ្ធតែជាខ្មែរទាំងអស់ » ។

ភិន បានផ្ទុយខ្លួននៅក្នុងសង្គ្រាមស៊ីវិលតាំងពីគាត់មាន
អាយុ ១៤ ឆ្នាំមកម៉្លោះ ក្នុងឆ្នាំ១៩៧១ ។ គាត់កើតក្នុងគ្រួសារ
កសិករមួយនៅស្រុកទ្រាំង ខេត្តតាកែវ ។ ក្រោយព្រឹត្តិការណ៍
រដ្ឋប្រហារទម្លាក់ប្រមុខរដ្ឋ សម្តេចនរោត្តម សីហនុ ក្នុងឆ្នាំ១៩៧០
ឪពុករបស់ ភិន បានចូលរួមមហាបាតកម្មប្រឆាំងនឹងរដ្ឋាភិបាល លន់
លន់ ដែលបានដណ្តើមយកអំណាចពីសម្តេច សីហនុ ។ កាលនោះ
ឪពុករបស់ ភិន ត្រូវទាហាន លន់ លន់ បាញ់ត្រូវជាច្រើនគ្រាប់
ធ្វើឲ្យគាត់ធ្លាក់ចូលទៅក្នុងអូរមួយ រួចសន្ទប់អស់មួយយប់ ។ ជា
ភ័ព្វសំណងឪពុករបស់គាត់អាចរួចរស់ជីវិត ។

មួយឆ្នាំក្រោយមក ក្នុងឆ្នាំ១៩៧១ ភិន បានចូលធ្វើ យោធាខ្មែរក្រហមដោយសារតែកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមដើរទាំង ហ្នឹងស្រែកកំរាមដោយប្រើព្រះនាមសម្តេច សីហនុ ថា “ដយោ សម្តេចទី! អ្នកណាមិនទៅដុះដុះចោល” ។ យុវជនធ្វើតាមអ្នកក្នុង ភូមិចូលបដិវត្តន៍ ហើយទីពុកម្តាយក៏មិនមានអំណាចនិងឥទ្ធិពល មករារាំងកូនរបស់ខ្លួនដែរ ។ ភិន បាននិយាយថា “ក្មេងៗនៅក្នុង ភូមិចូលខ្មែរក្រហមទាំងអស់ ។ គ្មាននរណានៅដុះទេ លើកលែងតែ គ្រួសារចាស់ៗប៉ុណ្ណោះ” ។

ក្រោយពីចូលធ្វើយោធាខ្មែរក្រហម ភិន និងយុវជនដទៃ ទៀតដែលមានអាយុប្រហាក់ប្រហែលគ្នា ត្រូវធ្វើដំណើរដោយ ថ្ងៃរំពេចទៅកាន់មូលដ្ឋានបង្កកម្តុំជួរភ្នំដំរីរមៀលក្នុងស្រុកស្រាក់កំ ដែលនៅទីនោះ ភិន ត្រូវបានដុះខាត់ខ្លួនក្បាលពីមនោគមវិជ្ជា កុម្មុយនីស្ត ការតស៊ូប្រដាប់អាវុធ បណ្តុះបណ្តាលកំហឹងវណ្ណៈ និង ឈប់នឹកដុះ និងទីពុកម្តាយ ។ ក្រោយមក ភិន ត្រូវបានបណ្តុះ បណ្តាលអំពីយុទ្ធសាស្ត្រយោធាអស់រយៈពេលពីរបីខែ ។ ក្រោយ ពីនោះមក យោធាខ្មែរក្រហមត្រូវចាត់តាំងជាក្រុមតូចដើម្បី ទៅវាយឆ្លុកមូលដ្ឋានទ័ព លន់ នល់ ។ ដំបូងឡើយ ភិន មិនទាន់មាន កាំភ្លើងកាន់ទេ ក្រៅតែពីខ្ទប់កណ្តាប់បន្តិចបន្តួចសម្រាប់ការពារ ខ្លួន ។ ភិន បានរៀបរាប់ថា “កាលនោះ កាំភ្លើងមិនសូវមានច្រើន ។ ម្លោះហើយមេខ្ញុំប្រាប់ថា ពេលទៅវាយខ្លាំងត្រូវចេះរឹបអូសកាំភ្លើង ហើយយកកាំភ្លើងនោះមកប្រើ” ។

ភិន បានដើរជាច្រើនគឺឡើយម្តែកក្នុងមួយថ្ងៃ ។ អ្វីដែល គាត់ខ្លាចជាងគេគឺមិនមែនទាហាន លន់ នល់ ទេ តែយន្តហោះទម្លាក់ គ្រាប់បែ-៥២របស់អាមេរិកដែលតែងមកទម្លាក់គ្រាប់ និងបង្ក វិនាសកម្មយ៉ាងធំធេង ។ ភិន និយាយថា “បែ-៥២ សាហាវ ណាស់ អ្នកណាក៏ខ្លាចវាដែរ អ្នកភូមិខ្លាចគ្រប់គ្នាហើយមិនហ៊ាន ចេញក្រៅទេ រស់នៅតែក្នុងលេណដ្ឋានដូចសត្វកណ្តុរអញ្ចឹង” ។

ដើមឆ្នាំ១៩៧៤ យោធាខ្មែរក្រហមមានយុទ្ធសាស្ត្រ វាយយកទីរួមខេត្តកំពត ។ កងវរសេនាធិបតី ភិន បានវាយ បំបែកខ្សែប្រយុទ្ធរបស់ទាហាន លន់ នល់ បានជាច្រើនកន្លែង ។ ការវាយប្រយុទ្ធបានដេញទាហាន លន់ នល់ ឆ្ងាយទៅៗរហូត ដល់កន្លែងមួយដែលយោធាក្នុងកងវរសេនាធិបតី ភិន លំបាក

ប្រយុទ្ធព្រោះទីនោះជាមូលដ្ឋានដំរីនាំជាន់កន្លែងមុនៗ ។ ភិន បាន និយាយថា កងវរសេនាធិបតីបានចំណាយពេលជាច្រើនថ្ងៃដើម្បី វាយបំបែកមូលដ្ឋានទ័ព លន់ នល់ តែនៅតែមិនអាចបំបែកបាន ។ ក្រោយពីប្រយុទ្ធអស់ជាច្រើនថ្ងៃ ភិន បានរងរបួសដោយគ្រាប់ កាំភ្លើង អឹម-សី (M-16) របស់ទាហាន លន់ នល់ ដោយជើងរបស់ គាត់ត្រូវចំនួនពីរគ្រាប់ធ្វើឲ្យគាត់មិនអាចប្រយុទ្ធតទៅទៀតបាន និងត្រូវបានមិត្តភក្តិជូនទៅព្យាបាលមន្ទីរពេទ្យក្រីក្រ ។ ដោយសារ តែថ្ងៃនោះ ភិន ទទួលរងគ្រោះថ្នាក់ធ្ងន់ធ្ងរ គាត់នៅចងចាំថ្ងៃនោះ ជានិច្ច គឺនៅថ្ងៃទី២៨ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៤ នៅវេលាម៉ោង ៨យប់ ។ ពេលកំពុងតែព្យាបាលនៅពេលក្រីក្រទើប ភិនដឹងថា កន្លែង ដែលគាត់រងរបួសគឺនៅទីរួមខេត្តកំពតដែលមានមូលដ្ឋានទ័ព លន់ នល់ រឹងមាំ និងជាទីតាំងចុងក្រោយដែលកងវរសេនាធិបតី ភិន មានបំណងវាយបំបែក ។

ក្រោយពីរងរបួស ភិន ទទួលការព្យាបាលប្រហែល ជាបីខែ និងមិនអាចដើរបានធម្មតាទេអស់រយៈពេលមួយឆ្នាំ ពេញ ។ ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៦ គាត់ត្រូវអង្គការចាត់តាំងទៅក្តោប ក្តាប់អង្គភាពភ័ស្តុភារជនពិការរបស់កងពល១៦៤ នៃទ័ពជើងទឹក ខ្មែរក្រហម នៅកំពង់សោមក្រោមការដឹកនាំរបស់ មាស មុត ដែល ជាប្រធានកងពល១៦៤ ។ មួយឆ្នាំក្រោយមក ភិន បានរៀបការ ជាមួយប្រពន្ធគាត់ដែលជាភិក្ខុមាភិបាលមកពីចម្ការដូងរាម ។

នៅពេលដែលទាហានរៀនណាមវាយចូលប្រទេស កម្ពុជា ភិន បានបរទេសគេចខ្លួនឆ្ពោះទៅកាន់ព្រំដែនថៃ ។ មួយ រយៈពេលខ្លីក្រោយមក កងទ័ពរៀនណាមក៏តាមដិតទាន់ ។ ដោយ សារខ្លាចទាហានរៀនណាមចាប់ខ្លួនបាន ភិន បានបោះបង់ចោល រទេះកោរចរត់ចូលព្រៃ និងដើរទៅកាន់ព្រំដែនថៃ ។ ពីរបីខែ ក្រោយមក រថយន្តធំៗជាច្រើនគ្រឿងបានដឹកប្រជាជនទៅនៅ តំបន់ជួរភ្នំដងរែកដែលជាមូលដ្ឋានរបស់ខ្មែរក្រហម ។ ភិន ក៏ទៅ ទីនោះដែរ ។ ក្រោយពីទាហាននៅអន្លង់វែងផ្តាច់ខ្លួនចុះចូលជា មួយរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ភិន បានចុះមករស់នៅអន្លង់វែង ជាកន្លែង ដែលគាត់រស់នៅរហូតដល់សព្វថ្ងៃ ។ ភិន រីករាយយ៉ាងខ្លាំង ក្រោយពេលសមាហរណកម្មយោធាខ្មែរក្រហម ព្រោះគាត់យល់ ថា សង្គ្រាមបានបញ្ចប់ហើយ ។ ភិន ក៏ចាប់ផ្តើមមានសេរីភាព

ឡើងវិញ ។ ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៧ ភិន បានទៅលេងស្រុកកំណើតក្នុង ស្រុកទ្រាំង ខេត្តតាកែវ ព្រោះបែកគាំទ្រពីឆ្នាំ១៩៧១មក ។ ពេល ទៅដល់ផ្ទះទើប ភិន ដឹងថាឪពុកម្តាយរបស់គាត់ស្លាប់អស់ហើយ ដោយសារជំងឺ ។ ភិន មិនដែលគិតថា ពេលគាត់បែកឪពុកម្តាយក្នុង ឆ្នាំ១៩៧១ បែករហូតដូច្នោះទេ ។

ប៉ុន្តែ អ្វីដែល ភិន រីករាយខ្លាំងបំផុតគឺការបញ្ចប់សង្គ្រាម ដ៏រ៉ាំរ៉ៃអស់រយៈពេលជាច្រើនឆ្នាំកន្លងមក ។ ភិន បានផ្តល់ការកោត សរសើរដល់នាយករដ្ឋមន្ត្រី ហ៊ុន សែន ដែលជាអ្នកបញ្ចប់សង្គ្រាម នេះ ។ ភិន បញ្ជាក់ថា គាត់បានជួបជុំគ្រួសារនៅពេលនេះក៏ដោយ សារតែគោនយោបាយឈ្នះឈ្នះរបស់នាយករដ្ឋមន្ត្រីដែរ ។ ភិន បាននិយាយថា “គ្មាននរណាធ្វើបានដូចគាត់ (នាយករដ្ឋមន្ត្រី ហ៊ុន សែន) ទេ” ។

សព្វថ្ងៃ ជើងខាងស្តាំរបស់ ភិន មិនអាចដើរបានជា ប្រក្រតីបានទេចាប់តាំងពីគាត់ត្រូវរបួសនោះមក ។ គាត់ត្រូវពាក់ ស្បែកជើងពីរផ្សេងគ្នាគ្រប់ពេល ។ ជើងដែលគាត់ត្រូវរបួសមិន ត្រូវជាមួយនិងស្បែកជើងផ្សេងទៀត ក្រៅតែពីស្បែកជើងកង់

ឡានរបស់ខ្មែរក្រហមទេ ព្រោះស្បែកជើងកង់ឡាននេះអាចចង ជាប់មិនឲ្យរហូតបាន ។ ចំណែកជើងខាងឆ្វេងអាចពាក់ជាមួយស្បែក ជើងគ្រប់ប្រភេទជាធម្មតា ។ ពេលដែលគាត់មកភ្នំពេញកាលពីខែ មេសាកន្លងទៅនេះ ជើងខាងឆ្វេងរបស់គាត់ពាក់ស្បែកជើងផ្ទុក ។

សព្វថ្ងៃ ភិន រស់នៅជាមួយប្រពន្ធ និងមានកូនបីនាក់ ។ កូនពៅបង្អស់កំពុងសិក្សានៅសាកលវិទ្យាល័យមួយនៅភ្នំពេញ ។ ភិន និងគ្រួសារមានជីវភាពរស់នៅសមរម្យដោយប្រកបរបរ ធ្វើស្រែនិងដាំដំណាំផ្សេងៗ ។ ភិន ជាមនុស្សចូលចិត្តនិយាយ ច្រើននិងជាមនុស្សពូកែវោហារកំប្លែង ។ ដោយរីករាយនឹងជីវិត ប្រចាំថ្ងៃ ភិន ពេញចិត្តនិងសន្តិភាពនិងការរួមគ្នាដែលប្រទេស កម្ពុជាមាន ។ អ្វីដែល ភិន ចង់បាន គឺសន្តិភាពដូចសព្វថ្ងៃ និង ស្តាប់សង្គ្រាមជាទីបំផុត ។ ភិន និយាយដោយទឹកមុខញញឹមថា “ខ្ញុំលែងចង់ធ្វើសង្គ្រាមទៀតហើយ ។ បើមាននរណាមកអូសទាញ ខ្ញុំក៏ខ្ញុំមិនទៅដែរ ហើយខ្ញុំនឹងប្រាប់កូនថែមទៀតមិនឲ្យចូលធ្វើ សង្គ្រាមដាច់ខាត” ។

ញាណ សុខាភិ

សំ ភិន កំពុងមើលរូបថតអ្នកទោសនៅសារមន្ទីរប្រល័យពូជសាសន៍ខ្មែរស្នែង

ម៉ាឡាឡាបណ្ណាល័យ មកជាតំបន់នៃការផ្សះផ្សា

ផ្លូវដែលទើបកសាងថ្មីនៅស្រុកម៉ាឡា

ស្រុកម៉ាឡា គឺជាទីតាំងដ៏មានសារសំខាន់មួយសម្រាប់សិក្សាពីប្រវត្តិសាស្ត្រប្រទេសកម្ពុជាទាក់ទងនឹងរបបខ្មែរក្រហម ការតស៊ូក្នុងអំឡុងសង្គ្រាមស៊ីវិល ការចងចាំពីអតីតកាល និងការផ្សះផ្សាក្នុងប្រទេស ។ ភ្ជាប់ទៅនឹងការសិក្សាអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហមនៅតាមសាលារៀនសម្រាប់សិស្សមធ្យមសិក្សាពីថ្នាក់ទី៧ដល់ថ្នាក់ទី១២ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាដោយមានកិច្ចសហការជាមួយក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា បានសម្ពោធពាក្យស្នាក់នៅការចងចាំ និងអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ នៅវិទ្យាល័យម៉ាឡា ស្ថិតនៅក្នុងភូមិដូងឃុំម៉ាឡា ស្រុកម៉ាឡា ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ កាលពីថ្ងៃទី១០ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៣ ។ កម្មវិធីតម្កើងពាក្យស្នាក់នេះ គឺជាសកម្មភាពមួយនៅក្នុងគម្រោងស្តីពីការសិក្សាប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (១៩៧៥ - ១៩៧៩) របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ដែលមានគោលបំណងផ្សារភ្ជាប់ជាមួយនឹងការបង្រៀនប្រវត្តិសាស្ត្រនៃអំពើប្រល័យពូជសាសន៍កម្ពុជា

និងការយល់ដឹងរបស់ប្រជាជននៅមូលដ្ឋានអំពីអំពើហោរហោររបស់របបខ្មែរក្រហម ចន្លោះខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ដល់ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៩ ។ ពាក្យស្នាក់នេះបង្កប់នូវអត្ថន័យចំនួនពីរដែលរំលឹកឡើងវិញនូវអំពើហោរហោរក្នុងអំឡុងរបបខ្មែរក្រហម និងសារសំខាន់នៃការចងចាំ ការអប់រំ និងសន្តិភាព ។ អត្ថន័យនៃពាក្យស្នាក់ទាំងពីរនេះគឺ “និយាយពីការរស់នៅក្នុងសម័យខ្មែរក្រហម គឺនិយាយពីការផ្សះផ្សា អប់រំកូនចៅឲ្យអត់ឱន អធ្យាស្រ័យគ្នា” និង “រៀនប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ គឺរៀនពីការទប់ស្កាត់អំពើប្រល័យពូជសាសន៍” ។

ពាក្យស្នាក់ដែលដាក់តាំងនៅក្នុងវិទ្យាល័យម៉ាឡានេះ ត្រូវបានចារឹកលើផ្ទាំងអ៊ីណុកពណ៌ស ហើយត្រូវដាក់បង្ហាញនៅទីតាំងដែលសិស្សានុសិស្ស និងលោកគ្រូ- អ្នកគ្រូអាចមើលឃើញគ្រាន់តែឈានជើងចូលក្នុងបរិវេណសាលាក្លាម ។ គោលបំណងនៃអត្ថន័យនៃពាក្យស្នាក់នេះ មិនគ្រាន់តែជួយក្រើនរឭកនោះទេ

ប៉ុន្តែថែមទាំងបំផុសកំនិតមានការគ្រិះរិះពិចារណា ។ ការសិក្សាប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យនឹងជួយក្រើនរម្មិតពីអតីតកាល និងរួមចំណែកដល់កិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងក្នុងការទប់ស្កាត់អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ការដូរដូរជាតិ ការអត់ឱន និងការអធ្យាស្រ័យគ្នា ។

ម៉ាឡៃ ជាស្រុកមួយក្នុងចំណោមស្រុកទាំងប្រាំបួនរបស់ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ ដែលស្ថិតនៅទិសពាយ័ព្យប្រទេសកម្ពុជា ។ ម៉ាឡៃមានចម្ងាយ៤១៧គីឡូម៉ែត្រពីទីក្រុងភ្នំពេញ ដោយធ្វើដំណើរតាមផ្លូវជាតិលេខ៥ ។ ប្រវត្តិនៃការដាក់ឈ្មោះ “ម៉ាឡៃ” ត្រូវយកតាមឈ្មោះភ្នំម៉ាឡៃ នៅតំបន់នេះផ្ទាល់តែម្តង ។ កាលពីដើមឆ្នើយ ម៉ាឡៃជាតំបន់គ្របដណ្តប់ដោយព្រៃឈើយ៉ាងក្រាស់ ក្រែលដែលលាតសន្ធឹងតាមបណ្តោយព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃ ចាប់ពីតំបន់ម៉ាឡៃរហូតទៅដល់ខេត្តប៉ៃលិន ។

ក្រោយការដួលរលំនៃរបបខ្មែរក្រហមក្នុងឆ្នាំ១៩៧៧ កម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមជាច្រើន រួមមានកម្មាភិបាល និងយោធាបានរត់គេចមកជ្រកកោននៅតំបន់នានាតាមបណ្តោយព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃពីការវាយប្រហាររបស់កងទ័ពរណសិរ្សសាមគ្គីសង្គ្រោះជាតិកម្ពុជា ស្ថិតក្រោមការជួយជ្រោមជ្រែងពីកងទ័ពវៀតណាមដែលក្នុងនោះក៏មានតំបន់ម៉ាឡៃផងដែរ ។ ភាគច្រើននៃអតីតខ្មែរក្រហមដែលបានរត់ភៀសខ្លួនមកដល់តំបន់ម៉ាឡៃជាអតីតកម្មាភិបាលដែលធ្លាប់បម្រើការងារនៅក្នុងក្រសួងការបរទេសនៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ។ ក្នុងចំណោមតំបន់តស៊ូសំខាន់ៗរបស់ចលនាខ្មែរក្រហម ម៉ាឡៃ ធ្លាប់ជាតំបន់តស៊ូជីវិតមាំហើយក៏ជាសមរម្យការរត់ភៀសខ្លួន និងកងទ័ពរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាអស់រយៈពេល១៧ឆ្នាំ ចាប់ពីឆ្នាំ១៩៧៧ ដល់ឆ្នាំ១៩៩៦ ។ ជាមួយនឹងតំបន់តស៊ូប៉ៃលិន កំរៀង សំពៅលូន ភ្នំព្រឹក និងម៉ាឡៃ អាចសន្និដ្ឋានបានថា តំបន់តស៊ូខ្មែរក្រហមដែលលាតសន្ធឹងចាប់ពីតំបន់ម៉ាឡៃដល់តំបន់ប៉ៃលិន ជាតំបន់ខ្សែក្រវាត់ការពារជីវិតមាំ ។ តំបន់ខ្សែក្រវាត់ការពាររបស់ទ័ពខ្មែរក្រហម មានបួនកងពលដែលឈរជើងការពារ ។ កងពលខ្មែរក្រហមទាំងបួននោះ រួមមានកងពល៤៥០ ឈរជើងនៅតំបន់ម៉ាឡៃ កងពល៣២០ ឈរជើងនៅតំបន់សំពៅលូន កំរៀង និងភ្នំព្រឹក កងពល៥១៧ ឈរជើងនៅ

តំបន់ភ្នំគូត និងកងពល៤១៥ ឈរជើងនៅតំបន់ប៉ៃលិន ។

ម៉ាឡៃ បានក្លាយទៅជាមូលដ្ឋានទីបញ្ជាការសមរម្យកម្មកងពល៤៥០ របស់កងទ័ពខ្មែរក្រហម ចាប់ពីទសវត្សរ៍៨០ ដល់ពាក់កណ្តាលទសវត្សរ៍៩០ ។ តំបន់ម៉ាឡៃ និងតំបន់ប៉ៃលិន ស្ថិតក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ អៀង សារី ។

នៅអំឡុងសង្គ្រាមស៊ីវិល ម៉ាឡៃ អាចចាត់ទុកថាជារដ្ឋធានីមួយរបស់ខ្មែរក្រហម ។ ការលើកឡើងបែបនេះព្រោះថាទោះជាបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យដួលរលំក៏ដោយ ក៏អាសនៈរបស់ខ្មែរក្រហមនៅតែមាននៅអង្គការសហប្រជាជាតិដោយស្របច្បាប់ដដែល ។ ស្ថិតក្រោមរបបអន្តរកាលរបស់ប្រទេសកម្ពុជា បណ្តាប្រទេសដែលប្រកាន់ខ្ជាប់នូវរបបសេរីមិនត្រឹមតែមិនគាំទ្ររដ្ឋាភិបាលថ្មីនេះទេ ថែមទាំងដាក់ទណ្ឌកម្មហុមព័ទ្ធសេដ្ឋកិច្ចទៀតផង ដោយយកលេសថា រដ្ឋាភិបាលដែលគាំទ្រដោយវៀតណាមជារដ្ឋាភិបាលមិនស្របច្បាប់ ។ ដូចនេះ ម៉ាឡៃ ត្រូវយកធ្វើជាកន្លែងថ្វាយសារតាំងដល់ថ្នាក់ដឹកនាំខ្មែរក្រហមពីឯកអគ្គរាជទូតនិងឯកអគ្គរដ្ឋទូតរបស់បណ្តាប្រទេសមានទំនាក់ទំនងជាមួយថ្នាក់ដឹកនាំខ្មែរក្រហម ។

តាមការសាកសួរអតីតកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមនៅតំបន់ម៉ាឡៃបានឲ្យដឹងថា ការរត់ភៀសខ្លួនមកដល់តំបន់ម៉ាឡៃដំបូងអតីតខ្មែរក្រហមជាច្រើននៅតំបន់នេះផ្ទាល់មានការលំបាកវេទនាខ្លាំងសម្រាប់ជីវភាពរស់នៅរបស់ខ្លួន ។ បញ្ហាប្រឈមសំខាន់ៗទាំងនោះមានដូចជា កង្វះស្បៀងអាហារ ជំងឺ និងជម្រក ។ នៅដំណាក់កាលដំបូង អតីតខ្មែរក្រហមជាច្រើនរួមទាំងកម្មាភិបាល

ច្រកព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃ នៅក្នុងស្រុកម៉ាឡៃ ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ

និងយោធាបានបាត់បង់អាយុជីវិតតាមផ្លូវធ្វើដំណើរដោយសារ
ការមិនមានអាហារគ្រប់គ្រាន់បរិភោគ និងជំងឺគ្រុនចាញ់ ។ នៅ
ពេលមិនមានអ្វីបរិភោគ អតីតខ្មែរក្រហមទាំងនោះ ត្រូវដឹកមើម
ក្អមកមកហូប ឬលួចចូលក្នុងប្រជាជន ដើម្បីសុំអាហារហូបជា
ដើម ។ ជានេះទៅទៀត ស្ថានភាពរស់នៅក្នុងព្រៃពិតជាមានការ
លំបាកខ្លាំងណាស់ ជាពិសេសនៅរដូវវស្សា ពីព្រោះមិនមានអ្វីធ្វើ
ជាជម្រក ក្រៅពីយកស្លឹកឈើ និងគង់កៅស៊ូបន្តិចបន្តួចមកបាំង
ទឹកភ្លៀងទេ ។

ទាក់ទងទៅនឹងការបង្កើតកម្មវិធីស្តីរបស់ខ្មែរក្រហម
នៅតំបន់ម៉ាឡៃ ខ្មែរក្រហមបានធ្វើការទាក់ទងគ្នាជាសម្ងាត់ជាមួយ
បណ្តាញរបស់ខ្លួន ដែលបានសម្លាប់ខ្លួនក្នុងព្រៃនៅតាមតំបន់
ផ្សេងៗ មកបង្កើតជាកម្មវិធីស្តីប្រឆាំងនឹងកងទ័ពវៀតណាម ។
កែ ខន អតីតយោធាខ្មែរក្រហមរបស់កងពល៤៥០ បានរៀប
រាប់ថា នៅដើមឆ្នាំ១៩៧៧ ភ្លាមៗបន្ទាប់ពីរងការវាយប្រហារ
យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរពីកងទ័ពសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជា និងកងទ័ព
វៀតណាម ខន បានដឹកនាំទាញប្រមាណជាន់១០០ នាក់ ពីខេត្ត

បាត់ដំបង មកសម្លាប់ខ្លួនក្នុងព្រៃក្នុងខេត្តបន្ទាយមានជ័យ ។
រយៈពេលប្រាំមួយខែក្រោយមក ខន បានទទួលបញ្ជាពីអតីត
ប្រធានតំបន់៣ តាមរយៈវិទ្យុទាក់ទងឲ្យដឹកនាំកម្លាំងទៅចូលរួមជា
មួយកម្លាំងផ្សេងទៀតនៅតំបន់ម៉ាឡៃ ។ ខន បានបន្តថា សម្រាប់
ការដឹកនាំរបស់កងពល៤៥០ សុខ ភាព ជាប្រធាន ហើយកងពល
នេះត្រូវបានចែកចេញជាបីវរសេនាធំ មានដូចជា : វរសេនាធំ
១០៧, ១០៨ និង១០៩ ។

ជាក្បួនយុទ្ធសាស្ត្រ ខ្មែរក្រហមបានធ្វើការកេណ្ឌប្រជា
ជន និងអតីតកម្មាភិបាលដែលរត់ភៀសខ្លួនមកជាមួយចូលរួម
ធ្វើជាកងទ័ព ក្នុងគោលបំណងពង្រីកកម្លាំងរបស់ខ្លួនឡើងវិញ ។
មួយវិញទៀត ខ្មែរក្រហមមិនមានមូលដ្ឋានយោធាច្បាស់លាស់
នោះទេ ។ ជាទូទៅ យោធាខ្មែរក្រហមចល័តគ្រប់ទីកន្លែងនៅតាម
ព្រៃភ្នំ ប្រើយុទ្ធសាស្ត្រសង្ក្រាមឈ្នួប វាយឆ្លុកឆ្លងម្តាលមកលើ
កងទ័ពវៀតណាម ។ វិធីនេះគឺជាយុទ្ធសាស្ត្រមួយដែលខ្មែរក្រហម
បានប្រើ ។ មេដឹកនាំខ្លះខ្លួនស្រឡាញ់ប្រើរបស់ខ្មែរក្រហមយល់ថា
ការចល័តកងទ័ពគ្រប់ទីកន្លែង និងការវាយឆ្លុកឆ្លាស់លក្ខណៈជា

ពាក្យស្លោកដើម្បីរំលឹកពីរបបប្រល័យពូជសាសន៍ ត្រូវបានសម្ពោធនៅក្នុងបរិវេណវិទ្យាល័យម៉ាឡៃ កាលពីថ្ងៃទី១០ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៣

ទ្រង់ស្រាយភូមិនៅតាមតំបន់នានា ជាស្ថានភាពល្អសម្រាប់ខ្លួន ពីព្រោះធ្វើឲ្យសត្រូវមិនដឹងពីមូលដ្ឋានពិតប្រាកដ និងកម្លាំងយោធា របស់ខ្លួន។ បើរំពឹងប្រវត្តិចាស់មកវិញបន្តិច ដុយពីការស្តាប់ និងការប្រឆាំងវត្តមានកងទ័ពវៀតណាមនៅលើទឹកដីកម្ពុជា នៅ មុនឆ្នាំ១៩៧៣ ទំនាក់ទំនងរវាងខ្មែរក្រហម និងវៀតណាមអាច និយាយបានថា ជាទំនាក់ទំនងល្អក្នុងចំណោមទឹកដីមិនលិច រហូតដល់ មានការផ្លាស់ប្តូរករណៈប្រតិភូធ្វើទស្សនកិច្ចទៅវិញទៅមក។

លើសពីនេះ ខ្មែរក្រហមក៏ធ្លាប់បានទទួលជំនួយផ្នែក យោធាជាច្រើនសន្លឹកសន្ធាប់ពីវៀតណាម ទាំងសម្ភារ សព្វាវុធ និងជំនាញការបណ្តុះបណ្តាលយោធា។ ចំណុចទាំងនេះ បញ្ជាក់ ឲ្យឃើញថាវៀតណាមជាក្រុមរបស់ខ្មែរក្រហមក្នុងការបង្កាត់បង្រៀន ពីក្បួនយុទ្ធសាស្ត្រយោធាសម្រាប់ការប្រយុទ្ធ។ នេះមិនមែនជា រឿងចែងនោះទេ ក្រោយរដ្ឋប្រហារនៅឆ្នាំ១៩៧០ នៅតាម បណ្តាខេត្តមួយចំនួនក្នុងប្រទេសកម្ពុជា បានក្លាយជាតំបន់រំដោះ របស់ខ្មែរក្រហម ហើយរហូតឈានដល់ការផ្តល់រំលឹប លន់ លំ នៅថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥។ ភាពអន្ទុក និងគំនិតជាតិ និយមជ្រុលហួសហេតុរបស់ខ្មែរក្រហម បានធ្វើឲ្យសិស្សម្នាក់នេះ ឲ្យលែងស្គាល់ក្រុម ជាលទ្ធផល កូនសិស្សដែលមានភាពមានរឹង រូសដូចខ្មែរក្រហម បានទទួលមេរៀនយ៉ាងចាស់ដៃពីវៀតណាម។ ចេញពីការប្រឆាំងរបស់យោធាខ្មែរក្រហមចាប់ពីឆ្នាំ១៩៧៣ ដល់ឆ្នាំ១៩៧៥ កងទ័ពសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជាបានធ្វើ ការបោសសម្អាតតំបន់តស៊ូរបស់ខ្មែរក្រហមនៅតាមបណ្តា ព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃ។ យុទ្ធនាការធ្វើការបោសសម្អាតបែបនេះ ត្រូវបានខ្មែរក្រហមឲ្យឈ្មោះថា “រុកសម្បកអង្រ្នង”។ ដៃគូ ឆ្លុន អតីតយោធាខ្មែរក្រហមបានពន្យល់ថា ការចាត់វិធានការរបស់ រដ្ឋាភិបាលសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជា ចំពោះការបោស សម្អាតតំបន់ខ្មែរក្រហម ហាក់បីដូចជា រុកសម្បកអង្រ្នងឲ្យបែក ដូចនេះអង្រ្នងមិនមកខាំវិញទេ។ គប្បីទៅនឹងពាក្យថា “រុកសម្បក អង្រ្នង” ភាគីខាងរដ្ឋាភិបាលសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជាបាន ថ្លែងថា នេះមិនមែនជាការរុកសម្បកអង្រ្នងឲ្យបែកនោះទេ ប៉ុន្តែ វាជាយុទ្ធនាការ “ការចងមុនមុស”។ ស្របពេលជាមួយគ្នា រដ្ឋាភិបាលសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជាបានអនុវត្តផែនការ

ក-៥ ក្នុងការកេណ្ឌយុវជនពេញកម្លាំងទៅកាប់ឆ្ការព្រៃ ដើម្បី ងាយស្រួលវាយបំបែកកម្លាំងខ្មែរក្រហមទាំងនោះ។ បន្ថែមលើ នេះ កងទ័ពវៀតណាមដើរតួនាទីជាអ្នកបង្កប់ក្រាប់មីន និងជា កម្លាំងវាយសង្រួបទៅលើកងទ័ពខ្មែរក្រហម។

ចំពោះការដួលរលំមូលដ្ឋានកងទ័ពរបស់ខ្មែរក្រហមនៅ ឆ្នាំ១៩៧៥ មានមូលហេតុចម្បងៗចំនួនពីរ។ មូលហេតុទី១ : ក្នុងការបង្កើតជាតំបន់តស៊ូនានានៅតាមបណ្តាយព្រំដែនកម្ពុជា ថៃ កងទ័ពខ្មែរក្រហមប្រើប្រាស់សម្ភារ សព្វាវុធធ្ងន់ តូចចាស់ៗ។ មូលហេតុទី២ : បន្ទាប់ពីឆ្នាំ១៩៧៧ កម្លាំងរបស់ខ្មែរក្រហមមាន ការថយចុះយ៉ាងច្រើន និងការខ្វះខាតស្បៀងអាហារសម្រាប់ធ្វើ សឹក ដូច្នេះចំណុចទាំងនេះ ក៏ជាបញ្ហាប្រឈមរបស់ខ្មែរក្រហម ដែលនាំឲ្យទទួលបរាជ័យ។ ប្រជាជនស៊ីវិល និងយោធាខ្មែរក្រហម នៅតំបន់ម៉ាឡៃ បាននាំគ្នារត់ទៅជ្រកកោននៅជំរំជនភៀសខ្លួន ក្នុងខេត្តអារញ្ញយ៉ាប្រាថេត ប្រទេសថៃ។ នាគ្រាពេលនោះ ប្រជាជន ស៊ីវិលបានរត់ភៀសខ្លួនទៅកាន់ជំរំសាយអេច ឬជំរំភ្នំតាឆ្នុក រីឯ យោធាខ្មែរក្រហម បានរត់ភៀសខ្លួនទៅកាន់ជំរំដុំថ្ម ឬថ្ម-៧៥។ នៅដំណាក់កាលនោះ អតីតខ្មែរក្រហមទាំងប្រជាជនស៊ីវិល និង យោធារស់នៅលក្ខណៈជាជនភៀសខ្លួននៅក្នុងប្រទេសថៃ និង ទទួលបានជំនួយផ្នែកមនុស្សធម៌នានាពីបណ្តាលប្រទេសសហគមន៍ អន្តរជាតិ។ ទន្ទឹមនឹងការកើនឡើងនូវជនភៀសខ្លួនខ្មែរជារៀង រាល់ថ្ងៃ នេះពិតជាបន្ទុកដ៏ធ្ងន់សម្រាប់រដ្ឋាភិបាលថៃ ដែលត្រូវធ្វើ ការដោះស្រាយនឹងបញ្ហាទាំងនេះ។ នៅក្នុងអត្ថបទសារព័ត៌មាន មួយចុះផ្សាយ ថ្ងៃទី៤ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧៧ ដែលមានចំណងជើងថា “Thai Play Unwilling Hosts to Refugees” មានអត្ថន័យជា ខេមរភាសាថា “ថៃមានសន្តានចិត្តស្ទាក់ស្ទើរក្នុងការទទួលស្វាគមន៍ ជនភៀសខ្លួន” លោក ជូល ព្រីនឃី (Joel Brinkley) បានសរសេរ រិះគន់យ៉ាងចាស់ដៃទៅលើអមនុស្សធម៌មួយចំនួនរបស់រដ្ឋាភិបាល ថៃ មកលើជនភៀសខ្លួនខ្មែរ ក្នុងខេត្តអារញ្ញយ៉ាប្រាថេត។ ជូល ព្រីនឃី បានសរសេរថា មានមន្ត្រីថៃជាច្រើន បានបដិសេធដោយ មិនទទួលជនភៀសខ្លួនខ្មែរបន្ថែម ដោយមន្ត្រីទាំងនោះនិយាយថា ប្រទេសក្រីក្ររបស់ខ្លួនក៏មានមាត់ប្រជាជនរបស់ខ្លួនជាច្រើនដែល ត្រូវផ្គត់ផ្គង់ដែរ។ ជូល ព្រីនឃី បានបន្តទៀតថា ថ្ងៃមួយមាន

សេចក្តីសម្រេចពីទីក្រុងបានកកដា រាល់ជនភៀសខ្លួនទាំងអស់ត្រូវតែត្រឡប់ទៅប្រទេសរបស់ខ្លួនវិញ ។ ដូច្នោះ ទាហានថៃបានចុះស្រាវជ្រាវនៅក្នុងជំរុំជនភៀសខ្លួន ហើយចាប់បញ្ជូនជនភៀសខ្លួនខ្មែរណាដែលមិនមានឯកសារត្រឹមត្រូវ ។ ភ្លាមនោះ ក៏បានរកឃើញថា មានជនភៀសខ្លួនទាំង បុរស ស្ត្រី និងកុមារ ដែលមិនមានឯកសារត្រឹមត្រូវប្រហែល៨៥០ នាក់ ត្រូវទាហានថៃធ្វើការចាប់បញ្ជូនមកប្រទេសកម្ពុជា ។ ទាំងនេះ មិនខុសពីសុភាសិតបុរាណខ្មែរពោលថា “ចុះទឹកជួបក្រពើ ឡើងលើជួបខ្លា” នោះទេ ។ អស់រយៈពេលជាច្រើនខែ រដ្ឋាភិបាលថៃខ្លួនឯងប្រឈមនឹងបញ្ហាយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ពីព្រោះតាមបណ្តាប្រទេសអន្តរជាតិ ធ្វើការដាក់សម្ពាធនៅលើប្រទេសថៃឲ្យផ្តល់ជម្រកបណ្តោះអាសន្នដល់ជនភៀសខ្លួនខ្មែរ ។ ស្របពេលនោះ ប្រជាពលរដ្ឋថៃយ៉ាងច្រើនមានការភ្ញាក់ភ្នែកថា ជនភៀសខ្លួនទាំងនោះ គួរតែហាមឃាត់មិនឲ្យចូលក្នុងប្រទេសថៃ ។ ដោយរងនូវសម្ពាធពីបណ្តាប្រទេសអន្តរជាតិ ទើបនៅដើមខែតុលា ឆ្នាំ១៩៧៧ នាយករដ្ឋមន្ត្រីថៃ លោកគ្រាន់សាក់ ជុំម៉ាណន បានសម្រេចចិត្តដាក់ប្រទេសរបស់ខ្លួនជាជម្រកដល់ជនភៀសខ្លួនខ្មែរជាផ្លូវការ ។ នៅឆ្នាំ១៩៨៥ បន្ទាប់ពីកងទ័ពវៀតណាម បានបោសសម្អាតតំបន់ភូមិខ្មែរក្រហមនៅតាមបណ្តោយព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃ កម្លាំងតស៊ូរបស់ខ្មែរក្រហមទាំងនោះ បានរត់មកតាំងមូលដ្ឋានរបស់ខ្លួនក្នុងប្រទេសថៃ ។ មានពេលខ្លះ

មេដឹកនាំខ្មែរក្រហមមិនមែនជាអង្គការកម្មវត្ថុ ដែលត្រូវសម្តែងលុតសោកសោរហួតដូចក្នុងរឿងល្ខោនខ្មែរ “ព្រះធីនវង្ស” នោះទេ ។ ខុសពីការគិតចេញពីសាច់រឿងនេះ មេដឹកនាំខ្មែរក្រហមជាមនុស្សឆ្លាត ព្រោះខ្លួនចេះស្តាប់កាលៈទេសៈ និងពេលវេលាច្បាស់លាស់ ។ ដោយមិនបង្កង់យូរ មេដឹកនាំខ្មែរក្រហម ក៏កៀនករជំនួយផ្សេងៗពីបរទេស ដើម្បីយកមកផ្គត់ផ្គង់ និងពង្រីកកម្លាំងយោធា ។ នៅចុងឆ្នាំ១៩៨៧ ខ្មែរក្រហមបានដណ្តើមកាន់កាប់តំបន់ម៉ាឡៃពីរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ស្របពេលដែលកងទ័ពវៀតណាមដកទ័ពចេញពីប្រទេសកម្ពុជា ។

ការវិលត្រឡប់ចូលមកវិញរបស់ប្រជាជនស៊ីវិល និងយោធាខ្មែរក្រហម ត្រូវជួបប្រទះនឹងដល់បញ្ហាមួយទៀតគឺគ្រាប់មីនដែលបង្កប់ដោយកងទ័ពរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា និងវៀតណាម ។ គ្រាប់មីនទាំងនោះបានធ្វើឲ្យប៉ះពាល់ដល់ស្ថានភាពរស់នៅរបស់អតីតខ្មែរក្រហមនៅតំបន់ម៉ាឡៃ ដោយខ្លះត្រូវពិការដៃ ជើង ភ្នែក និងបាត់បង់ជីវិត ដោយសារតែជាន់មីន ។ ជាក់ស្តែង ហៀនអតីតប្រធានវរសេនាធំ១០៨ កងពល៤៥០ របស់ខ្មែរក្រហម បានឲ្យដឹងថា ដោយសារតែគ្រាប់មីនត្រូវបង្កប់ស្ទើរតែពាសពេញស្រុកម៉ាឡៃ ពីសំណាក់យោធាខ្មែរក្រហមផង និងទ័ពរដ្ឋាភិបាលផង ធ្វើឲ្យប្រជាជនដែលវិលត្រឡប់មកវិញត្រូវស្លាប់ រឿង និងធ្លាក់ខ្លួនពិការច្រើនដោយសារជាន់មីន ។ ហៀន ប៉ាន់ប្រមាណថា ចំនួន

អគារសិក្សានៃវិទ្យាល័យម៉ាឡៃ

ជនពិការមានប្រហែល១៥ ភាគរយនៃចំនួនប្រជាជននៅស្រុកម៉ាឡៃ ។ ដូចគ្នានឹងលោក យុន អ៊ឹម អតីតទាហានខ្មែរក្រហមរបស់វរសេនាធំ១០៨ បាននិយាយថា គាត់បានដើរជាន់មីននៅក្នុងឆ្នាំ១៩៨៥ នៅពេលគាត់ចល័តជាមួយកម្លាំងរបស់វរសេនាធំរបស់គាត់ធ្វើឲ្យគាត់បាត់បង់ជើងខាងស្តាំ ។ នៅឆ្នាំ១៩៩០ បន្ទាប់ពីវិលត្រឡប់ពីជំរុំជនភៀសខ្លួនវិញ អ៊ឹម បានបាត់បង់ជើងឆ្វេងរបស់គាត់ទៀតនៅ

ពេលដែលគាត់ទៅដល់ទីក្រុងប្រឡាយ បច្ចុប្បន្នជាខ្សែបន្ទាត់ព្រំដែន កម្ពុជា-ថៃ ដោយខ្វះការប្រុងប្រយ័ត្ន ។

បន្ទាប់ពីកិច្ចព្រមព្រៀងទីក្រុងប៉ារីសឆ្នាំ១៩៧១ ដែល សម្របសម្រួលដោយអង្គការសហប្រជាជាតិ ខ្មែរក្រហមត្រូវផ្តាច់ ជំនួយនានាពីបរទេស ។ នៅកាលៈទេសៈពិបាកបែបនេះ ក្រៅពី ជំនួយដែលនៅសេសសល់បន្តិចបន្តួច ខ្មែរក្រហមចាប់ផ្តើមធ្វើ អាជីវកម្មពាណិជ្ជកម្មក្នុងប្រយោជន៍ពីធនធានធម្មជាតិផ្សេងៗ ដូចជាការកាប់ព្រៃឈើ វៃក្បូន និងវត្ថុបុរាណជាដើម ។ ហេតុដូច្នេះ ទើបយើងឃើញថា ក្រោយពីសមាហរណកម្មឆ្នាំ១៩៧៦ ម៉ាំឡៃ ក្លាយជាតំបន់វាល និងមិនសម្បូរព្រៃឈើដូចមុនឡើយ ។ ដូចពាក្យ សុភាសិតខ្មែរពីបុរាណពោលថា “ហត់កាយ កុំឲ្យតែហត់ចិត្ត” ស្តែង ចេញឲ្យឃើញពីភាពនឿយណាយរបស់អតីតកម្មាភិបាលក្របម្រប សូម្បីតែមេដឹកនាំក៏ដូច្នោះដែរ ដោយមិនចង់ធ្វើសង្គ្រាមតទៅទៀត ទេ ។ យើងអាចសន្និដ្ឋានដោយខ្លីបានថា មេដឹកនាំខ្មែរក្រហមរង់ចាំ តែការបើកភ្លើងខ្សែវិភាគរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ខ្លួននឹងចុះចូលតែ ម្តង ។ ថា វ៉ង់ អតីតយោធាខ្មែរក្រហមរបស់កងពល៥ ១៧

បានដកស្រង់ពាក្យសម្តីរបស់ អៀង សារី ដោយនិយាយថា អៀង សារី មានអារម្មណ៍នឿយណាយជាខ្លាំង ក្នុងការរត់គេចពីការតាម វាយប្រហាររបស់កងទ័ពរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាម្តងៗ ។ ក្រោយមក អៀង សារី ដឹងថា ភាគីរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាបានប្រកាសពីគោល នយោបាយឈ្នះៗ ដោយធ្វើការបង្រួបបង្រួមជាតិដើម្បីបញ្ចប់ ជម្លោះនិងការផ្សះផ្សាជាតិ ។ លើសពីនេះទៅទៀត រាជរដ្ឋាភិបាល កម្ពុជា ក៏បានសន្យានឹងរក្សាទុកនូវវត្ថុនាទី និងតំណែងរបស់មេដឹកនាំ ខ្មែរក្រហមណាដែលចុះចូល ។ វ៉ង់ បានបន្ថែមថា អៀង សារី បាន ចាត់ឲ្យ អ៊ី ឈាន បច្ចុប្បន្នជាអភិបាលខេត្តប៉ៃលិន និង សុខ ភាព បច្ចុប្បន្នជាមេបញ្ជាការកងយុទ្ធពលខេមរភូមិន្ទប្រចាំនៅតំបន់ ប៉ោយប៉ែតជាអ្នកចរចាជាមួយរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ។ នៅឆ្នាំ ១៩៧៦ បន្ទាប់ពីការចរចាយ៉ាងស្មុគស្មាញជាមួយរាជរដ្ឋាភិបាល កម្ពុជា អៀង សារី បានដឹកនាំកម្លាំងក្រោមឱវាទ និងប្រជាជនស៊ីវិល នៅតំបន់ម៉ាំឡៃនិងតំបន់ប៉ៃលិនធ្វើសមាហរណកម្មដ៏ធំមួយដើម្បី ចូលរួមរស់ជាមួយរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជារវិញ ។

ម៉ែម សុវណ្ណ

សិស្សានុសិស្សនៅវិទ្យាល័យម៉ាំឡៃទទួលបានសៀវភៅ និងឯកសារផ្សេងៗទាក់ទងនឹងរបបខ្មែរក្រហមកាលពីថ្ងៃទី១០ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៣ កន្លងទៅ

តើការអត់ឃ្នានវិវត្តន៍យ៉ាងដូចម្តេច ហើយមេដឹកនាំខ្មែរក្រហមបានដឹង អ្វីខ្លះទាក់ទងនឹងការអត់ឃ្នានដែលបានកើតឡើងនៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម?

សំណួរយុត្តិធម៌ : អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ និងការអត់ឃ្នាននៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម

កម្មវិធីវិទ្យុសហគមន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា (វគ្គទី៣)

វគ្គនេះ ផ្តោតសំខាន់ទៅលើការវិវត្តនៃការអត់ឃ្នាន និងធ្វើការប្រៀបធៀបទៅនឹងការអត់ឃ្នានដែលបានកើតមានឡើងនៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម និងស្វែងយល់ថា តើមេដឹកនាំខ្មែរក្រហមសំខាន់ៗ បានដឹងអ្វីខ្លះទាក់ទងនឹងការអត់ឃ្នានដែលបានកើតឡើងនៅរបបខ្មែរក្រហម? សំណួរទាំងអស់ខាងលើនេះមានសារសំខាន់ក្នុងការកំណត់ថាតើគោលនយោបាយដែលបានបង្កើតឡើងដោយមេដឹកនាំខ្មែរក្រហមអាចជាឧក្រិដ្ឋកម្ម ឬគ្រាន់តែជាកំហុសឆ្គងនៃការដឹកនាំ?

បច្ចុប្បន្ន ជនជាប់ចោទនៅក្នុងសំណុំរឿង០០២របស់តុលាការកាត់ទោសមេដឹកនាំខ្មែរក្រហមនៅសល់តែពីរនាក់ប៉ុណ្ណោះ គឺ នួន ជា និង ខៀវ សំផន បន្ទាប់ពី អៀង សារី បានស្លាប់ដោយសារ

ជំងឺកាលពីថ្ងៃទី១៤ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៣ និង អៀង ធីរិទ្ធ ដែលជាប្រពន្ធរបស់ អៀង សារី ត្រូវបានតុលាការដោះលែងឲ្យនៅក្រៅឃុំ ដោយសារតុលាការរកឃើញថាមានជំងឺវិជ្ជមានវិជ្ជមាន ។ អៀង សារី បានស្លាប់មុនការប្រកាសសាលក្រមរបស់តុលាការនេះ មានន័យថា រាល់បទចោទប្រកាន់ទាំងឡាយដែលពាក់ព័ន្ធនឹង អៀង សារី នឹងត្រូវលុបចេញពីសំណុំរឿង ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត នៅពេលដែលបទចោទប្រកាន់នឹង អៀង សារី និង អៀង ធីរិទ្ធ ត្រូវបានដកចេញពីសំណុំរឿងតុលាការនឹងមិនអាចធ្វើការដកហូតទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ជនជាប់ចោទទាំងពីរសម្រាប់ប្រើប្រាស់នៅក្នុងតម្រោងសំណងជំងឺចិត្តដល់ជនរងគ្រោះបាននោះទេ ។

ដូចដែលយើងបានពិភាក្សានៅក្នុងវគ្គទី២កន្លងមក កង្វះ

ប្រជាជនកម្ពុជាកំពុងដាំស្ល និងរង់ចាំស្រឡាតដើម្បីក្រឡប់ទៅកាន់លំនៅដ្ឋានវិញ ក្រោយរបបខ្មែរក្រហមដួលរលំនៅខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៩

អាហារូបត្ថម្ភ បានបង្កជាបញ្ហាសុខភាពដែលធ្វើឲ្យប៉ះពាល់ដល់រូប
រាងកាយ និងស្មារតីរបស់មនុស្ស ព្រមទាំងធ្វើឲ្យបុគ្គលនោះងាយ
ស្រួលឆ្លងនូវជំងឺផ្សេងៗ ។

នៅពេលដែលការអត់ឃ្នានកើតមានឡើងចំពោះ
ប្រជាជន នោះវានឹងធ្វើឲ្យមានការប៉ះពាល់ដល់សង្គមទាំងមូល ។
នៅពេលដែលមនុស្សគ្រប់គ្នាខំគ្រងរស់ក្នុងកាលៈទេសៈដែលសង្គម
ទាំងមូលកំពុងជួបប្រទះការអត់ឃ្នាន មនុស្សអាចចាប់ផ្តើមបែក
បាក់សាមគ្គី បាក់បែកសីលធម៌សង្គម ហើយអំពើហិង្សាអាចនឹង
កើតមាន ។ ជាឧទាហរណ៍ នៅពេលដែលការអត់ឃ្នានកើតឡើង
ឪពុកម្តាយអាចនឹងលក់ខ្លួនឯង ឬកូនៗរបស់ខ្លួនឲ្យធ្វើជាទាសករ
ដោយសង្ឃឹមនឹងទទួលបានអាហារបរិភោគច្រើនជាងមុន ។ នៅ
ក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ប្រជាជនកម្ពុជាជាច្រើនបាននាំគ្នាចុះចូលជា
មួយខ្មែរក្រហម ដោយសង្ឃឹមថានឹងអាចទទួលបានរបបអាហារ
ល្អប្រសើរជាងមុន បើទោះជាដឹងថារបបខ្មែរក្រហមបានធ្វើឲ្យ
ប្រជាជនទាំងនោះក្លាយទៅជាមនុស្សឃោរឃៅក៏ដោយ ។
ជាងនេះទៅទៀត នៅពេលដែលរបបខ្មែរក្រហមជិតដួលរលំបក្ស
កុម្មុយនីស្តកម្ពុជាបានប្រកាសថា ប្រជាជនគ្រប់វណ្ណៈទាំងអស់អាច
ចុះឈ្មោះចូលបម្រើកងទ័ពបដិវត្តន៍បាន បើទោះបីជាប្រជាជន
មួយចំនួនមិនមានប្រវត្តិបដិវត្តន៍ស្អាតស្អំពីមុនក៏ដោយ ។ នៅពេល
នោះមានប្រជាជនជាច្រើនបានស្ម័គ្រចូលបម្រើយោធាខ្មែរក្រហម
ក្នុងការច្បាំងប្រឆាំងនឹងកងទ័ពរៀតណាមនៅសមរម្យមិមុខ ដោយ
សង្ឃឹមថានឹងទទួលបានអាហារូបត្ថម្ភប្រសើរជាងមុន ។

នៅពេលដែលមានការអត់ឃ្នានកើតឡើង អង្គការ
ធ្វើអត្តឃាតក៏កើតមានឡើងដែរ ហើយនេះក៏ជាករណីមួយដែល
បានកើតមានឡើងនៅប្រទេសកម្ពុជា ក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ។
គួរឆ្ងល់ជាងនេះទៅទៀត នៅពេលដែលការអត់ឃ្នានអូសបន្លាយ
រយៈពេលយូរ និងឈានដល់ដំណាក់កាលធ្ងន់ធ្ងរខ្លាំង អំពើសាហាវ
ព្រៃផ្សៃផ្សេងៗអាចនឹងកើតមាន ដូចជាការបរិភោគសាច់មនុស្ស
និងការសម្លាប់កូនខ្លួនឯងជាដើម ។ ជាមួយគ្នានេះដែរ អ្នកដែលរស់
រានមានជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហមជាច្រើនបាននិយាយថា សកម្មភាព
ដែលនឹកស្មានមិនដល់ទាំងនោះបានកើតមានឡើងនៅក្នុងប្រទេស
កម្ពុជានៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ។

ជាទូទៅ នៅពេលដែលមានគ្រោះអត់ឃ្នានកើតឡើង
ប្រជាជនតែងតែខិតខំស្វែងរកមធ្យោបាយផ្សេងៗ ដើម្បីកាត់
បន្ថយការឈឺចាប់ដែលបង្កឲ្យដោយការអត់ឃ្នាន ។ មនុស្សមួយ
ចំនួនបានខំដើររកប្រភពអាហារផ្សេងៗ ដែលមិនធ្លាប់បរិភោគពី
មុនមក ។ ជាងនេះទៅទៀត ចលនាបន្ទាត់ទីទៅកាន់ទឹកនៃនឹងដែល
សម្បូរទៅដោយប្រភពចំណីអាហារចាប់ផ្តើមកើតឡើង ។ ដោយ
ឡែក នៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ប្រជាជនមិនអាចធ្វើសកម្មភាពស្វែង
រកអាហារបែបនេះបានទេ ។ គោលនយោបាយរបស់ខ្មែរក្រហម
បានហាមប្រាមរាល់ការបរិភោគលក្ខណៈឯកជន ហើយខ្មែរក្រហម
បានប្រកាសថា អ្វីៗទាំងអស់ដែលមាននៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា គឺជា
ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់អង្គការបដិវត្តន៍តែមួយគត់ ។ ដូច្នេះហើយរបស់
របរទាំងនោះមិនអាចយកបានដោយគ្មានការអនុញ្ញាតពីខ្មែរក្រហម
បានទេ ។ ប្រជាជនទាំងអស់ត្រូវបានហាមប្រាមមិនឲ្យដើរស្វែងរក
អាហារដោយសេរីទេ ។ អាស្រ័យហេតុដូចនេះហើយជនរងគ្រោះ
នៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហមប្រឈមនឹងការធ្វើការសម្រេចចិត្តថា តើ
ត្រូវតែលួចរកអាហារបន្ថែមដោយលួចលាក់ ឬក៏ត្រូវពឹងផ្អែក
ទាំងស្រុងទៅលើតែរបបអាហារដែលផ្តល់ឲ្យដោយខ្មែរក្រហម
នៅរោងចាយសហករណ៍? ប្រជាជនដែលសម្រេចចិត្តលួចអាហារ
បន្ថែមប្រឈមនឹងការវាយធ្វើបាប ឬសម្លាប់ ប្រសិនបើខ្មែរក្រហម
ចាប់បាន ។ ឯកសារដែលនៅសេសសល់ពីរបបខ្មែរក្រហមជា
ច្រើនបានរៀបរាប់ពីការចាប់ខ្លួនប្រជាជនដែលបានលួចអាហារ
របស់បដិវត្តន៍ ឬត្រូវព្រៃព្រួញពីរបបអាហារដែលមិនគ្រប់គ្រាន់ ។
ក្រោយមកទៀត ជនរងគ្រោះទាំងអស់នោះត្រូវបានសម្លាប់ ។

ហេតុដូច្នេះហើយ យើងសង្កេតឃើញថា ជនរងគ្រោះ
ដោយការអត់ឃ្នានក្នុងរបបខ្មែរក្រហមមិនអាចស្វែងរកមធ្យោបាយ
ណាមួយដើម្បីខ្ពស់ខ្លួនឯងឲ្យរួចផុតពីការលំបាកដែលបង្កឡើង
ដោយការអត់ឃ្នានបាននោះទេ ។ រាល់សកម្មភាពទាំងឡាយដែល
ប្រជាជនបានធ្វើ ដូចជាការស្វែងរកអាហារនៅក្នុងព្រៃ ឬការផ្លាស់
ទីទៅកាន់តំបន់ដែលមានអាហារ ត្រូវបានចាត់ទុកថាជាទង្វើខុស
ច្បាប់ ហើយខ្មែរក្រហមបានដាក់ទោសដល់ប្រជាជនទាំងនោះ
ដោយការសម្លាប់ ។ ពោលគឺគ្មាននរណាម្នាក់អាចរត់រួចទេ ។

តើមេដឹកនាំខ្មែរក្រហមបានដឹងរឿងអ្វីខ្លះទាក់ទងទៅនឹង

ការអត់ឃ្លាន?

សំណួរដែលចោទសួរថា “តើមេដឹកនាំកំពូលៗខ្មែរក្រហម បានដឹងអ្វីខ្លះទាក់ទងនឹងការអត់ឃ្លានដែលបានសម្លាប់ប្រជាជនកម្ពុជា អស់ជាច្រើននាក់?” គឺជាសំណួរមួយដែលអ្នករស់រានមានជីវិត ពីរបបខ្មែរក្រហមភាគច្រើនចង់ដឹង។ ជាក់ស្តែង នួន ជា ដែលជា អតីតមេដឹកនាំខ្មែរក្រហមមួយរូបបាននិយាយជាសាធារណៈថា ខ្មែរក្រហមពិតជាបានប្រព្រឹត្តកំហុសក្នុងមួយចំនួនមែន។ ប៉ុន្តែ នួន ជា បានអះអាងបន្តថា រដ្ឋាភិបាលខ្មែរក្រហមមិនទទួលខុសត្រូវ ចំពោះការបង្កឲ្យមានការអត់ឃ្លាននោះទេ។ ជានេះទៅទៀត នួន ជា បានបន្ថែមថា មេដឹកនាំខ្មែរក្រហមមជ្ឈិមបក្សនៅទីក្រុងភ្នំពេញ មិនបានដឹងពីលក្ខខណ្ឌរស់នៅពិតប្រាកដរបស់ប្រជាជននៅតាម ជនបទនោះទេ ពីព្រោះកម្មាភិបាលថ្នាក់ក្រោមដែលគ្រប់គ្រងនៅ តាមតំបន់ទាំងនោះបានធ្វើរបាយការណ៍មិនពិតពីបរិមាណស្រូវដែល ផលិតបាន និងបរិមាណអាហារដែលផ្តល់ទៅប្រជាជន។

បើទោះបីជាមិនមានភស្តុតាង ឬព័ត៌មានជាក់លាក់ណា មួយបង្ហាញថា មេដឹកនាំខ្មែរក្រហម បានដឹងពីការអត់ឃ្លានដែល កើតមាននៅទូទាំងប្រទេសកម្ពុជា និងចំនួនប្រជាជនកម្ពុជាដែល ត្រូវស្លាប់ដោយសារការអត់អាហារនិងជំងឺក៏ដោយ ក៏មានឯកសារ ជាច្រើនបានបង្ហាញថា មេដឹកនាំខ្មែរក្រហមបានដឹងអំពីស្ថានភាព ទូទៅនៅតាមមូលដ្ឋានដូចខាងក្រោម :

ទីមួយ : អំណាចទាំងស្រុងគឺស្ថិតនៅលើមេដឹកនាំមជ្ឈិម បក្ស។ បន្ទាប់ពីការកាន់កាប់អំណាច មេដឹកនាំខ្មែរក្រហមបានបង្កើត ប្រព័ន្ធរាយការណ៍ថ្នាក់ជាតិមួយដែលតម្រូវឲ្យអ្នកដឹកនាំតាមតំបន់ ទាំងអស់ធ្វើទូរលេខអំពីការផ្សេងៗ នៅទូទាំងប្រទេស ដូចជា ទិន្នផលស្រូវ ស្ថានភាពសន្តិសុខនៅតាមតំបន់ ទៅមន្ទីរមជ្ឈិមលេខ “៨៧០” នៅទីក្រុងភ្នំពេញ។ តាមរយៈការរាយការណ៍ទាំងអស់ នេះ អាចបង្ហាញឲ្យឃើញថា មេដឹកនាំខ្មែរក្រហមពិតជាបានដឹងពី អ្វីដែលបានកើតឡើងនៅតាមមូលដ្ឋាន។

ទីពីរ : មេដឹកនាំខ្មែរក្រហមបានត្រួតពិនិត្យនូវរាល់ព័ត៌មាន ក្រៅប្រទេសផ្សេងៗ ដែលចុះផ្សាយពីរបបខ្មែរក្រហម និងប្រធាន បទដែលពាក់ព័ន្ធផ្សេងៗ។ ជាក់ស្តែង អត្ថបទដែលបានចុះផ្សាយ នៅក្នុងសារព័ត៌មានទាំងនោះបានរៀបរាប់ថា ជនភៀសខ្លួនជា

ច្រើនដែលរត់គេចទៅប្រទេសថៃជួបប្រទះបញ្ហាកន្លះម្ហូបអាហារ ដែលបានកើតឡើងនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។ ជាការឆ្លើយតបទៅ នឹងអត្ថបទសារព័ត៌មានទាំងនោះ មេដឹកនាំខ្មែរក្រហមបាននិយាយ ដំទាស់ថា របាយការណ៍ទាំងនោះបានបំភ្លៃការពិតពីអ្វីដែលបាន កើតឡើងពិតប្រាកដនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។ ជាក់ស្តែង បន្ទាប់ពី របបខ្មែរក្រហមបានផ្តល់រំលឹ អៀង ធីរិទ្ធ ដែលជាអតីតរដ្ឋមន្ត្រី ក្រសួងសន្តិសុខសង្គមរបស់ខ្មែរក្រហមបានអះអាងនៅក្នុងបទសម្ភាសន៍ ជាខ្សែវីដេអូមួយថា “ខ្មែរក្រហមបានផ្តល់អាហារ សម្លៀកបំពាក់ និងសេវាសុខភាពគ្រប់គ្រាន់ទៅប្រជាជនកម្ពុជាក្រប់ៗគ្នា”។ ស្រដៀងគ្នានឹងនេះដែរ អៀង សារី ដែលជាអតីតខុបនាយក រដ្ឋមន្ត្រី និងជារដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងការបរទេសរបស់ខ្មែរក្រហម បាន ធ្វើការអះអាងនៅក្នុងខ្សែវីដេអូមួយផ្សេងទៀតថា “មេដឹកនាំ ខ្មែរក្រហមមិនបានដឹងពីស្ថានភាពរស់នៅរបស់ប្រជាជនសាមញ្ញ នៅតាមទីជនបទនោះទេ។ នេះជាមូលហេតុមួយដែលបណ្តាលឲ្យ មានអំពើឃាតកម្មកើតឡើង។ ក៏ប៉ុន្តែ ឃាតករទាំងនោះ គឺជា ភ្នាក់ងារវៀតណាម។” ជានេះទៅទៀត នៅឆ្នាំ១៩៧៨ ជាឆ្នាំ ដែលប្រជាជនកម្ពុជារាប់ពាន់នាក់ កំពុងតែស្លាប់ជាបន្តបន្ទាប់ ដោយសារការអត់ឃ្លាន ប៉ុល ពត បែរជានិយាយទៅកាន់អ្នក យកព័ត៌មានរបស់ប្រទេសចិនម្នាក់ថា ប្រទេសកម្ពុជាសម្បូរទៅ ដោយផលិតផលស្បៀងអាហារ។ មិនតែប៉ុណ្ណោះ ប៉ុល ពត បាន អះអាងថា “ប្រសិនបើយើងធ្វើការប្រៀបធៀបសេដ្ឋកិច្ច និងផលិត ផលស្បៀងអាហាររវាងប្រទេសកម្ពុជា និងប្រទេសវៀតណាម នោះយើងនឹងឃើញថា ប្រទេសកម្ពុជាមានស្បៀងអាហារគ្រប់ គ្រាន់ ចំណែក២ ប្រទេសវៀតណាមវិញ កំពុងតែញាំញីដោយ បញ្ហាកន្លះខាតស្បៀងអាហារ។ ដូច្នោះ យើងសង្កេតឃើញថា ប្រទេសកម្ពុជាមានប្រៀបជាងប្រទេសវៀតណាមខាងស្បៀង អាហារ”។ វាក៏ជារឿងមួយពិបាកនឹងជឿនៅពេលដែលមេដឹកនាំ ខ្មែរក្រហមនិយាយថា ខ្លួនមិនបានដឹងអំពីការអត់ឃ្លានដែលបាន កើតឡើង។ ដូច្នោះទៅវិញ មេដឹកនាំខ្មែរក្រហមបែរជាប្រកាសជា អន្តរជាតិថា ការអត់ឃ្លានមិនបានកើតឡើងនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាទេ។

ទីបី : នៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម មេដឹកនាំខ្មែរក្រហមបានធ្វើ ទស្សនកិច្ចទៅកាន់តំបន់មូលដ្ឋានដើម្បីត្រួតពិនិត្យការងារ។ មិនតែ

ប៉ុណ្ណោះ មេដឹកនាំខ្មែរក្រហមបានធ្វើការបោសសម្អាតកម្មាភិបាល ខ្មែរក្រហមរូបណាដែលបានទទួលស្គាល់ថា ការអត់ឃ្លានពិតជា បានកើតមាននៅតំបន់ដែលខ្លួនគ្រប់គ្រង ។ បន្ថែមពីនេះទៅទៀត មេដឹកនាំខ្មែរក្រហមបានប្រគល់ទំនាក់ទំនងសេរីទៅតំបន់ណាដែល អាចសម្រេចតាមដែនការរបស់បដិវត្តន៍ ។ ជាឧទាហរណ៍ ខ្មែរក្រហម បានប្រគល់ទំនាក់ទំនងសេរីទៅតំបន់មួយចំនួននៃភូមិភាគនិរតី ដែលការអត់ឃ្លាននៅតំបន់ទាំងនោះមានលក្ខណៈមិនសូវធ្ងន់ធ្ងរដូច តំបន់ដទៃ ។ ពោលគឺដល់ភិក្ខុស្រូវនៅភូមិភាគនិរតីច្រើនជាង តំបន់ផ្សេងៗទៀតនៃភូមិភាគពាយ័ព្យ និងភូមិភាគខត្តរ ។ កត្តា ផ្សេងទៀតដែលកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមនៅភូមិភាគនិរតីមិនត្រូវ បានអង្គការចាប់ខ្លួនពីព្រោះភូមិភាគនិរតីសម្រេចបានទិន្នផលស្រូវ តាមដែនការកំណត់ និងមិនបានរាយការណ៍អំពីបញ្ហាណាមួយ ដែលទាក់ទងនឹងផលិតកម្មស្រូវ ។ មិនតែប៉ុណ្ណោះ ភាម៉ូក គឺជាមេដឹក នាំភូមិភាគនិរតីដែលទទួលបានការជឿជាក់ពីសំណាក់ខ្មែរក្រហម នៅពេលដែលមេដឹកនាំដទៃទៀតនៃភូមិភាគពាយ័ព្យ និងភូមិភាគ បូព៌ាមិនត្រូវបាន ប៉ុល ពត និងមេដឹកនាំខ្មែរក្រហមផ្សេងទៀតទុក ចិត្តទាំងស្រុងនៅឡើយ ។ ម្លោះហើយ ខ្មែរក្រហមបានដាក់កំហិតឲ្យ តំបន់ទាំងនោះដល់ស្រូវឲ្យបានច្រើន ជាពិសេសតំបន់នៅភូមិ ភាគពាយ័ព្យ ។ នៅពេលដែលតំបន់ទាំងនោះមិនអាចសម្រេច ទិន្នផលស្រូវតាមដែនការកំណត់ ឬបានរាយការណ៍ថាមានមនុស្ស ស្លាប់ដោយសារការអត់ឃ្លាន និងជំងឺ ខ្មែរក្រហមបានធ្វើការ បោសសម្អាត និងសម្លាប់ថ្នាក់ដឹកនាំតាមមូលដ្ឋាន ។ ដូយទៅវិញ ខ្មែរក្រហមមិនបានចាត់វិធានការណាមួយ ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហា ដែលបានកើតឡើងពាក់ព័ន្ធនឹងការអត់ឃ្លាននោះទេ ។ ជាក់ស្តែង នៅឆ្នាំ១៩៧៦ អៀង ធីរិទ្ធ បានធ្វើទស្សនកិច្ចដោយផ្ទាល់ទៅកាន់ ភូមិភាគពាយ័ព្យ ហើយបានរាយការណ៍ទៅថ្នាក់ដឹកនាំបក្សថា ប្រជាជននៅតាមមូលដ្ឋានកំពុងរស់នៅក្នុងលក្ខខណ្ឌអាក្រក់ ។ ប្រជាជននៅតំបន់ទាំងនោះទទួលរងគ្រោះ ដោយការអត់ឃ្លាន និងជំងឺរាគ ។ បន្ទាប់ពីរបាយការណ៍ស្តីអំពីស្ថានភាពនៅភូមិភាគ ពាយ័ព្យត្រូវបានបញ្ជូនទៅថ្នាក់ដឹកនាំបក្ស ខ្មែរក្រហមបានបញ្ជូន កម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមពីភូមិភាគនិរតីទៅកាន់ភូមិភាគពាយ័ព្យ និងធ្វើការបោសសម្អាតថ្នាក់ដឹកនាំភូមិភាគពាយ័ព្យទាំងស្រុង ។

ដូច្នោះ យើងសង្កេតឃើញថា ជំនួសឲ្យការស្វែងរកដំណោះស្រាយ ទៅលើបញ្ហាអត់ឃ្លានដែលកំពុងតែកើតមាន ថ្នាក់ដឹកនាំបក្សបែរជា ស្តីបន្ទោស និងសម្លាប់កម្មាភិបាលថ្នាក់ក្រោមទៅវិញ ។

ដោយផ្អែកលើឧទាហរណ៍ដែលបានលើកឡើងខាងលើ យើងអាចសន្និដ្ឋានបានថា មេដឹកនាំខ្មែរក្រហមបានដឹងយ៉ាងច្បាស់ ថាមានប្រជាជនជាច្រើននៅតាមមូលដ្ឋានកំពុងតែជួបប្រទះការ អត់ឃ្លាននៅក្នុងអំឡុងពេលនៃការកាន់អំណាចរបស់ខ្មែរក្រហម ។ ជាងនេះទៅទៀត ថ្នាក់ដឹកនាំខ្មែរក្រហមបានជ្រើសរើសការប្រើ ប្រាស់អំពើហិង្សា និងការស្តីបន្ទោសទៅលើកម្មាភិបាលថ្នាក់ក្រោម អំពីបញ្ហាដែលបានកើតឡើង ដោយមិនបានពិចារណាក្នុងការផ្លាស់ ប្តូរនូវគោលនយោបាយរបស់ខ្លួនដែលបណ្តាលឲ្យមានការអត់ ឃ្លានកើតឡើង ។ ការប្រើប្រាស់អំពើហិង្សា និងការសង្ស័យចំពោះ កម្មាភិបាលថ្នាក់ក្រោមបានធ្វើឲ្យប្រជាជនទូទៅជួបប្រទះការ អត់ឃ្លាន និងបានបង្កជាផលវិបាកផ្សេងៗដល់កម្មាភិបាលថ្នាក់ ក្រោមនៅតាមមូលដ្ឋាន ។ ពោលគឺចំពោះកម្មាភិបាលថ្នាក់មូលដ្ឋាន រូបណាដែលទទួលស្គាល់ថា តំបន់របស់ខ្លួនគ្រប់គ្រងមិនអាចសម្រេច បានទិន្នផលស្រូវតាមដែនការកំណត់របស់បក្ស កម្មាភិបាលរូបនោះ ត្រូវប្រឈមនឹងការបោសសម្អាតយ៉ាងព្រៃផ្សៃចម្រុះ ។ ដូយទៅ វិញ ប្រសិនបើកម្មាភិបាលថ្នាក់មូលដ្ឋានរូបណាដែលអាចផ្តល់ ទិន្នផលស្រូវតាមតម្រូវការរបស់រដ្ឋបក្ស កម្មាភិបាលរូបនោះ អាចគេចផុតពីការបោសសម្អាតរបស់បក្ស ។ ដូច្នោះ ប្រជាជនទូទៅ ណាដែលប៉ុនប៉ងរកអាហារបន្ថែម ត្រូវប្រឈមមុខនឹងការប្រើ អំពើហិង្សា និងការសម្លាប់ ។

ពាក្យស្នេហារបស់ខ្មែរក្រហមបានលើកឡើងថា អង្គការ ខ្មែរក្រហមជា “អង្គការភ្នែកម្នាស់” និងអាចដឹងគ្រប់រឿងរ៉ាវ ទាំងអស់ដែលបានកើតឡើង ។ ពាក្យស្នេហាដ៏គួរឲ្យខ្លាចមួយយូរនេះ ពិតជាស្តែងឡើងចំពោះបុគ្គលណាដែលត្រូវបានចាត់ទុកថាជា សត្រូវរបស់អង្គការ ។ យោងតាមពាក្យស្នេហាមួយយូរនេះ អង្គការ បានត្រឹមតែអង្គុយមើលប្រជាជនដែលស្ថិតក្រោមការគ្រប់គ្រង របស់ខ្លួនទទួលរងទុក្ខរវៃទនា និងស្លាប់ដោយសារការអត់ឃ្លាន ប៉ុន្តែ មិនបានធ្វើអ្វីដើម្បីជួយដោះស្រាយបញ្ហានៃទុក្ខរវៃទនារបស់ប្រជាជន នោះទេ ។ **រិនឌុល ដិហាន់កូ**

អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងរកឃើញថា ជនជាប់ចោទ នួន ជា មានសម្បទាគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការជំនុំជម្រះ

ដោយសារជនជាប់ចោទ អៀង សារី ស្លាប់នៅថ្ងៃទី១៤ ខែមីនា និងការដោះលែងប្រពន្ធរបស់គាត់នៅឆ្នាំ២០១២ ដែល មានជំងឺក្លែងក្លាម មានតែមេដឹកនាំខ្មែរក្រហមជាន់ខ្ពស់ពីរនាក់ ប៉ុណ្ណោះ កំពុងត្រូវបានជំនុំជម្រះក្នុងសំណុំរឿង០០២នៅអង្គជំនុំ ជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ។ ជនជាប់ចោទ ខៀវ សំផន បានទាញបញ្ជូនខ្លួនគាត់ទៅមន្ទីរពេទ្យដើម្បីព្យាបាលជំងឺកាលពី ចុងឆ្នាំ២០១២ ប៉ុន្តែដូច្នោះទៅវិញ ចុងចោទអាយុជាន់៨០ឆ្នាំរូបនេះ មានសុខភាពមាំមួន ហើយជាមនុស្សម្នាក់ក៏ក្នុងដែលអាចចូលរួម ដំណើរការនីតិវិធីបានពេញលេញ ។ ជនជាប់ចោទនួន ជា ត្រូវបាន បញ្ជូនទៅមន្ទីរពេទ្យចំនួនពីរដងក្នុងឆ្នាំនេះ ហើយជាទៀងទាត់ស្នើសុំ សម្រាកនៅពេលព្រឹក ដោយសុខចិត្តចូលរួមសវនាការពីបន្ទប់ សោតទស្សន៍ដែលបំពាក់ទូរទស្សន៍ និងប្រព័ន្ធស្តាប់សំឡេងដោយ សារតែជំងឺខាតរាងកាយរ៉ាំរ៉ៃ រួមមាន ឈឺក្បាល វិលមុខ ឈឺខ្នង អស់កម្លាំង និងខ្វះការដោះស្រាយអារម្មណ៍ ។ ថ្មីៗនេះ អ្នកជំនាញផ្នែក វេជ្ជសាស្ត្រម្នាក់បានផ្តល់សក្ខីកម្មថា គាត់នឹងមិនភ្ញាក់ផ្អើលទេ ប្រសិនបើ នួន ជា ស្លាប់ ក្នុងរង្វង់រយៈពេលប្រាំមួយខែទៀត ដោយ សន្តិភ័យថា នេះមិនមែនជាការទស្សនាទាយនោះឡើយ ប៉ុន្តែជាការ

ទទួលស្គាល់មួយសម្រាប់រយៈពេល៦ឆ្នាំ ដែល “ជីវិតមិនទៀងទាត់ ឡើយ” ។

បន្ទាប់ពីការបបញ្ជូន នួន ជា ទៅព្យាបាលនៅមន្ទីរពេទ្យ នៅខែមករា ឆ្នាំ២០១៣ ដោយសារតែជំងឺរលាកទងសួតធ្ងន់ធ្ងរ និងជំងឺធ្មេញចុះខ្សោយសាច់ដុំ ហើយខែកុម្ភៈ ត្រូវបានបញ្ជូនទៅ មន្ទីរពេទ្យ ព្យាបាលជំងឺឆ្អែងឈាម ជំងឺឆ្អែងដេក និងជំងឺអស់ កម្លាំង ។ វេជ្ជបណ្ឌិតបានរាយការណ៍ថា ស្ថានភាពរបស់គាត់ចុះទន់ ខ្សោយ ប៉ុន្តែនៅស្ថិតស្ថេរនៅឡើយ ។ ក្រុមមេធាវីការពារក្តី បាននិយាយលើកហេតុផលថា ជំងឺរាងកាយជាច្រើន និងការ ចុះទន់ខ្សោយផ្នែកសតិអារម្មណ៍របស់ នួន ជា ទាញទាញមានការ ព្យាបាល និងការវាយតម្លៃផ្នែករាងកាយ និងសតិអារម្មណ៍បន្ថែម មុនពេលដែលគាត់អាចត្រូវបានរកឃើញថា មានសម្បទាគ្រប់ គ្រាន់ក្នុងការបន្តការចូលរួមដំណើរការនីតិវិធីសវនាការ ។ ប៉ុន្តែ ក្រុមមេធាវីការពារក្តី ស្វែងរកការអនុញ្ញាតសម្រាប់ នួន ជា ក្នុង ការតាមដានសវនាការតាមរយៈទូរទស្សន៍ ឬប្រព័ន្ធស្តាប់សំឡេង ពីកន្លែងឃុំឃាំង ពីព្រោះគាត់ត្រូវបានដាស់ប្តូរទៅបន្ទប់សវនាការ និងបន្ទប់សោតទស្សន៍ជាន់ក្រោមដែលធ្វើឲ្យគាត់ឆ្អើយហត់រហូត

នួន ជា នៅក្នុងបន្ទប់សវនាការនៃតុលាការខ្មែរក្រហម (រូបថត : អ.វ.ភ.ក)

ដល់មិនអាចចូលរួមដំណើរការនីតិវិធីដោយ មានប្រសិទ្ធភាព ។

នៅចុងខែមីនា អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ក្នុងតុលាការកម្ពុជា បានស្តាប់សក្ខីកម្មអ្នក ជំនាញវេជ្ជសាស្ត្រពីររូបដទៃទៀតទៅនឹងការ ស្នើសុំរបស់ក្រុមមេធាវីការពារក្តី ហើយដោយ អនុវត្តតាមតុលាការក្រុងភ្នំពេញអន្តរជាតិចំពោះ លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យតាមសំណុំរឿង ស្រូហ្គារ (Strugar) របស់អតីតប្រទេសយូហ្គូស្លាវី បាន រកឃើញថា នួន ជា មានសម្បទាគ្រប់គ្រាន់

សម្រាប់ជំនុំជម្រះ ។ ការវាយតម្លៃថា តើកាត់អាចចូលរួមពេញលេញក្នុងដំណើរការនីតិវិធីដែលអនុញ្ញាតឲ្យជនជាប់ចោទអនុវត្តនូវសិទ្ធិជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌របស់ខ្លួនដល់កម្រិតមួយដែលកាត់អាចចូលរួមសវនាការយ៉ាងមានប្រសិទ្ធភាព និងមានការយល់ដឹងអំពីសារសំខាន់នៃដំណើរការនីតិវិធី អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានពិចារណាទាំងរបាយការណ៍វេជ្ជសាស្ត្រ និងការសង្កេតការណ៍របស់ខ្លួនទាក់ទងទៅនឹងលក្ខខណ្ឌវេជ្ជសាស្ត្ររបស់ នួន ជា និងដល់ប៉ះពាល់នៃរបាយការណ៍នោះមកលើសមត្ថភាពរបស់កាត់ក្នុងការយល់ដឹងនិងតាមដានដំណើរការនីតិវិធីដោយមានជំនួយពីក្រុមមេធាវីការពារក្តី ។

អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង បានទទួលយកការបញ្ជាក់របស់អ្នកជំនាញដែលថា បញ្ហាសុខភាពរបស់ នួន ជា មិនបានធ្វើឲ្យប៉ះពាល់ដល់ការចូលរួមក្នុងដំណើរការនីតិវិធីនោះឡើយ ។ ជំងឺបេះដូងរបស់កាត់កំពុងត្រូវបានគ្រូពិនិត្យតាមរយៈការប្រើប្រាស់ឱសថ ហើយការឈឺចាប់ផ្នែកខ្នងរបស់កាត់បានធូរស្បើយតាមរយៈការប្រើប្រាស់ឱសថបំបាត់ការឈឺចុកចាប់ ។ អង្គជំនុំជម្រះបានទទួលស្គាល់ថា ជំងឺផ្នែកទ្រូង និងការរើរវាយ ដែលបានតម្រូវឲ្យមានការព្យាបាលនៅមន្ទីរពេទ្យត្រូវបានដោះស្រាយរួចហើយ ។ ទោះបីជាការចាប់ផ្តើមមានជំងឺភ្នែកឡើងវិញ បានធ្វើឲ្យប៉ះពាល់ដល់សមត្ថភាពក្នុងការអានអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានរកឃើញថា ក្រុមមេធាវីការពារក្តីរបស់កាត់អាចអានឯកសារច្បាប់ជាច្រើនសម្រាប់រូបកាត់បាននៅពេលដែលមានការតម្រូវ ។

មិនមានអ្វីដែលជនជាប់ចោទត្រូវមានការចងចាំរយៈពេលវែង និងខ្លី ដើម្បីចងចាំព្រឹត្តិការណ៍ ចាប់តាំងពីពេលនៃការប្រព្រឹត្តទុក្ខកម្ម និងត្រូវធ្វើអត្តាធិប្បាយលើភស្តុតាងដែលបានបង្ហាញនោះឡើយ ។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង បានទទួលយកការបញ្ជាក់របស់អ្នកជំនាញ ដែលទោះបីជា នួន ជា បានជួបប្រទះការធ្លាក់ចុះអន់ខ្សោយខាងការចងចាំរយៈពេលខ្លីរបស់កាត់ ។ រឿងនេះមិនគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការធ្វើឲ្យប៉ះពាល់ដល់សមត្ថភាពក្នុងការចូលរួមជាមួយក្រុមមេធាវីការពារក្តីរបស់ខ្លួនឡើយ ។ ជាន់នេះទៅទៀត ការចងចាំរយៈពេលវែងរបស់កាត់នៅតែមានដដែល ។ អង្គជំនុំជម្រះបានទទួលយកកំហើញរបស់អ្នកជំនាញដែលថា នួន

ជា មិនមានបញ្ហាផ្នែកប្រមូលផ្តុំស្មារតី ហើយមានសមត្ថភាពផ្តល់ស្មារតី រហូតដល់ពីរម៉ោងដោយគ្មានការឡើយហត់ ។ ដូច្នេះហើយអង្គជំនុំជម្រះបានរកឃើញថា នួន ជា មានសមត្ថភាពក្នុងការសារភាពទទួលកំហុស យល់ដឹងអំពីលក្ខណៈនៃការចោទប្រកាន់សកម្មភាពនៃដំណើរការនីតិវិធីសេចក្តីលម្អិតភ័ស្តុតាង បច្ច័យនៃដំណើរការនីតិវិធី និងមានសមត្ថភាពចង្អុលបង្ហាញក្រុមមេធាវីការពារក្តី និងផ្តល់សក្ខីកម្ម ។

ដោយផ្អែកលើទស្សនៈរបស់អ្នកជំនាញផ្នែកវេជ្ជសាស្ត្រ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានយល់ស្របថា កិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងសមហេតុផលក្នុងការសម្របសម្រួលឲ្យមានការចូលរួមដំណើរការនីតិវិធីរបស់ នួន ជា តាមរយៈការសម្របសម្រួលនូវលក្ខខណ្ឌទន់ខ្សោយរបស់កាត់គឺជាការសមស្រប ។ ទោះបីជាយ៉ាងនេះក៏ដោយ កិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងនោះមិនស្របជាមួយនឹងក្រុមមេធាវីការពារក្តី ដែលជំងឺរបស់ នួន ជា បានធ្វើឲ្យការចូលរួមដំណើរការនីតិវិធីបន្តបន្ទាប់សោតទស្សន៍ ដែលបំពាក់សេវាសម្បទាយ៉ាងពិសេសនោះមានភាពស្មុគស្មាញហើយបានសម្រេចថា នួន ជា ត្រូវតែចូលរួមដំណើរការនីតិវិធីទាំងក្នុងបន្ទប់សោតទស្សន៍ និងបន្ទប់សវនាការ ។

បន្ទប់សោតទស្សន៍ដែលបំពាក់សេវាសម្បទាយ៉ាងពិសេស មានបំពាក់ទប់ករណ៍ស្តាប់សំឡេង និងមើលរូបភាពដែលបញ្ជូនរូបភាពជ្រាលជ្រៅនៃដំណើរការនីតិវិធីទូរស័ព្ទ ដែលអាចឲ្យជនជាប់ចោទធ្វើការទំនាក់ទំនងដោយសេរី និងសម្ងាត់ជាមួយនឹងក្រុមមេធាវីការពារក្តីរបស់ខ្លួនហើយក្រែងដែលអាចបត់បែន ត្រូវបានបំពាក់ដើម្បីធ្វើឲ្យផ្លូវស្រាលដល់លក្ខខណ្ឌរាងកាយរបស់ជនជាប់ចោទ ។ ជាន់នេះទៅទៀត ដោយសារបន្ទប់សោតទស្សន៍មានទីតាំងនៅក្នុងអគារតុលាការរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា សមាជិកនៃក្រុមមេធាវីការពារក្តីអាចចូលជួបជនជាប់ចោទបានពេញមួយថ្ងៃ ។

ដោយសារភាពមិនទៀងទាត់នៃសុខភាពរបស់កាត់លទ្ធភាពពិតប្រាកដ ដែល នួន ជា មិនអាចនៅមើលសេចក្តីសម្រេចនឹងនៅតែជាការព្រួយបារម្ភយ៉ាងខ្លាំងសម្រាប់តុលាការក្នុងអំឡុងពេលដែលដំណើរការនីតិវិធីនៅសេសសល់ ។ **អាណ ហាញឌុល**

សំណុំរឿងប្រាសាទព្រះវិហារ : កម្ពុជា និង ថៃ នៅតុលាការយុត្តិធម៌អន្តរជាតិ

ក្រុមអ្នកច្បាប់របស់ប្រទេសថៃ និងកម្ពុជា ទើបតែបានបញ្ចប់ការធ្វើអំណះអំណាងដល់មាត់រៀងៗខ្លួន នៅខណៈដែលតុលាការយុត្តិធម៌អន្តរជាតិពិចារណាចំពោះសំណើរបស់កម្ពុជាសុំឱ្យធ្វើការបកស្រាយឡើងវិញនូវសាលក្រមឆ្នាំ១៩៦២ ស្តីពីជម្លោះជុំវិញប្រាសាទព្រះវិហារ ។ ជម្លោះដែលបានកើតឡើងសាជាថ្មីចាប់ពីឆ្នាំ២០០៧ ភាគច្រើន គឺបណ្តាលមកពីកម្លាំងនយោបាយជាតិនិយម ជាពិសេស ចលនាអារវៀងនៅក្នុងប្រទេសថៃ ។ ប៉ុន្តែ ទោះបីយ៉ាងណាក្តី ជម្លោះនេះបានកើតឡើងក៏ដោយសារតែការពុំយល់ស្របគ្នាលើភាពត្រឹមត្រូវផ្នែកកតិយុត្តិដែលបច្ចុប្បន្ននេះភាគីទាំងពីរកំពុងលើកឡើងចំពោះមុខតុលាការ

យុត្តិធម៌អន្តរជាតិ មូលដ្ឋានដែលខ្លួនយល់ឃើញថា អត្ថន័យកូរតែមានខ្លឹមសារបែបណា ។ ការពិនិត្យមើលមួយឱ្យកាន់តែច្បាស់លើជម្លោះកតិយុត្តិនេះ បានបង្ហាញឱ្យឃើញនូវប្រកមួយដើម្បីដោះស្រាយជម្លោះដែលបង្កមហន្តរាយធ្ងន់ធ្ងរ ។

ភាពចម្រុះចម្រាសនាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ រដ្ឋាភិបាលថៃព្រំដែននៅតំបន់ជុំវិញប្រាសាទព្រះវិហារ ។ សាលក្រមឆ្នាំ១៩៦២ បានប្រកល់ប្រាសាទព្រះវិហារមកឱ្យកម្ពុជា និងតម្រូវឱ្យប្រទេសថៃដកកងកម្លាំងសន្តិសុខដែលបានដាក់នៅក្នុងប្រាសាទ ឬ “ក្នុងតំបន់ក្បែរប្រាសាទដែលស្ថិតក្នុងទឹកដីកម្ពុជា” ។ តុលាការបានដល់ហេតុផលថា ថៃបានទទួលស្គាល់ដែនឆ្នាំ១៩០៧ អំពីខ្សែបន្ទាត់

ដែនទីប្រាសាទព្រះវិហារ (ប្រភព : ទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី)

ព្រំដែន ដែលរៀបចំឡើងដោយ អ្នកជំនាញក្នុងដែនទីរបស់បារាំង ដែលបានដាក់ប្រាសាទព្រះវិហារចូលក្នុងទឹកដីប្រទេសកម្ពុជា ។ ទោះបីយ៉ាងណាក្តី តុលាការពុំបានកំណត់អំពីតំបន់ក្បែរប្រាសាទ ឬពិភាក្សាអំពីស្ថានភាពគតិយុត្តិរបស់ដែនទីឆ្នាំ១៩០៧ នៅក្នុង ផ្នែកនៃសេចក្តីសន្និដ្ឋានដែលនិយាយអំពីសេចក្តីសម្រេចនោះទេ ។

កាលពីសប្តាហ៍មុន ក្រុមអ្នកច្បាប់ថៃបានអះអាងថា សេចក្តីសម្រេចឆ្នាំ១៩៦២របស់តុលាការជាប់ពាក់ព័ន្ធតែនឹង តួប្រាសាទ និងតំបន់ជុំវិញដែលនៅកៀកៗតែប៉ុណ្ណោះ ។ អ្នក ច្បាប់ទាំងនោះ បានលើកឡើងថា ថៃបានគោរពតាមសាលក្រម ដែលតម្រូវឱ្យខ្លួនដកកងកម្លាំងសន្តិសុខចេញពីតួប្រាសាទ និងថា កម្ពុជាបានទទួលយកការអនុវត្តរបស់ថៃហើយ ។ ក្រុមអ្នកច្បាប់ ថៃ បានលើកឡើងថា ហេតុដូច្នោះ ពុំគួរមានការបកស្រាយឡើង វិញនូវសាលក្រមរបស់តុលាការយុត្តិធម៌អន្តរជាតិទេ ។ ក្រុមអ្នក ច្បាប់កម្ពុជាបានឆ្លើយតបថា ជម្លោះពិតជាបានកើតឡើងមែន ហើយថា សាលក្រមបានបង្ហាញពីលក្ខណៈ ដែលត្រូវប្រតិបត្តិតាម លើខ្សែបន្ទាត់ដែនទី ព្រោះសេចក្តីសម្រេចនៅក្នុងសាលក្រម ឆ្នាំ១៩៦២ គឺពុំអាចកាត់ផ្តាច់ចេញពីសេចក្តីសំអាងហេតុបាន ឡើយ ។ ដូច្នោះ ក្រុមអ្នកច្បាប់កម្ពុជាបានអះអាងថា ទាំងប្រាសាទ ព្រះវិហារនិងដីទំហំ៤.៦ គីឡូម៉ែត្រការវេដែលនៅជាប់ផ្នែកខាងលិច គឺជាកម្មសិទ្ធិរបស់កម្ពុជា ។

នៅពេលពិចារណាអំពីការលើកអំណះអំណាងនេះ តុលាការយុត្តិធម៌អន្តរជាតិត្រូវប្រឈមនឹងសំណួរគតិយុត្តិជា មូលដ្ឋានចំនួនពីរ : ១) តើជម្លោះរវាងប្រទេសថៃនិងកម្ពុជាពន្យល់ នូវលក្ខណៈស្របច្បាប់មានការបកស្រាយឡើងវិញនូវសាលក្រម ឆ្នាំ១៩៦២ ដែរឬយ៉ាងណា? ២) ហើយប្រសិនបើតុលាការ សម្រេចបកស្រាយឡើងវិញនូវសាលក្រមនេះមែន តើផ្នែកទាំង អស់ ឬផ្នែកណាមួយនៃដែនទីឆ្នាំ១៩០៧ ត្រូវត្រូវប្រតិបត្តិតាម?

កម្ពុជាក៏ត្រូវបានចំពោះសំណួរទីមួយ ។ តុលាការបាន សម្រេចកាលពីឆ្នាំ២០១១ ថា ជម្លោះទំនងជាបានកើតឡើងមែន រវាងភាគីទាំងពីរ ហើយការលើកឡើងនៅក្នុងសវនាការដ្ឋាល់មាត់ ថ្មីៗនេះពុំមានអ្វីដែលត្រូវចេញក្រុមត្រូវសម្រេចដុយពីនេះឡើយ ។ នៅក្នុងយុត្តិសាស្ត្រដែលពាក់ព័ន្ធ ពុំមានការកំណត់អំពីអារ្យយុកាល

ស្តីពីការបកស្រាយឡើងវិញនូវសាលក្រមតុលាការយុត្តិធម៌អន្តរ ជាតិទេ ហើយជម្លោះក៏ពុំចាំត្រូវតែកើតមានឡើងជាដូចការដែរ ។ ជម្លោះនោះចាំបាច់ត្រូវតែជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងផ្នែកនៃសេចក្តីសន្និដ្ឋាន របស់សាលក្រម ឬផ្នែកនៃសេចក្តីសំអាងដែលត្រូវបានចាត់ទុកថា “ពុំអាចផ្តាច់ចេញពីសាលក្រមបាន” ។ យ៉ាងហោចណាស់ នៅក្នុង ឯកសារដែលភាគីទាំងពីរបានដាក់ជូនតុលាការយុត្តិធម៌អន្តរជាតិ ចាប់តាំងពី២០១១ បានបង្ហាញថា ភាគីទាំងពីរមានការបក ស្រាយផ្ទុយគ្នាចំពោះយូរនៅក្នុងសេចក្តីសន្និដ្ឋានដែលនិយាយ យោងទៅ “ទឹកដីនៃប្រទេសកម្ពុជា” និង “តំបន់ក្បែរ” ប្រាសាទ ព្រះវិហារ ។ ជាងនេះទៅទៀត ក្រុមមេធាវីកម្ពុជាបានបង្ហាញនូវ ភ័ស្តុតាងយ៉ាងច្រើនដែលបញ្ជាក់ថា ជម្លោះអំពីការបកស្រាយ គឺពុំមែនជារឿងថ្មីនោះទេ ។ ពេញមួយទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៦០ សម្តេចព្រះ នរោត្តម សីហនុ និងអ្នកផ្សេងៗទៀត បានសម្តែង នូវការមិនសុខចិត្តចំពោះការដាក់ទាហានរបស់ថៃ និងការដាក់របង ខ្សែល្អសបន្តានៅក្នុងតំបន់ជម្លោះដែលមានទំហំ៤.៦ គីឡូម៉ែត្រ ក្រឡា ។

សំណួរដែលលំបាកជាងនេះគឺ ឬដល់កម្រិតណាដែល សេចក្តីសំអាងរបស់តុលាការត្រូវតែត្រូវបានបកស្រាយភ្ជាប់ទៅ នឹងសេចក្តីសន្និដ្ឋាននៃសាលក្រមឆ្នាំ១៩៦២ ដែលដាក់ឱ្យប្រតិបត្តិ តាម ។ ដូចដែលក្រុមអ្នកច្បាប់ថៃបានសន្តត់ធ្ងន់ ថាតុលាការបាន បដិសេធយ៉ាងច្បាស់នូវសំណើរបស់កម្ពុជាដែលសុំឱ្យសម្រេចលើ ស្ថានភាពគតិយុត្តិនៃដែនទីឆ្នាំ១៩០៧ នៅក្នុងផ្នែកសេចក្តីសន្និដ្ឋាន នៃសាលក្រម ។ ប្រទេសថៃបានអះអាង ពុំមែនដោយមិនសម ហេតុផលនោះទេថា ការមិនសម្រេចលើស្ថានភាពគតិយុត្តិនៃ ដែនទីនេះ បង្ហាញថា តុលាការបានមើលឃើញអំពីស្ថានភាពនៃ ព្រំដែន និងរឿងប្រាសាទថាជាសំណួរគតិយុត្តិដាច់ដោយឡែក ពីគ្នា ហើយថា កម្ពុជាគឺស្វែងរកការសម្រេចមួយដែលតុលាការ ធ្លាប់បានបដិសេធជួចហើយកាលពីឆ្នាំ១៩៦២ ។ ប៉ុន្តែការលើក ឡើងនេះ គឺមានបញ្ហា ។

ដូចដែលក្រុមមេធាវីកម្ពុជាបានលើកឡើងនៅទីក្រុងឡាអេ ដូច្នោះដែរថា គេមិនអាចនិយាយសំដៅទៅរក “ទឹកដី” កម្ពុជានៅ ក្នុងសេចក្តីសន្និដ្ឋានឱ្យបានប្រសើរនោះឡើយ ដោយពុំបានដឹងថា

ប្រាសាទព្រះវិហារ

ទឹកដីនោះនៅកន្លែងណា ។ ដើម្បីសម្រេចអំពីអធិបតេយ្យភាព ដុំរីញ “តំបន់ដំបូង” ដែលតុលាការបានកំណត់ថាជា “តំបន់ ប្រាសាទព្រះវិហារ” តុលាការបានប្រកាសថាសំណួរដែល “ពិត ប្រាកដ” និង “សំខាន់” នៅក្នុងសំណុំរឿងនេះគឺ “ថាតើភាគីទាំងពីរ យល់ព្រមទទួលយកដែនទី១៧ ១៧ “និងខ្សែបន្ទាត់ដែល បញ្ជាក់នៅលើដែនទីនោះថាបានកើតចេញពីលទ្ធផលនៃការកំណត់ ខ្សែបន្ទាត់ព្រំដែននៅក្នុងតំបន់ប្រាសាទព្រះវិហារដែលផ្តល់នូវ លក្ខខណ្ឌសម្រាប់ភាគីទាំងពីរក្នុងការប្រតិបត្តិតាមដែនប្រយោជន៍ ណា” ។ ក្រោយពីការវិភាគយ៉ាងយូរ តុលាការបានសម្រេច “យកតាមខ្សែបន្ទាត់ដូចដែល បានកូសឱ្យនៅក្នុងដែនទី១៧ ១៧ “នៅក្នុងតំបន់ដំបូង” ។ ការសម្រេចបែបនេះ បានដាក់ប្រាសាទ ព្រះវិហារឱ្យស្ថិតនៅក្នុងទឹកដីកម្ពុជានិងបានធ្វើឱ្យសេចក្តីសំអាង របស់តុលាការពុំអាចកាត់ផ្តាច់ចេញពីសេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់ខ្លួន បានឡើយនេះបើយោងតាមក្រុមមេធាវីកម្ពុជា ។

ការអះអាងរបស់កម្ពុជាដែលថា សាលក្រមនេះបាន សម្រេចចំពោះខ្សែបន្ទាត់ព្រំដែនទាំងមូល ដែលត្រូវបានកូសនៅ លើដែនទី១៧ ១៧ ក៏មានបញ្ហាដែរ ។ បើទោះបីជាពាក្យថា “ទឹកដីកម្ពុជា” តម្រូវឱ្យមានការនិយាយយោងខ្លះទៅលើសេចក្តី សំអាងរបស់តុលាការទាក់ទងនឹងព្រំដែនក៏ដោយ ក៏តុលាការពុំ មានបំណងដោះស្រាយបញ្ហាខ្សែបន្ទាត់ព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃទាំង មូលនោះទេ ក្រៅពីតំបន់ដំបូងមួយច្បាស់លាស់តែប៉ុណ្ណោះ ។

ប្រការនេះ រួមជាមួយនឹងការបដិសេធ ពុំព្រមចេញសេចក្តីប្រកាសរបស់ តុលាការ ស្តីពីស្ថានភាពរបស់ដែនទី ១៧ ១៧ នៅក្នុងសេចក្តីសន្និដ្ឋាន របស់សាលក្រម បានធ្វើឱ្យមានអំណះ អំណាចថា តុលាការទទួលស្គាល់ដែនទី ទាំងមូលនៅក្នុងសេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់ សាលក្រមមិនសូវរឹងមាំនោះទេ ។

ចំណុចសំខាន់ពិតប្រាកដនៃដំបូង គឺថាតើដីទំហំ ៤.៦ គីឡូម៉ែត្រក្រឡា ដែលស្ថិតនៅភាគខាងលិចនៃប្រាសាទ

ព្រះវិហារអាចត្រូវបានចាត់ទុកថាជាផ្នែកនៃ “តំបន់ក្បែរប្រាសាទ ដែលស្ថិតក្នុងទឹកដីកម្ពុជា” ដែរឬទេ ។ ក្រុមអ្នកច្បាប់ថៃបាន អះអាងថា លោក ឌិន អាឆេសុន ដែលជាមេធាវីកម្ពុជានៅក្នុងសំណុំ រឿងដើមបានចាត់ទុកតំបន់ដំបូងថាមានទំហំ “តូចណាស់” ។ ទោះយ៉ាងណាក៏ដោយ ភាគីថៃបានជំទាស់ទៅនឹងការនិយាយ យោងទៅលើពាក្យថា “តំបន់” ឬ “បរិវេណ” របស់ប្រាសាទថា វាមានទំហំធំទូលាយពេក ។ ក្នុងសៀវភៅស្តាយ សាលក្រមឆ្នាំ ១៧៦២ បានផ្តល់នូវការចង្អុលបង្ហាញតិចតួចប៉ុណ្ណោះ ។ ការខ្វះ ខាតភាពច្បាស់លាស់នេះបានរួមចំណែកទៅលើភាពពុំស្ថិតស្ថេរ និងធ្វើឱ្យការបកស្រាយសាលក្រមឡើងវិញជារៀងរៀងដែលចាំបាច់ និងសមស្រប ។

តុលាការអាចបញ្ជាក់ត្រឹមតែថា ប្រទេសថៃត្រូវដកកងទ័ព ដែលឈរ “នៅប្រាសាទ” ។ ការបន្ថែម ពាក្យថា “តំបន់ក្បែរ” ប្រាសាទនៅក្នុងសាលក្រមបញ្ជាក់ថាសេចក្តីសម្រេចនេះមាន ចេតនាភ្ជាប់តំបន់ខ្លះ ដែលនៅហួសពីបរិវេណនៃប្រាសាទ ។ ទោះបីជាតំបន់ក្បែរនោះ អាចត្រូវបានពង្រីកទៅខាងលិចប្រាសាទ ចំនួនពីរបីរយម៉ែត្រដូចនៅក្នុងដែនទីរបស់ភាគីថៃក៏ដោយ ក៏នៅ តែមានសំណួរដែលថាតើតំបន់នោះស្ថិតនៅក្នុងទឹកដីរបស់ថៃ ឬស្ថិតក្នុងទឹកដីរបស់កម្ពុជា? ការអានសាលក្រមនេះ ដោយភាគី ថៃបង្ហាញថា ចម្លើយគឺអាស្រ័យទៅលើការព្រមព្រៀងរបស់ ភាគី ។ ប៉ុន្តែ ដោយសារពុំមានកិច្ចព្រមព្រៀងរវាងភាគីទាំងពីរ

បទបញ្ញត្តិនេះ គឺពុំមានប្រសិទ្ធភាពអនុវត្តទេនៅភាគខាងលិចនៃ តំបន់កែវប្រាសាទ ដែលជាកន្លែងតុលាការបានដឹងជាស្រេច ហើយថាមានឧបាយដៃមួយចំនួនបោះទីតាំងនៅទីនោះ ។

ទោះបីជាតុលាការបានបដិសេធព្រឹក្សាប្រកាសអំពីព្រំដែន ដែលស្ថិតនៅក្នុងតំបន់ដំបូងនៅក្នុងសេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់សាល ក្រមក៏ដោយ ក៏ចំណុចនេះអាចឲ្យគេយល់បានតាមរយៈការសម្រេច របស់តុលាការដែលថា ភាគីបានទទួលស្គាល់ដែនទី១៧១៧ ។ តាមរយៈការឲ្យហេតុផលបែបនេះ តំបន់នៅក្នុង “តំបន់កែវ” ប្រាសាទនៅក្នុងខ្សែដែនទី១៧១៧ ខាងកម្ពុជាត្រូវស្ថិតនៅក្នុង “ទឹកដី” កម្ពុជា ។ មធ្យោបាយដែលសមរម្យបំផុតក្នុងការកំណត់តំបន់ កែវដែលពាក់ព័ន្ធនេះ គឺត្រូវកំណត់វិសាលភាពនៃសាលក្រមនេះ មកនៅត្រឹមតែទឹកដីដាច់នោះដែលតូចបំផុត ដែលមានដំបូងនៅ ជាប់នឹងប្រាសាទភាគខាងលិច និងយាយឲ្យចំក៏ផ្នែកតូចមួយដែល មានទំហំ៤.៦គីឡូម៉ែត្រក្រឡា ។ តាមរយៈការកំណត់វិសាល ភាពបែបនេះ តុលាការត្រូវតែធ្វើសេចក្តីសម្រេចកម្រិតមួយ ។

ភាពសំបាប់នៃសំណួរគតិយុត្តិធម៌នេះ ឆ្លុះបញ្ចាំងឲ្យ ឃើញអំពីភាពពុំច្បាស់លាស់នៃសាលក្រម ដែលត្រូវសោកស្តាយ បានបន្សល់ទុកនូវចន្លោះប្រហោងបន្តមានការខ្វែងគំនិតគ្នា

និងដំបូងចំពោះការបកស្រាយ ។ ទោះបីភាគីណាមួយទទួលបាន ជោគជ័យនៅក្នុងតុលាការក៏ដោយ រដ្ឋាភិបាលទាំងពីរនឹងគោរព យ៉ាងខ្ជាប់ខ្ជួននូវសាលក្រមនេះ ។ សម្រាប់ខាងកម្ពុជា សេចក្តី សម្រេចជាអន្តរជាតិនេះ បានផ្តល់នូវវេទិកាយុត្តិធម៌បំផុតនៅក្នុង ការដោះស្រាយវិវាទជាមួយនឹងប្រទេសជិតខាងដែលធំ និងមាន ឥទ្ធិពលជាងខ្លួន ។ សម្រាប់រដ្ឋាភិបាលរបស់លោកស្រី យ៉ិនឡាក់ ស៊ីណាវ៉ាត៍ត្រា ការតតាំងផ្នែកច្បាប់យ៉ាងខ្លាំងក្លា អាចនឹងផ្តល់ការ ការពារទល់នឹងការទាមទារជាតិនិយមក្នុងស្រុកឲ្យមានការចាត់ វិធានការ បើទោះបីជាសេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការពុំអាចទទួល យកបានក៏ដោយ ។ ភាគីទាំងពីរ បានបញ្ចេញសមត្ថភាព និងធ្វើការ តតាំងយ៉ាងខ្លះខ្លះនៅក្នុងតុលាការ ។ សេចក្តីសម្រេចរបស់ តុលាការយុត្តិធម៌អន្តរជាតិស្តីពីបញ្ហានេះ នឹងផ្តល់ដល់ភាគីទាំងពីរ នូវខ្សែបែងចែកដីមានសារប្រយោជន៍មួយ ពេលក៏ ឱកាសដើម្បី ឆក់ចេញពីនយោបាយចម្រុះចម្រាសនៃអតីតកាលថ្មីៗ នេះ ដែលបានជួយប្រមូលផ្តុំក្រុមជាតិនិយមឲ្យជ្រុកក្រោមស្លាកទង់ ជាតិប្រទេស ប៉ុន្តែប្រការនេះមានជាប់ទាក់ទងតិចតួចណាស់ទៅនឹង ផលប្រយោជន៍យូរអង្វែងរបស់ប្រជាពលរដ្ឋរបស់ប្រទេសទាំងពីរ ។

ចន ឆរិវិហារី

ដំណឹងស្នេហាភារពិភព

នាងខ្ញុំឈ្មោះ ប៊ុនឡា ម៉ែ សុព្វថ្ងៃរស់នៅសហរដ្ឋអាមេរិក ។ សូមប្រកាសស្នេហាភារពិភព ប្រុសឈ្មោះ ប៊ុនឡា ទោត ដែលបានបែកគ្នានៅចុងឆ្នាំ១៩៧៥ កាលពីអាយុ១៦ឆ្នាំ ក្នុង ភូមិអៀន ស្រុកអារញ្ញ ខេត្តស្រះកែវ ប្រទេសថៃ ក្បែរព្រំប្រទល់ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ ។
ឪពុកឈ្មោះ ប៊ុនឡា ប៊ុតស៊ី (ស្លាប់) និងម្តាយឈ្មោះ ប៊ុនឡា តឿ (ស្លាប់) ។ គាត់ទាំងពីរនាក់ មានកូនទីមួយឈ្មោះ ប៊ុនឡា ទោត (បាត់ខ្លួន), កូនទីពីរឈ្មោះ ប៊ុនឡា អាត (នៅរស់), កូនទីបីឈ្មោះ ប៊ុនឡា លេត (នៅរស់), កូនទីបួនឈ្មោះ ប៊ុនឡា ឡៃ (នៅរស់), កូនទីប្រាំ ឈ្មោះ ប៊ុនឡា ម៉ែ (នៅរស់) ។
បើបងប្អូនណាបានស្គាល់ឈ្មោះ ប៊ុនឡា ទោត សូមទំនាក់ទំនងមកនាងខ្ញុំ ប៊ុនឡា ម៉ែ ឬ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា អាសយដ្ឋាន : ផ្ទះលេខ៦៦, ផ្លូវព្រះសីហនុ, ភ្នំពេញ, ទូរស័ព្ទលេខ ០២៣ ២១១ ៨៧៥ ។ **សូមអរគុណ!**

មហិច្ឆតាប្រព្រឹត្តិអំពើហិង្សាក្នុងប្រទេសបង់ក្លាដេស

ជីវិតមនុស្សជាច្រើនត្រូវបានបាត់បង់ និងត្រូវបានសម្លាប់ អំឡុងពេលការតស៊ូដោយអំពើហិង្សារបស់ប្រទេសបង់ក្លាដេស ក្នុងការស្វែងរកឯករាជ្យពីប្រទេសប៉ាគីស្ថានក្នុងឆ្នាំ១៩៧១ ។ ជាលទ្ធផលនៃការស្វែងរក ក្រោយមក ជនជាតិបង់ក្លាដេស បានកំរាម កំហែងនឹងប្រព្រឹត្តិអំពើហិង្សានៅតាមផ្លូវ ដោយទាមទារនូវអាយុ ជីវិតអ្នកដែលបានប្រព្រឹត្តិទុក្ខកម្មដ៏សាហាវ ក្នុងអំឡុងពេល នៃការតស៊ូទាមទារឯករាជ្យ ។ តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ (The International Crimes Tribunal) ក្នុងទីក្រុងដាកា ដែលត្រូវបាន បង្កើតឡើងនៅខែមីនា ឆ្នាំ២០១០ ដើម្បីជំនុំជម្រះអ្នកដែលទទួល ខុសត្រូវលើទុក្ខកម្មទាំងនេះ ត្រូវរងការប្តេជ្ញាចេញសេចក្តីសម្រេច អ្នកសង្កេតការណ៍អន្តរជាតិ ។ តុលាការនេះបានចេញសាលក្រម ចំនួនពីរដំបូង នៅប៉ុន្មានសប្តាហ៍ចុងក្រោយនេះ ។ ដូចដែលបាន ទស្សន៍ទាយ សាលក្រមទាំងនេះគឺជាការផ្តន្ទាទោស ។ អាប៊ុល កាលាមអាហ្សាត ត្រូវកាត់ទោសប្រហារជីវិតដោយកំបាំងមុខ ហើយ អាប៊ុល ការដរមូលា ត្រូវបានកាត់ទោសឲ្យជាប់ពន្ធនាគារ អស់មួយជីវិត ។ ដូច្នោះហើយ ការប្រព្រឹត្តិអំពើហិង្សានៅតាមផ្លូវ ហាក់បីដូចជាយុត្តិធម៌ មានន័យថា ឈាមសងឈាម ។ រដ្ឋាភិបាល សម្ព័ន្ធអារ៉ាមី ដែលកាន់អំណាច និងបានសន្យាធ្វើការជំនុំជម្រះក្តី ដែលបានហួសកាលកំណត់ដល់ជនដៃដល់ (ដែលបានប្រក្រាយទៅ ជាសត្រូវនយោបាយនៅក្នុងគណបក្សជាតិនិយមបង់ក្លាដេស និង ចាម៉ាអ៊ីស្វាមមី) បានដាក់កាតព្វកិច្ចពន្លឿនការប្រហារជីវិតតាម ផ្លូវច្បាប់ ។

បញ្ហានៃដំណើរការរបស់តុលាការទុក្ខកម្មអន្តរជាតិ មិនក្លាយទៅជាជោគជ័យដោយគួរឲ្យភ្ញាក់ផ្អើលនោះឡើយ ។ សូម្បីតែមុន ពេលដែលដំណើរការបានចាប់ផ្តើមជាមួយនឹងការព្រួយ បារម្ភអំពី លក្ខណៈគ្រប់ជ្រុងជ្រោយនៃច្បាប់ឆ្នាំ១៩៧៣ ដែលជនជាប់ចោទ កំពុងធ្វើការជំនុំជម្រះ ដែលជាការកំណត់របស់រដ្ឋធម្មនុញ្ញលើសិទ្ធិ របស់ជនជាប់ចោទ និងលទ្ធភាពនៃប្រព័ន្ធច្បាប់ក្នុងការគ្រប់គ្រង

ដំណើរការបង្កើននយោបាយ ដោយមានលក្ខណៈទាមទារ និង មានលក្ខណៈស្មុគស្មាញ ។ ភាពតានតឹងតែងតែកើតឡើងដំណាល នឹងការជំនុំជម្រះក្តី ប៉ុន្តែការបង្កើននយោបាយក្នុងប្រទេស បង់ក្លាដេស មានលក្ខណៈមិនសាមញ្ញនោះឡើយ ដោយលើកឡើង ពីមហិច្ឆតា និងការបិទបាំងហេតុផល បើពុំដូច្នោះទេ រឿងរ៉ាវទាំង អស់នឹងត្រូវបានលាតត្រដាងយ៉ាងជាក់ស្តែង ។ អ្នកដែលរិះគន់ សវនាការ ដូចអ្នកដែលមានទស្សនៈផ្សេងគ្នាលើអ្វីបានកើតឡើង ក្នុងឆ្នាំ១៩៧១ ត្រូវបានប្តេជ្ញាចេញសេចក្តីសម្រេចដោយរងការបរិហារយ៉ាង ខ្លាំង ដែលកម្រឃើញក្នុងសវនាការស្រដៀងគ្នានេះនៅក្នុងសង្គម ប្រជាធិបតេយ្យ ។ សូម្បីតែមេធាវីជនជាតិអង់គ្លេស១រូប ដែល ផ្តល់ការប្រឹក្សាយោបល់ដល់ជនជាប់ចោទ ត្រូវបានហាមឃាត់មិន ឲ្យចូលក្នុងប្រទេសនោះឡើយ បន្ទាប់ពីការរិះគន់ ។

ពាក្យបណ្តឹងជាច្រើនអំពីដំណើរការនីតិវិធីក្នុងប្រទេស បង់ក្លាដេស បានធ្វើឲ្យចុះខ្សោយដល់ដំណើរការនីតិវិធីស្រដៀងគ្នា នេះក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ទីម័រខាងកើត អ៊ីរ៉ាក់ និងកូរ៉េខាងជើង ។ ដូច្នោះនឹង ការស្វែងរកយុត្តិធម៌ តុលាការទុក្ខកម្មអន្តរជាតិទំនងជានឹងត្រូវ បានចងចាំក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រចំពោះភាពមិនប្រក្រតីមួយចំនួនក្នុង ចំណោមភាពមិនប្រក្រតីអាក្រក់បំផុតក្នុងដំណើរការនីតិវិធីលើ ទុក្ខកម្មអន្តរជាតិក្នុងសម័យទំនើប ។ ក្រុមអ្នកឃ្នាំមើលសិទ្ធិមនុស្ស កំពុងតែទាមទារឲ្យមានការជំនុំជម្រះឡើងវិញ ដោយសារតែការ ផ្លាស់ប្តូរចៅក្រមក្នុងការជំនុំជម្រះ ខែលោ ហ្វីសេន សាយ៉ាឌី ដែលមិន បានឲ្យចៅក្រមម្នាក់ក្នុងក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជម្រះបានស្តាប់ភស្តុតាងទាំង អស់ ។ ពាក្យបណ្តឹងរបស់ក្រុមការពារក្តីមានច្រើន និងហួសពីអ្វី ដែលយើងឮជាធម្មតា ។ អ៊ីម៉ែលដែលត្រូវបានជ្រៀតទាញទិន្នន័យ (Hacked Mail) និងប្រតិចារិកក្នុងស្តាយ (Skype transcripts) បាន លាតត្រដាងពីការដាក់សម្ភារធម្មនុញ្ញនយោបាយលើតុលាការ និង ចៅក្រម ដែលបន្តធ្វើការជំនុំជម្រះបានពាក់កណ្តាលលើពិរុទ្ធភាព នោះ ។ អ្នកសង្កេតការណ៍សវនាការរយៈពេលយូរម្នាក់បានចងក្រង

ឯកសារស្តីពីការប្រព្រឹត្តិមិនស្មើគ្នារបស់ភាគីការសម្របសម្រួលកំរិត និង ភាពអាម៉ាស់របស់ក្រុមមេធាវីការពារក្រុម និងការរៀបចំពេលវេលា មិនគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ជនជាប់ចោទដែលជាផ្នែកក្នុងបញ្ហាធំ ។

ប្រទេសបង់ក្លាដេស បានផ្តល់ឲ្យយើងនូវឧទាហរណ៍ដ៏សំខាន់ ទាក់ទងទៅនឹងចៅក្រមជំនុំជម្រះដែលត្រូវបានចាប់កំហុសស្តីពីការ ពិភាក្សាយ៉ាងជាក់ស្តែងលើសេចក្តីលំអិតរបស់សំណុំរឿង និងការ រៀបចំចេញសេចក្តីសម្រេចជាមួយនឹងភាគីទីបី ។ ប្រទេសបង់ក្លាដេស បានផ្តល់ឧទាហរណ៍នៃសំណុំរឿងដែលសាក្សីរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា និងមេធាវីការពារក្រុម សុភូ រាជុន បាលី ត្រូវបានប្តឹងសំណុំរឿង មុនសាក្សីផ្តល់សក្ខីកម្ម ហើយសាក្សីនេះនៅកំពុងប្តឹងនៅឡើយ ។ ប្រទេសបង់ក្លាដេស បានផ្តល់នូវឧទាហរណ៍ទាក់ទងទៅនឹងចៅក្រម មួយចំនួន ដែលជាអ្នកតស៊ូ ឬជាសកម្មជនដើម្បីសេរីភាពក្នុងចលនា ទទួលខុសត្រូវ និងបានចោទប្រកាន់ជនជាប់ចោទក្នុងតុលាការប្រជា ជនដែលអះអាងថាមានឯករាជ្យ និងមិនល្មើសក្នុងការកាត់ក្តីលើ ជនជាប់ចោទដូចគ្នានៅតុលាការទ្រឹក្សីកម្មអន្តរជាតិ ។ អ្នកកាំទ្រ សវនាការបានចោទប្រកាន់ថា រឿងទាំងអស់នេះ គឺជាការកុហកដែល ជាការឃោសនាភ័យចេញពីអ្នកដែលកាំទ្រទ្រឹក្សីកម្មសង្គ្រាម ។

មហិច្ឆតាប្រព្រឹត្តិអំពើហិង្សាក្នុងប្រទេសបង់ក្លាដេស គឺជា បញ្ហាអន្តរជាតិ ហើយពេលវេលាសម្រាប់ការឆ្លើយតបតាមដូរ ការទូតដែលគួរសមប្រសិទ្ធភាពបានបញ្ចប់ហើយ ។ កាលពីឆ្នាំមុន ក្រុម *the Working Group on Arbitrary Detention* បានរកឃើញ ថា ប្រទេសបង់ក្លាដេស បានឃុំឃាំងជនជាប់ចោទទាំងនោះស្រេច តែអំពើចិត្តរបស់ខ្លួននៅចំពោះមុខតុលាការទ្រឹក្សីកម្មអន្តរជាតិ និងអ្នកយំមើល ពិសេសរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ ទទួលបន្ទុក យំមើលការប្រហារជីវិតក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការ ការប្រហារជីវិត ភ្លាមៗ ដោយមិនឆ្លងកាត់ដំណើរការនីតិវិធី ឬការប្រហារជីវិត ស្រេចតែអំពើចិត្ត ។ អ្នកយំមើលពិសេសរបស់អង្គការសហប្រជា ជាតិ ដែលទទួលបន្ទុកយំមើលឯករាជ្យភាពរបស់ចៅក្រម និង ក្រុមមេធាវី បានបញ្ចេញទស្សនៈរួមប្រឆាំងទៅនឹងសេចក្តីសម្រេច ទាំង២ដំបូង ។ ប៉ុន្តែការឆ្លើយតបទាំងនេះ មិនមានប្រសិទ្ធភាព ឡើយ ហើយខ្ពស់មធ្យមការរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិទទួល បន្ទុកសិទ្ធិមនុស្ស និងអគ្គលេខាធិការរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ

មានភាពស្តីក្រសួងលើបញ្ហានេះដោយក្លែងក្លាយសម្គាល់ ។ យើង បានទុកពេលវេលាចោល នៅពេលដែលការចំអកនេះស្ថិតក្នុងរង្វង់ អធិបតេយ្យភាពរបស់រដ្ឋ ហើយសហគមន៍អន្តរជាតិចាំបាច់ត្រូវ តែធ្វើប្រតិកម្មតប មុនពេលដែលទ្រឹក្សីកម្មដែលដាក់ទណ្ឌកម្ម ដោយតុលាការបានធ្វើឡើង ហើយមុនពេលដែលការតវ៉ាប្រឆាំង នឹងដំណើរការ បានក្លាយជាអំពើហិង្សាកាន់តែខ្លាំងជាងមុន ។

សហគមន៍អន្តរជាតិ មិនទាន់បាននិយាយនៅឡើយអំពីអ្វី ដែលចាំបាច់ត្រូវនិយាយ ដូចជា ដំណើរ ការនេះត្រូវបានផ្តល់ឱកាស មួយ ប៉ុន្តែឱកាសនោះខ្លះនូវបង្ហាញអន្តរជាតិជាមូលដ្ឋាន ហើយ យើងជំទាស់ទៅនឹងការបន្តធ្វើតាមរបៀបនេះ ។ យើងមិនអាចពោល អះអាងចំពោះការព្រួយបារម្ភអំពីយុត្តិធម៌ សិទ្ធិមនុស្ស ការជំនុំ ជម្រះដោយយុត្តិធម៌ និងដំណើរការនីតិវិធីនោះឡើយ ដោយសារ យើងនៅតែស្តីក្រសួងលើបញ្ហាទាំងនោះ ។ ក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្ស របស់អង្គការសហប្រជាជាតិ ចាំបាច់ត្រូវតែចូលរួម ហើយអាចចាប់ ផ្តើម បានតាមរយៈការតែងតាំងគណៈកម្មាធិការសួរចម្លើយអន្តរ ជាតិក្នុងតុលាការទ្រឹក្សីកម្មអន្តរជាតិ និងជាន់នេះទៅទៀត ក្នុងបញ្ហា ទទួលខុសត្រូវសម្រាប់ទ្រឹក្សីកម្មឆ្នាំ១៩៧១ ។ យុត្តិធម៌ត្រូវតែស្វែងរក ប៉ុន្តែនេះមិនមែនជាយុត្តិធម៌នោះឡើយ ។ **សូមប្រាណា វិនិច្ឆ័យ**

រឿងរ៉ាវពិតដើម្បីប្រឆាំងក្រុមសាស្ត្រ

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាសង្ឃឹមថា ប្រជាជនកម្ពុជា គ្រប់រូបដែលធ្លាប់ឆ្លងកាត់របបខ្មែរក្រហមបាន និងកំពុងសរសេរ អត្ថបទឬសៀវភៅអំពីរឿងរ៉ាវពិតផ្ទាល់ខ្លួន ហើយនឹងផ្ញើមក មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាតាមអាសយដ្ឋានខាងក្រោម ៖

ផ្ទះលេខ៦៦ មហាវិថីព្រះសីហនុ ភ្នំពេញ
 ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
 ទូរស័ព្ទលេខ: (៨៥៥) (២៣) ២១១ ៨៧៥
 ទូរសារលេខ: (៨៥៥) (២៣) ២១០ ៣៥៨

Email: truthsocheat@dccam.org
 Home page: www.dccam.org

តើទ្រព្យសម្បត្តិរបស់អតីតមេដឹកនាំខ្មែរក្រហមគឺជាសំណងជនការព្យាបាល របួសផ្លូវចិត្តរបស់ជនរងគ្រោះ ឬធម្មយោធន៍?

បន្ទាប់ពីការស្លាប់របស់ អៀង សារី មានសំណួរជាច្រើន ដែលបានលើកឡើងទាក់ទងទៅនឹងលទ្ធភាពផ្តល់សំណងជាសាច់ ប្រាក់របស់អតីតមេដឹកនាំខ្មែរក្រហម ។ តើទ្រព្យសម្បត្តិបន្តិច បន្តួចអាចនឹងជាសំណងរបស់ទ្រព្យសម្បត្តិជនប្រឆាំងទៅនឹងតម្លៃរបស់ មនុស្ស ការប៉ះដល់ផ្លូវចិត្តធ្ងន់ធ្ងរ ដែលទ្រព្យសម្បត្តិជនធ្លាប់បានប្រព្រឹត្ត មែនដែរឬទេ? លោក ឆាន់ យុ នាយកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារ កម្ពុជាបានប្រាប់ថា “អៀង សារី មានទ្រព្យសម្បត្តិមួយចំនួនធំ ដែលអាចលុបបំបាត់ការឈឺចាប់របស់ជនរងគ្រោះនៅក្នុងរបប ប្រល័យពូជសាសន៍បាន ។ មានន័យថា គាត់មានទ្រព្យសម្បត្តិគ្រប់ គ្រាន់ដែលអាចកសាងជាមជ្ឈមណ្ឌលជាតិសុខភាពផ្លូវចិត្តសម្រាប់ ជនរងគ្រោះទាំងអស់បាន” ។

យ៉ាងហោចណាស់ វាក៏ជាកំណត់ដែលត្រូវចាប់អារម្មណ៍

ហើយនឹងមានលក្ខណៈយុត្តិធម៌ ដែលថាទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ទ្រព្យសម្បត្តិ ជនអាចប្រើប្រាស់សម្រាប់ជាកន្លែងព្យាបាលដល់ជនរងគ្រោះ ។

ថ្មីៗនេះ យោងតាមសាកលវិទ្យាល័យច្បាប់ហុកហាម បាន ពិនិត្យលើប្រព័ន្ធព្យាបាលសុខភាពផ្លូវចិត្តរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលនៅ ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា មានចំនួន ៣០.០០០ ដុល្លារសហរដ្ឋអាមេរិក ដែលត្រូវបានវិនិយោគទៅលើផ្នែកនេះ បើប្រៀបធៀបសរុបទៅ នឹងថវិកាសម្រាប់ការថែរក្សាសុខភាពទូទៅមានចំនួន១៥០ លាន ដុល្លារសហរដ្ឋអាមេរិក ។ នេះគឺត្រឹមតែ២ភាគរយនៃថវិកាសរុប លើផ្នែកសុខភាព ។ ទន្ទឹមនឹងនេះ នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ជំងឺផ្លូវចិត្ត ដែលទាមទារឲ្យមានការព្យាបាលគឺស្ថិតនៅក្នុងកម្រិតខ្ពស់ ហើយ ដែលគេចាត់ទុកប្រទេសដែលមានភាពរញ្ជៀរញ្ជើ មានរឿងយោរ យៅកើតឡើងជាញឹកញាប់ និងមានអំពើព្រៃផ្សែងផ្សេងទៀតដែល

អៀង សារី (ស្តាំ) កំពុងពិភាក្សាជាមួយគណៈប្រតិភូចិន ។ នៅខាងឆ្វេងគឺ ស៊ិន ហ្វូ អគ្គរដ្ឋទូតចិនប្រចាំនៅរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ។ រូបកណ្តាលគឺ ប៉ូល ពត

បន្ទាប់ទុកនូវជំនឿជ្រុលចិត្តច្រើនជាងគេនៅលើពិភពលោក ។ កម្មវិធីជាតិសុខភាពដ្ឋានដ្ឋានមានភារកិច្ចត្រូវតែព្យាបាលរាល់បញ្ហាដ្ឋានដ្ឋានទាំងអស់មិនមែនតែជំងឺដែលកើតឡើងដោយសារភាពតក់ស្លុតតែមួយនោះទេ ។ អង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលខាងសុខភាពដ្ឋានដ្ឋានប្រកួតប្រជែងផ្តល់ជាជំនួយមួយមានកំណត់ក្នុងនាមជាអ្នកផ្តល់ជំនួយអន្តរជាតិ ។

នៅខណៈពេលនោះ យើងដឹងថា អៀង សារី មានទ្រព្យសម្បត្តិសរុបនៅក្នុងកណនីមួយចំនួន២០ លានដុល្លារអាមេរិក ។ គាត់ពិតជាមានទ្រព្យសម្បត្តិអស្ចារ្យ បើគ្រាន់តែនៅក្នុងកណនីមួយរបស់គាត់មានថវិកាច្រើនជាង៦០០ ដល់ បើប្រៀបធៀបទៅនឹងថវិកាប្រចាំឆ្នាំសម្រាប់គាំទ្រសុខភាពដ្ឋានដ្ឋាន ។ វាមិនមានភាពលំបាកនោះទេនៅក្នុងការតាមដានចំពោះទ្រព្យសម្បត្តិរបស់គាត់ ។ សង្កត់ធ្ងន់ទៅលើបញ្ហានេះ សូម្បីតែឡានម៉ាកឡឺដ៍ក្រីស័ររបស់គាត់ក៏មានតម្លៃស្មើនឹងថវិកាប្រចាំឆ្នាំដែលគាំទ្រទៅលើសុខភាពដ្ឋានដ្ឋានសម្រាប់ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។

ផលប៉ះពាល់ដ៏ជួរចត់ចំពោះរឿងតក់ស្លុតដែលទាក់ទងទៅនឹងសុខភាពដ្ឋានដ្ឋាន គឺរោគសញ្ញាមួយដែលនៅតែបន្តដិតជាប់ចំពោះជនរងគ្រោះដែលនៅមានជីវិតបន្ទាប់ពីរបបប្រល័យពូជសាសន៍ ប៉ុល ពត ហើយនឹងមានឥទ្ធិពលយ៉ាងខ្លាំងក្លាទៅលើក្មេងៗជំនាន់ក្រោយ ។ ចំពោះបញ្ហានេះ ការចាប់អារម្មណ៍បានកើនឡើងក្នុងការធ្វើឲ្យប្រសើរឡើងនូវជំនួយឧបត្ថម្ភ ការអប់រំ សេវាសុខភាព ភិបាល សម្រាប់ជំងឺតក់ស្លុតពាក់ព័ន្ធនឹងបញ្ហាដ្ឋានដ្ឋាននៅកម្ពុជា ប៉ុន្តែរហូតមកដល់ពេលបច្ចុប្បន្ននេះមានថវិកាតិចតួចប៉ុណ្ណោះសម្រាប់ឧបត្ថម្ភលើផ្នែកនេះ ។ ភាគីជនរងគ្រោះនីមួយៗនៅក្នុងអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា បានធ្វើការសាកសួរពីសេវាកម្មព្យាបាលសុខភាពដ្ឋានដ្ឋានដែលជាសំណងដល់ការទទួលបានការឈឺចាប់របស់គាត់ (នេះជាការស្នើសុំមួយដែលមិនធ្លាប់មានពីមុនមកសម្រាប់តុលាការអន្តរជាតិមួយនេះ) ។

គ្រង់ចំណុចនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា និងអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា បានពិចារណា ពិភាក្សាគ្នាលើបញ្ហាការព្យាបាលសុខភាពដ្ឋានដ្ឋានទុកជាសំណងសម្រាប់ជំនួយឲ្យទ្រង់កម្មសង្រ្គម ។

ប៉ុន្តែនៅតែមានសំណួរបន្តទៀតថា : “តើអ្នកណាដែលត្រូវតែចំណាយទៅលើបញ្ហានោះ ? ”

នៅពេលនោះយើងប្រាប់បម្លើយថា ប្រហែលជានៅក្នុងដំណាក់កាលដែលកំពុងតែស្រាវជ្រាវរកទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ជនជាប់ចោទដែលធ្លាប់ជាអភិជន ។

ដូន្រ្ត រិកនីត និង ឌីលេ ក្រុក

អាណនស្សនាវដ្តីតាមគេហទំព័រ

ទស្សនាវដ្តីស្វែងរកការពិតទាំងអស់ត្រូវបានផ្សព្វផ្សាយតាមគេហទំព័ររបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ។ អ្នកអាចអានប្រចាំប្រចាំតាម : http://d.dccam.org/Projects/Magazines/Magazine_Searching.htm ។ ព័ត៌មានបន្ថែម សូមទាក់ទង ព្យាណ សុជាតិ ទូរស័ព្ទលេខ ០១៦ ៨៧៦ ៦៧២ ឬ ០២៣ ២១១ ៨៧៥ ។

ស្តាប់រឿងរ៉ាវប្រវត្តិសាស្ត្រតាមទិដ្ឋុ

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាមានកម្មវិធីសំឡេងអំពីប្រល័យពូជសាសន៍ : យុត្តិធម៌ និងការអត់ឃ្នាន ដែលចាប់ផ្តើមផ្សាយពីថ្ងៃទី៣ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៣ រៀងរាល់ថ្ងៃអាទិត្យ ។ ប្រិយមិត្តដែលរស់នៅរាជធានីភ្នំពេញ និងនៅខេត្តអាចស្តាប់កម្មវិធីវិទ្យុសហគមន៍របស់យើងខ្ញុំតាមរយៈ ៖

- ◆ វិទ្យុជាតិកម្ពុជា AM 918KHz រាជធានីភ្នំពេញ វេលាម៉ោង៧ព្រឹក និងម៉ោង៧និង៣០ នាទីល្ងាច ។
- ◆ វិទ្យុខេត្តកំពត FM 93.25 MHz វេលាម៉ោង៧ព្រឹក និងម៉ោង៧ល្ងាច ។
- ◆ វិទ្យុខេត្តព្រះវិហារ FM 99 MHz វេលាម៉ោង៧:៣០ ព្រឹក និងម៉ោង៤រសៀល ។
- ◆ វិទ្យុខេត្តបាត់ដំបង FM 103.25 MHz វេលាម៉ោង៧ព្រឹក និងម៉ោង៤រសៀល ។

ថ្នាក់រៀននៅទូលស្ទែង

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាបានបង្កើតថ្នាក់រៀនសាធារណៈមួយនៅសារមន្ទីរឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍ទូលស្ទែង ។ ថ្នាក់រៀននេះត្រូវបានបង្កើតឡើងក្នុងខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១១ ដោយមានកិច្ចសហការរវាងមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា និងក្រសួងវប្បធម៌ វិចិត្រសិល្បៈ ។ សារមន្ទីរទូលស្ទែងគឺជាអតីតសាលារៀនដ៏ទំនើបមួយដែលបានសង់ឡើងជាលើកដំបូងនៅក្នុងឆ្នាំ១៩៦២ ។ ក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ខ្មែរក្រហមបានប្រែក្លាយសាលារៀននេះទៅជាកន្លែងសម្រាប់ដុតមួយក្នុងចំណោមកុកចំនួន១៩៦ទូទាំងប្រទេស ។ អ្នកទោសភាគច្រើនដែលត្រូវបញ្ជូនទៅទូលស្ទែងគឺជាកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ពីបទប្រព្រឹត្តិអំពើក្បត់ជាតិដូចជា ការសហការជាមួយរដ្ឋាភិបាលបរទេស ឬធ្វើជាអ្នកស៊ើបការណ៍ឲ្យសេ.អ៊ី.អា ឬ កា.ហ្សេ.បេ ជាដើម ។

ចាប់តាំងពីការប្រែក្លាយពីកន្លែងរៀនសូត្រមួយទៅជាកន្លែងដឹកនាំឲ្យរដ្ឋាភិបាលមួយ ទូលស្ទែងមិនដែលទទួលបានមុខងាររបស់ខ្លួនដូចកាលពីដើមវិញឡើយ ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី នៅពេលអនាគតដើម្បីធានាថាមនុស្សក្មេងៗដែលមានលក្ខណៈវិជ្ជមាន

របស់ទូលស្ទែង និងដើម្បីបន្ថែមសមាសភាពអប់រំមួយទៅក្នុងសារមន្ទីរនេះ ថ្នាក់រៀននេះត្រូវបានបង្កើតឡើងដើម្បីផ្តល់ការបង្រៀននិងការពិភាក្សាដោយឥតគិតថ្លៃអំពីប្រវត្តិសាស្ត្ររបបខ្មែរក្រហម និងប្រធានបទដែលជាប់ទាក់ទងដូចជា អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ។ ថ្នាក់រៀននេះក៏ជាវេទិកាសាធារណៈមួយសម្រាប់ឲ្យអ្នកមកទស្សនា និងអ្នកដែលនៅរស់រានមានជីវិតចែករំលែកព័ត៌មានក្នុងការថែរក្សារយៈកាលនៃប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាដ៏មានសារៈសំខាន់មួយទុកឲ្យអ្នកជំនាន់ក្រោយបានរៀនសូត្រ ។

បុគ្គលិកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា និងសារមន្ទីរឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍ទូលស្ទែង ដែលមានសញ្ញាបត្រមកពីបរទេសនិងបានទទួលវិញ្ញាបនបត្រពីក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា ផ្នែកការបង្រៀនប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (១៩៧៥ - ៧៩) ព្រមទាំងមានការចូលរួមពីអ្នកជំនាញជាតិនិងអន្តរជាតិដែលមានជំនាញលើប្រវត្តិសាស្ត្រប្រទេសកម្ពុជា និងអ្នកដែលនៅរស់រានមានជីវិតពីមន្ទីរស-២១ និងបង្រៀននៅថ្នាក់រៀននេះ ។ ព័ត៌មានទាក់ទងនឹងថ្នាក់រៀននេះ សូមទាក់ទង ស៊ីរី សារីណា តាមរយៈទូរស័ព្ទលេខ : ០២៣២១១ ៨៧៥ ឬអ៊ីម៉ែល : truthsavina.s@dccam.org

◆ទីកន្លែង : អាការ «ក» ជាន់លើ ◆ពេលវេលា : ច័ន្ទ ២-៣រសៀល, ពុធ ៩-១០ព្រឹក, សុក្រ ២-៣រសៀល

បទប្រកាសខ្ញុំ ហៃ សំអុល

ម៉ីន ក្រុមគីមសាន ក្នុងរយៈពេល ១២ ឆ្នាំ បានមកកាន់មជ្ឈមណ្ឌល ឯកសារនៅថ្ងៃទី១៦ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៣ ដោយកាន់កាសែត រស្មីកម្ពុជា (ឆ្នាំទី២១ លេខ៦១០៥ ថ្ងៃអាទិត្យ-ចន្ទ ទី០៥-០៦ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៣, ទំព័រ ១-៤) មកជាមួយដង ក្នុងក្តីសង្ឃឹម មួយក្នុងចិត្ត បន្ទាប់ពីបានទៅដល់ទួលស្នែង និងកន្លែងផ្សេងៗទៀត ដើម្បីសួរនាំពីគំរោងដែលទាក់ទងនឹងប្រសិទ្ធភាព ម្នាក់ ។

ម៉ីន ក៏មសានមានសម្បុរខ្មៅជ្រះ មាឌធំ នៅក្នុងទឹកមុខដែល មានលក្ខណៈភ័យ-អរ។ បានជួប និងសួរនាំបុគ្គលិកមជ្ឈមណ្ឌល ឯកសារកម្ពុជាអំពីឈ្មោះ ហៃ សំអុល តាមរយៈអត្ថបទកាសែត រស្មីកម្ពុជាដែលចុះផ្សាយអំពី “សេចក្តីកត់ហេតុ និងចម្លើយ” របស់ ហៃ សំអុល ដែលធ្វើឡើងដោយមន្ទីរសន្តិសុខស្រុកកងមាស តំបន់ ៤១ ភូមិភាគខត្តរនៃកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ឬរបបខ្មែរក្រហម នៅថ្ងៃទី១៦ ខែ១២ ឆ្នាំ១៩៧៦ ។ ខ្ញុំបានទៅទទួល និងជួបម៉ីន ដាល់នៅកន្លែងទទួលភ្ញៀវរបស់មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បីសួរនាំបន្ថែម និងដល់ឱកាសឲ្យម៉ីន ក៏មសាន បានសួរនាំខ្លីៗអំពីជោគវាសនា របស់ ហៃ សំអុល ដែលត្រូវជាប្រសិទ្ធភាពរបស់ម៉ីន ។

“ខ្ញុំសប្បាយចិត្តណាស់!” ម៉ីន ក៏មសាន និយាយមកកាន់ ខ្ញុំ ។ ខ្ញុំដឹងភ្លាមថា ម៉ីន ក៏មសាន ប្រាកដជាចង់ដឹងថា ហៃ សំអុល នៅរស់រានមានជីវិត ឬ ស្លាប់ បន្ទាប់ពីបាត់ដំណឹងអស់រយៈពេល ៣៨ឆ្នាំមក ។ ខ្ញុំមានការស្នាក់ស្នើរក្នុងការឆ្លើយតបទៅនឹងកិរិយា របស់ម៉ីន ក៏មសាន ដោយហេតុថា ម៉ីន ក៏មសាន នឹងមាន អារម្មណ៍ក្អកក្អួលខ្លាំងនៅពេលដែលដឹងថា ប្រសិទ្ធភាពរបស់ម៉ីន ត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួន និងបញ្ជូនទៅមន្ទីរសន្តិសុខស្រុក កងមាស ដែលមានឈ្មោះ យុន ជាគណៈមន្ទីរសន្តិសុខ ។ បន្ទាប់ពី និយាយស្តាប់ស្តង់ពីអារម្មណ៍របស់ម៉ីន ក៏មសាន មួយសន្ទុះរួច មកខ្ញុំយល់ថា ខ្ញុំអាចចាប់ផ្តើមរៀបរាប់ពីដំណើរដើមទងដែល ឈានដល់ការសរសេរអត្ថបទចុះក្នុងកាសែតរស្មីកម្ពុជា អំពី ហៃ សំអុល និងការអញ្ជើញមកដល់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជារបស់

ម៉ីន ក៏មសាន តាមរយៈអត្ថបទនេះ ។ ម៉ីន ក៏មសាន ប្រែទឹកមុខ បន្តិច ប៉ុន្តែមិនរឹតតែចង់ដឹងលម្អិតបន្ថែមទៀតទាក់ទងនឹងជោគ វាសនារបស់ប្រសិទ្ធភាព ហៃ សំអុល ។

ខ្ញុំបានល្អិតល្អន់ចិត្តម៉ីន ដោយពន្យល់ម៉ីនថា ទាំងម៉ីន ទាំងខ្ញុំ និងអ្នកដទៃទៀត ពុំបានដឹងដំណឹងអំពីជោគវាសនារបស់ ហៃ សំអុល ទេ ។ ជាការពិត ហៃ សំអុល ត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួន និងបញ្ជូនទៅមន្ទីរសន្តិសុខស្រុកកងមាស ដោយចោទប្រកាន់ថា បានទាក់ទងជាមួយព្រះអង្គម្ចាស់ នរោត្តម នរតិបុរី (នៅក្នុង ឯកសារខ្មែរក្រហមសរសេរថា “ដារ៉ាដេប៊ូ”) ក្នុងការប្រឆាំងនឹង របបខ្មែរក្រហម បន្ទាប់ពីរបបនេះឡើងកាន់អំណាចនៅក្នុងខែ មេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ។ លទ្ធផលស្វែងរក តាមរយៈឯកសារផ្សេងៗ បង្ហាញថា ហៃ សំអុល មិនត្រូវបានបញ្ជូនមកទទួលស្នែងទេ ដោយ ហេតុថា ចម្លើយសារភាពនៅទួលស្នែង, រូបថត និងបញ្ជីសម្លាប់ ពុំត្រូវបានរកឃើញនៅឡើយ ។

“ខ្ញុំអរគុណណាស់ក្នុង!” ម៉ីន ក៏មសាន និយាយមកកាន់ខ្ញុំ និងសហការីរបស់ខ្ញុំ ។ ម៉ីន ក៏មសាន មានប័ណ្ណបង្គាប់អស់១៣ ទាក់ ក៏ប៉ុន្តែនៅក្នុងចម្លើយរបស់ ហៃ សំអុល បង្ហាញតែបង្គាប់ ៧ ទាក់ប៉ុណ្ណោះ ហើយម៉ីនគឺជាបង្គាប់ស្រី៣ ។ ម៉ីនរៀបរាប់ថា បង្គាប់ របស់ម៉ីនបានស្លាប់អស់ហើយ ។ “ម៉ីនបង្គាប់ទាំងអស់នៅសល់ តែខ្ញុំមួយទេ” ម៉ីននិយាយទាំងអស់ដើមក្រាបមកខ្ញុំ ។ ម៉ីនរៀប រាប់យ៉ាងច្រើនពីនោះនោះមិនតាមលំដាប់លំដោយទេ ពីឈ្មោះ ហៃ សំអុល ទាំងក្តីអាណិតអាសូរ និងនឹករឭកបំផុត ។ តាមការរៀប រាប់នោះ ខ្ញុំបានដឹងថា ហៃ សំអុល ត្រូវបានព្រះអង្គម្ចាស់ នរោត្តម នរតិបុរី ស្រឡាញ់រាប់អានយ៉ាងជិតស្និទ្ធតាំងពីសង្គមមកម៉្លោះ ។ កូនប្រុសរបស់ ហៃ សំអុល ម្នាក់ឈ្មោះ រដ្ឋ ត្រូវបានព្រះអង្គម្ចាស់ បញ្ជូនទៅរៀននៅប្រទេសចិនតាំងតែពីនៅតូចៗ ។ រហូតមក ទល់ពេលនេះ ម៉ីន ដឹងថាក្មេង រដ្ឋ នៅរស់ ឬយ៉ាងណានោះឡើយ ។ ម៉ីន សាន ដែលជាឈ្មោះត្រូវបានបង្ហាញនៅក្នុងកំណត់ចម្លើយ

របស់ ហៃ សំអុល បានបែកពីបងរបស់មីនចាប់តាំងពីពេលដែល ខ្មែរក្រហមចូលមកដល់ទីក្រុងភ្នំពេញ ដែលនៅពេលនោះ មីន សាន ត្រូវបានខ្មែរក្រហមជម្លៀសឲ្យទៅរស់នៅខេត្តបាត់ដំបង ហើយ សំអុល រួមជាមួយឪពុកម្តាយ និងបងៗដទៃទៀតត្រូវបាន ជម្លៀសទៅកន្លែងផ្សេងៗ

អ្វីដែលមីន សាន សង្ស័យមិនអស់ចិត្តនោះនៅត្រង់ថា មានមនុស្សប្រុសម្នាក់បានពាំនាំបណ្តាំ របស់ ហៃ សំអុល ដែលហៃ សំអុល ប្រាប់ថា ប្រសិនបើស្រុកបែក សូមទៅរកឈ្មោះ សៀន ធ្វើ ការនៅទោះភ្លើង ហើយប្រាប់ថា ខ្ញុំ (សំអុល) នៅរស់នៅឆ្នើយ ទេ ។ មីន សាន បានដឹងដំណឹងនេះ ពីឈ្មោះ សៀន ដែលត្រូវជា បងថ្មីប្រុសរបស់មីន នៅពេលក្រោយមកទៀត បន្ទាប់ពីរបប ខ្មែរក្រហមដួលរំលំថ្មីៗ ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៧ ។ នៅក្នុងកំណត់ចម្លើយ របស់ សំអុល ឈ្មោះ សៀន គឺជាប្តីរបស់ លី ដែលត្រូវជាបងស្រី របស់ មីន សាន ។ មនុស្សម្នាក់នោះធ្លាប់រស់នៅជាមួយ សំអុល នៅស្រុកកងមាស ហើយថែមទាំងប្រាប់ឈ្មោះ សៀន ទៀតថា ខ្លួន បានឃើញខ្មែរក្រហមយកទេះសេះមួយដឹកមនុស្សប្រាំនាក់ ដែលក្នុងចំណោមនោះមាន សំអុល ដែរយកចេញពីផ្ទះមួយខ្នង ប្រក់ភ្លៀង ដោយមិនដឹងថា ដឹកយកទៅទីណាទេ ។ នាពេលនោះ មីនពុំបានចាប់អារម្មណ៍ថា ត្រូវទៅរកបងប្រុសយ៉ាងណាឡើយ

ដោយហេតុថា ក្រោយរំដោះឆ្នាំ១៩៧៧ មនុស្សម្នាក់ៗគិតតែពី ធ្វើយ៉ាងណាឲ្យខ្លួនរស់រានមានជីវិតទៅទៀតសិន ។ ម្យ៉ាងទៀត មីន មិនដឹងថា ស្រុកកងមាសស្ថិតនៅទីណានោះទេ ។ មីននិយាយ ទាំងក្តីសោកស្តាយជាខ្លាំងថា “និយាយឲ្យខ្លី ម្នាក់ៗគិតតែពីធ្វើ យ៉ាងម៉េចឲ្យរស់ ហើយមិនបានគិតអ្វីផ្សេងទៀតនោះទេ ក្រោយ បែកឆ្នាំ១៩៧៧” ។ ហេតុដូច្នោះហើយ ដែលមីន សាន ពុំបានទៅស្រាវជ្រាវរកបងប្រុសរបស់ខ្លួននៅស្រុកកងមាស ខេត្ត កំពង់ចាម ។

ចុងក្រោយ ក្តីសង្ឃឹមរបស់មីន សាន នៅសល់តែមួយ ចម្រៀកក្នុងស្មើរកអ្វីមកប្រៀបធៀបបាន ។ បើទោះបីជាក្តី សង្ឃឹមនៅសល់ប៉ុន្តែម្តងក៏ដោយ មីន សាន នៅតែស្នើសុំឲ្យ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ជួយស្រាវជ្រាវស្វែងរកបងប្រុស របស់មីនបន្តទៀត ។ មីន សាន ទទួលស្គាល់ថា ការដឹងដំណឹងពីការ រស់រានរបស់បងប្រុសមីន គឺជារឿងសំខាន់ និងក្រេកអរក្នុងជីវិត របស់មីន ។ ចំណែកការដឹងដំណឹងពីការស្លាប់របស់បងប្រុសមីន គឺនៅតែជារឿងសំខាន់ ក៏ប៉ុន្តែវាធ្វើឲ្យមីនមានអារម្មណ៍ក្អកក្អង ក្នុង ចិត្ត ។ ខ្ញុំយល់ពីចិត្តមីន ។ ខ្ញុំយល់ទៀតថា មានតែពេលវេលា ប៉ុណ្ណោះដែលអាចជួយមីនបាន ។ អ្វីដែលនៅសេសសល់សម្រាប់ មីននាគ្រាចុងក្រោយនៃជីវិត គឺអត្ថបទនៅលើទំព័រការសែតរស្មី

ក្រូច គឹមសាន និងប្តី ដែលរកឃើញបងប្រុស ហៃ សំអុល តាមរយៈសារពីមីនមានរស្មីកម្ពុជា

កម្ពុជា និងឯកសារ “សេចក្តី កត់ហេតុ និងចម្លើយ” ៧ ទំព័រ ដែលធ្វើឲ្យមីនមាន អារម្មណ៍ថា បានរស់នៅជា មួយបងប្រុស មីន គឺ ហៃ សំអុល ។

មីន ក្រូច គឹមសាន មានគ្រួសារឈ្មោះ ហេង សាម៉ែត រស់នៅសង្កាត់ ដូនដើមថ្កូវ ខណ្ឌចំការមន រាជធានីភ្នំពេញ ។

នាយ ដានីល

ទណ្ឌិកផ្លែឈើ

ជំពូក១

ឆ្ពោះទៅរកនរក

១) ឯកសណ្ឋានខ្មៅ

ថ្ងៃទី១៧ មេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ម៉ោង៧ព្រឹក ទីក្រុងភ្នំពេញ ផ្សាយសំឡេងកូរទ្រូនត៍ “បងប្អូនប្រជាជនកម្ពុជា! ថ្ងៃនេះទីក្រុង ភ្នំពេញត្រូវបានរំដោះហើយ បងប្អូនទាំងអស់ត្រូវរក្សារបៀប រៀបរយ ជ័យជម្នះនេះគឺជាជ័យជម្នះដោយប្រដាប់អាវុធលើ អាក្បត់ លន់ នល់ មិនមែនជាការចរចា រណសិរ្សរំដោះប្រជាជនកម្ពុជា ដាច់ខាតមិនចរចាជាមួយពួកអាក្បត់ លន់ នល់ ជាអាយ័ត្នកចក្រ ពត្តិអាមេរិកដាច់ខាត” ។ ទាំងវ៉ាហារសព្វទាំងសំឡេងរបស់ជន នេះ ទោះបីជាសាមសិបប្រាំពីរឆ្នាំកន្លងទៅហើយក្តី តែវាស្ថិតនៅ ក្នុងអារម្មណ៍ ក្នុងត្រចៀករបស់ខ្ញុំជានិច្ច ។

ពេលនោះខ្ញុំមានអាយុ២០ឆ្នាំហើយ ។ អំឡុងសង្គ្រាម ប្រាំឆ្នាំ ខ្ញុំបានភៀសខ្លួនមកនៅកំពង់ឆ្នាំងជាមួយទីពុកម្តាយ ចំណែកបងប្អូនដទៃទៀត ខ្លះនៅភ្នំពេញ ខ្លះទៀតនៅខេត្តបាត់ដំបង ខ្ញុំបានរៀននៅភ្នំពេញ ក៏ប៉ុន្តែពេលចូលឆ្នាំថ្មី ក៏បានត្រឡប់មក លេងទីពុកម្តាយនៅឯកំពង់ឆ្នាំង គឺក្រោយឆ្នាំថ្មីបានបីថ្ងៃ ដែល រណសិរ្សរំដោះជាតិកម្ពុជាបានផ្តួលរំលំរបបសាធារណរដ្ឋខ្មែររបស់ លោកសេនាប្រមុខ លន់ នល់ ។ យើងមានសេចក្តីត្រេកអរខ្លាំង ណាស់ នៅពេលដឹងថារបបសាធារណរដ្ឋខ្មែរពោរពេញទៅដោយ អំពើពុករលួយត្រូវបានផ្តួលរំលំយើងសង្ឃឹមថា រណសិរ្សរំដោះជាតិ កម្ពុជានឹងដឹកនាំប្រទេសទៅរកការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយយុត្តិធម៌ និង ទុត្តមភាព ។

គ្រាន់តែពុំថា ភ្នំពេញត្រូវបានរំដោះគ្រប់គ្នាសុទ្ធតែត្រេកអរ ព្រោះថា សង្គ្រាមបានបន្តិចរីនាសកម្មយ៉ាងខ្លាំងក្លាដល់មាត់ភូមិ ។ ពេលនោះម្តាយខ្ញុំ ដែលមានអាយុ៥៨ឆ្នាំ បានរៀបចំកញ្ចប់អាហារ មានបាយ ត្រីធៀតប្រកល់មកខ្ញុំ ចំណែកខ្លួនខ្ញុំផ្ទាល់ ក៏បានកាប់មែក បូស្ស័យកមកចងក្រណាត់ស ដើរចេញទៅស្វាគមន៍ដំណើរមក

ទីក្រុងនៃទ័ពរណសិរ្សរំដោះជាតិកម្ពុជា ។ ពេលវេលាក៏បានមក ដល់ម៉ោងដប់មួយកន្លះ រង្វង់មូលដ្ឋានបែកបាក់ខ្លាំងពេទ្យខេត្តកំពង់ឆ្នាំង ក្បួនព្យុះហាយាត្រារបស់ទ័ពរណសិរ្សរំដោះជាតិកម្ពុជាក៏បានធ្វើ ដំណើរមកដល់ ។

ដំណើរចូលក្រុងនៃរណសិរ្សរំដោះជាតិកម្ពុជា ។ យើងនាំគ្នា ទះដៃព្រមទាំងត្រូវទង់ពណ៌ស ព្រមទាំងស្រែកជ័យយោស “ជ័យ យោ! រណសិរ្សរំដោះជាតិកម្ពុជា ជ័យយោ! ការបង្រួបបង្រួម ជាតិ” ។ កងទ័ពរណសិរ្សរំដោះជាតិកម្ពុជាធ្វើដំណើរយ៉ាងស្ងាហាប់ ។ អ្នកទាំងនោះមានចំនួនប្រហែលបីរយនាក់ ស្លៀកពាក់ខ្មៅ ពាក់មួក កន្ត្រប់ខ្មៅរៀប ម៉ៅ សេទុង នៅចង្កេះមានស្ពាយអង្រ្នី ចំណែក ស្បែកជើងជាប្រភេទស្បែកជើងស្រែកដែលខ្ញុំមិនដែលឃើញទាល់ តែសោះ ។ ទាំងអស់គ្នាសុទ្ធតែមួរជើងខាងឆ្វេង ប្រហែលជាសញ្ញា សម្ងាត់អ្វីមួយ ។ ខ្ញុំចាប់អារម្មណ៍ថា ទឹកមុខរបស់យោធាទាំងនោះ ស្ងួតចែស ហាក់បញ្ជាក់ថា មិនរវល់នឹងសម្រែកអបអរសាទររបស់ យើងទាល់តែសោះ ។ យើងដើរតាមពីក្រោយដើម្បីសម្តែងការរាក់ ទាក់តែយោធាទាំងនោះមិនរវល់នឹងយើងឡើយ ។ ដល់មុខសណ្ឋានការ ខេត្តកំពង់ឆ្នាំងបានបាត់ទៅ ។ នៅទីនោះមានឡានរដ្ឋការ លន់ នល់ ប្រហែលជាដប់ក្រឡឹងកំពុងរត់ចាំស្វាគមន៍កងទ័ពរណសិរ្សរំដោះ ជាតិកម្ពុជា ។ ខ្ញុំសង្កេតឃើញថា នាយទាហាន លន់ នល់ ម្នាក់បាន ចេញមកកំណប់មេបញ្ជាការកងទ័ពរណសិរ្សរំដោះជាតិកម្ពុជា ។ នៅខាងឆ្វេងដៃមានកំនរអារុធដែលទាហាន លន់ នល់ បានយកមក ប្រគល់ឲ្យជាសញ្ញានៃការចុះចាញ់ ។ ខ្ញុំមិនបានស្តាប់ពីការដក គ្នានៃមេបញ្ជាការទាំងពីរនោះទេ ហើយបន្តិចក្រោយមក ក៏ឃើញ ទាហានទាំងនោះនាំគ្នាឡើងថយន្តប្រហែលជាដប់ ហើយឡានហ្សឺប ក៏បានដឹកក្បួននោះបើកសំដៅទៅផ្លូវបាត់ដំបង ។

២) សមមិត្ត

ខ្ញុំព្យាយាមដើរតាមយុទ្ធជនទាំងនោះ ប៉ុន្តែអ្នកទាំងនោះក៏ ព្យាយាមគេចពីខ្ញុំផងដែរ ។ ខ្ញុំបានហុចបាយកញ្ចប់ទៅឲ្យ ក៏ប៉ុន្តែ

បែរផ្ទៃមុខចេញ ហើយសម្តែងអាកប្បកិរិយាដូចជាគុញច្រាន ។ យោធាទាំងអស់រាយក្នុង ណោះបីបួននាក់ ៦ ណោះបីបួននាក់ ។ ដោយចង់ដឹងសភាពការណ៍ ខ្ញុំក៏បើកម៉ូតូហុតដេររបស់ខ្ញុំកាត់មន្ទីរ ពីព័រណ៍ឆ្ពោះទៅចំណតរថយន្ត រួចហួសទៅបណ្តាការដែលស្ថិតនៅ កណ្តាលទីក្រុង ។

ម៉ោងមួយកន្លះរសៀល ទីក្រុងកំពង់ឆ្នាំងមានសភាពស្ងាត់ ជ្រងំ ។ តាមផ្លូវក្នុងទីក្រុងមនុស្សម្នាមិនហ៊ានធ្វើដំណើរដូចសព្វ មួយដង ព្រោះពុំទុកចិត្តស្ថានភាពការណ៍ជាយថាហេតុ ។ យើងឃើញ យុទ្ធជនដែលមាន កសណ្ណានពណ៌ ខ្មៅឈរយាមយ៉ាងប្រុង ប្រយ័ត្ន ។ ខ្ញុំបើកម៉ូតូកាត់មន្ទីរឃោសនាការ បម្រុងហួសទៅមើល បន្ទាយកងរំដោះសេនាតូចលេខ៨៨ ស្រាប់តែពួកសំឡេងដូចកូនក្មេង ស្រែកហៅខ្ញុំ ។ មិត្តបង! ខ្ញុំនាំករកមើលម្ចាស់សំឡេង សំឡេងដែល បន្តិញជាន់មុន ។ មិត្តបង! អីក៏មិត្តបងឯងហ្នឹងហើយ! ពេលខ្ញុំបែរចំ ខ្ញុំភ្ញាក់ស្ទើរលោះព្រលឹង ។ ម្ចាស់សំឡេង គឺជាកុមារាម្នាក់ ។ ខ្ញុំប៉ាន់ ស្មានថា ក្មេងនោះមានអាយុប្រហែលដប់បួនឆ្នាំ ហើយពាក់មួកកន្ត្រៃ បង់ក្រមាពណ៌ក្រហម ស្នាយកាំភ្លើង មាត់ដក់បារីស្លឹកស្រី កម្ពស់ ស្មើនឹងកម្ពស់កាំភ្លើងដែរ ។ ខ្ញុំបញ្ជូនម៉ូតូ ហើយសួរទៅកាន់យុទ្ធជន ថា បាទ! លោកហៅខ្ញុំមែនទេ? មែនហើយ! យុទ្ធជនឆ្លើយ ហើយ បន្តថា តែកុំហៅខ្ញុំថា «លោក» ហៅខ្ញុំថា «សមមិត្ត!» សមមិត្តប្រែថា «ស្មើគ្នា» គ្មានលោក គ្មានឯកទត្តម សមមិត្ត! ខ្ញុំទទួលដោយភ្ញាក់ ផ្អើល ។ មែនហើយ! សមមិត្តបានន័យថា យើងទាំងអស់គ្នាស្មើគ្នា ។

យុទ្ធជនតូចផ្ទៀងមើលម៉ូតូរបស់ខ្ញុំមួយសន្ទុះធំ សមមិត្តតូច ចាប់ផ្តើមការសន្ទនាសាជាថ្មី ។ សមមិត្តបង តើម៉ូតូនេះជារបស់ សមមិត្តមែនទេ? បាទមែនហើយ សមមិត្តបង! តើគ្រួសារ សមមិត្តបង ជាអ្នកមានមែនទេ? បាទ! មិនជាមានណាស់ណាទេ ។ បើជាអ្នកមានគួរប្រយ័ត្នផង ព្រោះអ្នកមានជាសត្រូវនឹងបដិវត្តន៍ ។ ខ្ញុំពុំបានយល់ទាំងស្រុងនូវអ្វីដែលសមមិត្តតូចបាននិយាយនោះទេ ព្រោះអារម្មណ៍របស់ខ្ញុំ ផ្តោតទៅលើសន្តិសុខផ្ទាល់ខ្លួន និងគ្រួសារ របស់ខ្ញុំ ។ ខ្ញុំសូមលាសមមិត្តតូច ហើយបើកម៉ូតូត្រឡប់មកផ្ទះ វិញ ។ តាមផ្លូវត្រឡប់មកផ្ទះ មានសមមិត្តជាច្រើនឈររោកាន់ កាំភ្លើងក្នុងស្ថានភាពប្រុងជើងការណ៍ ។ សមមិត្តម្នាក់បានបញ្ឈប់ ដំណើររបស់ខ្ញុំ ហើយសួរថា នែមិត្ត! សូមប្រញាប់រួសរាន់ ព្រោះ

ស្ថានភាពសន្តិសុខពុំមានអំណោយដល់ទេ? គ្រាន់តែពួកប៉ុន្មាន ខ្ញុំក៏ប្រញាប់សូមលាមិត្ត ហើយបើកម៉ូតូយ៉ាងលឿនត្រឡប់មកផ្ទះ ។

នៅផ្ទះម្តាយខ្ញុំបានសួរមកទទួលខ្ញុំដោយអំណរ ព្រោះគាត់ បានម្តីខ្ញុំយ៉ាងខ្លាំង ។ ខ្ញុំបានរៀបរាប់ប្រាប់ម្តាយអំពីអ្វីដែលខ្ញុំ បានឮ និងឃើញ ព្រមទាំងពាក្យថ្មីៗ ដែលខ្ញុំទើបនឹងស្គាល់តាមរយៈ សមមិត្តទាំងនោះ ។ កំពុងតែដៃដៃក្នុង ស្រាប់តែបងប្រុសរបស់ខ្ញុំបាន ចូលមក ។ ប៉ុន្តែថា ជាឈ្មោះរបស់គាត់ បងប្រុសរបស់ខ្ញុំជាអតីត សាស្ត្រាចារ្យភាសាបារាំង ។ បងប្រុសខ្ញុំត្រូវមេបញ្ជាការចាត់តាំង ឲ្យដឹកនាំទាហានទៅទទួលសម្តេចទី នៅម៉ោងពីរកន្លះនេះហើយ ។ ខ្ញុំពុំដឹងថានឹងមានអ្វីកើតឡើងទេ ។ បងប្រុសខ្ញុំផ្តាំឲ្យពួកម្តាយថា សូម ពុកមែដូយមើលប្រពន្ធរបស់ខ្ញុំផង ។

ម្តាយរបស់ខ្ញុំសម្រកទឹកភ្នែកហើយក្រោកឈរឲ្យពររបង ប្រុស ។ នៅក្រៅផ្ទះ សំឡេងស៊ីដេលាន់ឡើង ។ បងប្រុសស្លៀក សម្លៀកបំពាក់ទាហានដើរចេញទៅ ។ ខ្ញុំតាមមើលដំណើររបស់ គាត់ ហើយនៅមុខផ្ទះ រថយន្តហ្ស៊ីបបានបញ្ជូនចាំបងប្រុសឡើង រថយន្តដែលមានយុទ្ធជនពីរនាក់អង្គុយអមហើយបើកចេញទៅ ស្រែខាងជើង ។

៣) ដាច់ខាតមិនចរចា

បងប្រុសបានចេញទៅបាត់ហើយ ម្តាយខ្ញុំចម្លែងម្តូបអាហារ សម្រាប់យើងក្នុងផ្ទះមិនសូវមានភាពរីករាយទេ ម្នាក់ៗមានអារម្មណ៍ ប្លែកៗ រៀងខ្លួន យើងពួកយើងកាំភ្លើង រីឯវិទ្យុទីក្រុងភ្នំពេញ ក៏ចាប់ ផ្តើមចាក់ចម្រៀងបដិវត្តន៍ ។ «បទចម្រៀងថ្មី ប្រហែលជានិពន្ធ ក្នុងអំឡុងសង្គ្រាមស៊ីវិល ឬក៏និពន្ធក្នាមៗ មានអត្ថន័យប្រយុទ្ធ នឹងកំហឹងវណ្ណៈ សំឡេងនៃមនុស្សដែលដួនលើពាក្យជ័យជម្នះ ប្រដាប់អាវុធដែលមិនមែនជាការចរចា ។ ដោយទីក្រុងកំពង់ឆ្នាំង មិនធំដូចទីក្រុងភ្នំពេញស្ថានភាពការណ៍មិនសូវមានភាពច្របូកច្របល់ ប៉ុន្មានទេ អ្នកស្រុកពុំដើររហេតរហួត ៦ ជុំវិញលក់ទំនិញក៏ពុំមាន សកម្មភាពដែរ ។

ក្នុងចិត្តខ្ញុំមានភាពមិនច្បាស់លាស់ដោយសារតែសមមិត្ត មិនបានសម្តែងនូវភាពរួសរាយជាមួយយើងទាល់តែសោះ ។ ប្រហែលម៉ោងបួនល្ងាច ខ្ញុំកំពុងឈរនៅមុខផ្ទះ ខ្ញុំបានឃើញ យុទ្ធជនបួនប្រាំនាក់ដើរសំដៅមកក្នុងនោះមានម្នាក់វ័យប្រហែល

សាមសិបឆ្នាំកាន់កាំភ្លើងអាវា បាននិយាយមកកាន់ខ្ញុំ “នែមិត្ត! ប្រញាប់ចេញពីដុះ! យើងត្រូវទៅទទួលសម្តេច សីហនុ នៅព្រលានយន្តហោះ ។ តើត្រូវទៅឥឡូវនេះឬ? ខ្ញុំសួរ ។ មែនហើយ! ឥឡូវនេះ ត្រូវទៅទាំងអស់គ្នា ។ បើទទួលសម្តេចឪ ម៉េចក៏ចាំបាច់ទៅទាំងអស់គ្នា? រំពេចនោះ បុរសអារវាខ្មៅម្នាក់មាឌធំ សុះចេញមកហើយដកកាំភ្លើងខ្លីផ្លង់ចំក្បាលរបស់ខ្ញុំ ហើយនិយាយថា “កុំចាំបាច់សួរ! បដិវត្តន៍ដាច់ខាតមិនចរចា” ។

ពេលដែលកាំភ្លើងខ្លីផ្លង់ក្បាល ខ្ញុំនៅទ្រឹងពុំកំរើក យោធាខ្មែរក្រហមដទៃទៀតដើរចេញពីដុះមួយទៅដុះមួយទៀតដើម្បីប្រកាសច្បាប់ចេញ ។ សមមិត្តអារវាខ្មៅដកកាំភ្លើងខ្លីចេញពីក្បាលខ្ញុំដោយនិយាយថា “បដិវត្តន៍ដាច់ការអធន តើមិត្តឯងចេញឬស្លាប់! ពេលនោះខ្ញុំពុំយល់អ្វីទាល់តែសោះ សួរកាំភ្លើងលាន់គ្រប់ទិសទីគឺជាការបាញ់កំរាមច្បាប់ចេញពីដុះ ។

ព្រលប់ឈានមកដល់ សួរកាំភ្លើងនិងសម្រែកកំរាមច្បាប់ចេញលាន់គ្រប់ទិសទី ។ ម្តាយរបស់ខ្ញុំ បងស្រី និង បងថ្ងៃស្រីរួមទាំងកូនៗ បានមកជួបជុំនៅដុះមួយខ្ញុំ ចំណែកបងប្រុសខ្ញុំ និងបងថ្ងៃពីរនាក់ទៀតបានចាកចេញជាមួយយោធាខ្មែរក្រហមទៅទទួលសម្តេចឪតាំងពីថ្ងៃត្រង់ ។ សមមិត្តបានប្រាប់យើងថា កុំចាំបាច់យកអ្វីតាមខ្លួន ព្រោះស្រែកយើងនឹងត្រឡប់មកវិញហើយ ក៏ប៉ុន្តែម្តាយខ្ញុំពុំជឿឡើយ ។ គាត់អង្គុយរៀបចំអីវ៉ាន់យ៉ាងស្ងៀមស្ងាត់ រួចខ្ញុំលើកដាក់អីវ៉ាន់ទាំងនោះលើកែបម៉ូតូ យើងចាកចេញពីដុះទាំងអស់ ។ ពេលនោះឪពុកខ្ញុំមានវ័យចំណាស់ទៅហើយ គាត់មានអាយុ ៦៨ឆ្នាំ ។ យប់កាន់តែងងឹតយើងចាកចេញដោយពុំដឹងថាត្រូវទៅណាទេ ។

ហ្នឹងមនុស្សកកកុញពាសពេញផ្លូវក្មេងតូចៗយំទារទ្រុកេតចាស់ៗ ដើរព្រៃត្រូវគេសែងស្រីៗ ស្រែកហៅ កូន ហៅ ប្តី អ្នករួសពិការត្រូវគេដើរជាន់ពីលើ សម្រែកសម្តែងកំរាមរបស់យោធាខ្មែរក្រហមជំរុញឲ្យដើរទៅមុខយប់ងងឹតយឺត ។ ពេលដែលយើងនាកមើលទៅក្រោយ ដុះរបស់យើងត្រូវភ្លើងឆាបឆេះ ពុទ្ធា! យោធាទាំងនោះដុតដុះរបស់យើងហើយបណ្តេញយើងចេញ ។ យើងរំកិលទៅមុខយឺតៗ ដោយសារហ្នឹងមនុស្សច្រើនពេក ។ នៅតាមផ្លូវខ្មែរក្រហមមិនអនុញ្ញាតឲ្យយើងសម្រាកឡើយ ។ ខ្ញុំសម្គាល់ថា

យើងមកដល់ព្រលានយន្តហោះដែលនៅជាប់បន្ទាយ ចាន់សារី គឺប្រហែល៥គីឡូម៉ែត្រ ក៏ប៉ុន្តែយើងប្រើពេលជាងបួនម៉ោង ។ យើងអស់កម្លាំងជាខ្លាំង ហើយមេមត់មិនអាណិតយើងដែរ ភ្លៀងក៏បង្ករមក យើងគ្មានអាវភ្លៀង ក្នុងៗតូចៗរបស់ខ្ញុំទឹកភ្លៀងជេកហើយរន្ធគណ្តធ្មេញ យើងក៏ចូលទៅជ្រកភ្លៀងនៅវត្តព្រែកភ្នោត ក៏ប៉ុន្តែទីនោះ ក៏គ្មានកន្លែងជ្រកដោយសារមានមនុស្សច្រើនពេក ៦ខ្មែរក្រហមក៏នៅតែបន្តស្រែកកំរាមឲ្យយើងដើរទៅមុខទៀត ។

៤) ក្តីសង្ឃឹម

ពេលនេះយើងបានមកដល់ទន្ទឹមនឹងព្រលានយន្តហោះហើយហេតុអ្វីក៏ខ្មែរក្រហមនៅតែបន្តជំរុញដំណើរយើងទៅមុខទៀតដូច្នោះ ។ ទោះបីជាមានចម្ងល់ក៏ដោយ តែម្តងនេះ ខ្ញុំមិនហ៊ានសួរនាំដូចមុនទៀតទេ ក៏ប៉ុន្តែសេចក្តីសង្ឃឹមនៅមានក្នុងចិត្តព្រោះខ្ញុំជឿថា សង្គ្រាមស៊ីវិលប្រាំឆ្នាំកន្លងទៅនេះគឺ ដោយសារ លន់ នល់ បានធ្វើរដ្ឋប្រហារទម្លាក់សម្តេច ប្រហែលជាព្រះអង្គមិនយោងមកតាមយន្តហោះទេ បន្តិចទៀតយើងនឹកបានទទួលព្រះអង្គ ហើយវិលត្រឡប់ទៅដុះវិញ ក៏ប៉ុន្តែសំណូរមួយបានចោទឡើង តើយើងនឹងទៅនៅណាបើដុះរបស់យើងនេះអស់ទៅហើយ? ប្រហែលជាសម្តេច ទ្រង់នឹងកសាងលំនៅដ្ឋានថ្មីឲ្យយើង ពេលនោះយើងនឹងកសាងកម្ពុជាស្អាតស្អំ រុងរឿង ប្រាសចាកអំពើពុករលួយ ។

គិតដល់ត្រឹមនេះសេចក្តីសង្ឃឹមក៏លេចធ្លោក្នុងចិត្ត ខ្ញុំមានកម្លាំងនឹងដើរតទៅទៀតជាមួយម៉ូតូហុងដាដែលមានកម្លាំងបន្តិចបន្តួចជាមួយអីវ៉ាន់ បាន ឆ្នាំង ខោអាវ កំពុងតែស្ងួតទៅក្នុងក្តីសង្ឃឹមស្រាប់តែក្នុងតូចៗរបស់ខ្ញុំស្រែកយំឡើង ៦ឪពុកខ្ញុំបានជំពប់ជើងដួលដោយសារជរាភាពរបស់គាត់ ។ ដីរំអិលធ្វើឲ្យបងស្រីខ្ញុំដែលពក្ខន្ធដួលបោកខ្លួនទៅនឹងដី ។ យើងដើរទៅមុខលែងរួចហើយ ៦ខ្ញុំក៏ងងុយដេកនិងអស់កម្លាំងខ្លាំងណាស់ដែរ ។ ខ្ញុំបញ្ឈរម៉ូតូក្បែរកល់ឈើ ហើយប្រាសខ្លួនទាំងទឹកជេកដេកដៃកលើការ៉ុងខោអាវ ។ ក្មេងៗរងាខ្លាំងណាស់ តែយើងពុំអាចដុតភ្លើងកំដៅខ្លួនបានទេ ព្រោះអ្វីៗក៏សើមទាំងអស់ ។ យប់នោះ យើងដេកនៅក្បែររបងវត្តក្បែរចិញ្ចឹមថ្នល់ ។ ក្មេងៗ ដែលពុំដែលជួបប្រទះស្ថានការណ៍បែបនេះក៏ស្រែកយំលាន់ព្រំដីកង ។

៥) កម្មសិទ្ធិសមូហភាព

ស្រែកឡើងយើងត្រូវខ្មែរក្រហមបង្ខំឲ្យបន្តដំណើរទៅទៀត យើងធ្វើដំណើរឆ្ពោះទៅទិសខាងលិចតាមផ្លូវលេខ៥៣ ឪពុកខ្ញុំបាន ជួបនឹងការលំបាកយ៉ាងខ្លាំងដោយគាត់អាយុ៦៨ឆ្នាំទៅហើយ ។ គាត់មានការអត់ធ្មត់ខ្លាំងណាស់ដោយពុំមានតួញថ្នូរសោះក្នុងការ លំបាករបស់យើង សម្រាប់ក្មេងតូចៗ ដែលពុំធ្លាប់ជួបប្រទះ ហើយ ទ្រហោយមួយចប់តាមផ្លូវ ខ្លះទារទំព្រំ ៦ខ្លះទៀតទារទ្រព្យ ទ្រព្យ អៀវ ។ ខ្ញុំជាកូនទីប្រាំបីក្នុងគ្រួសារក្នុងចំណោមប្រាំបួននាក់ ក៏ប៉ុន្តែ ពេលនេះ ខ្ញុំបានក្លាយជាមនុស្សធំជាងគេ ព្រោះថាបងប្រុសរបស់ ខ្ញុំនិងបងប្រុសខ្ញុំបានចាកចេញពីផ្ទះទៅទទួលសម្តេចឌីអស់ហើយ ៦ វាសនារបស់គាត់ក៏ពុំដឹងថាយ៉ាងណា ៦ កូនៗ ស្ថិតនៅជាមួយ ម្តាយដែលមានកម្លាំងខ្សោយ ហើយពុំធ្លាប់មានជីវភាពលំបាក បែបនេះផង ។

យើងបន្តដំណើរយ៉ាងលំបាក តែបើក្រឡេកទៅមើលគ្រួសារ ដទៃទៀតលំបាកជាងយើងទៅទៀត ដោយត្រូវសែនឪពុកម្តាយ ចាស់ប្តីត្រូវរុញដោយរទេះ ខ្លះទៀតប្តីព្រាត់ប្រពន្ធកូន មានអ្នកខ្លះ គ្មានខោអាវ គ្មានអង្ករ ចំណែកខ្មែរក្រហមពុំបានរាល់នឹងទុកលំបាក របស់អ្នកទាំងនោះឡើយ ។ ធ្វើដំណើរបានប្រហែលមួយម៉ោង ខ្ញុំត្រូវ បញ្ឈប់ដោយសមមិត្តតូចដែលខ្ញុំបានជួបកាលពីម្សិលមិញបាន ស្រែកហៅខ្ញុំ ។

មិត្តបង ខ្ញុំសុំស្នើម្ចាស់នេះ ទោះបីមិត្តបងយកម្ចាស់នេះទៅ ដល់មូលដ្ឋាន ក៏គង់តែអង្កការប្រមូលដាក់សម្បត្តិភាពដែលទេ សូមប្រគល់ឲ្យសម្បត្តិភាពពេលនេះចុះ ។ ខ្ញុំទាល់គំនិតពុំដឹងជាដោះ ស្រាយយ៉ាងម៉េចជាមួយសមមិត្តតូច ក៏ឈរនៅស្ងៀម ។ ឃើញខ្ញុំ អល់អែកយ៉ាងនេះ សមមិត្តតូចដើរចូលជិត ហើយអង្អែលស្នាខ្ញុំ ។ មិត្តបងមិនយល់ទេ បងវិត្តន៍វណ្ណៈ អធន សម្បត្តិភាពជាម្ចាស់នៃ វណ្ណៈកសិករ កម្មករ អធន អ្វីៗ ជារបស់យើងទាំងអស់គ្នា សមមិត្ត បងទុកមូលដ្ឋាននេះឲ្យយើងប្រើប្រាស់ជាប្រយោជន៍សម្បត្តិភាព សិនចុះព្រោះថា អំណឹះតទៅពួកមូលធននិយម វណ្ណៈសក្តិកម្មនឹងត្រូវ កម្ចាត់ចោលទាំងស្រុងហើយ ។

មិនរង់ចាំចម្លើយរបស់ខ្ញុំយូរ សមមិត្តចាប់ដៃម្ចាស់ហើយ ចង្អុលទៅថ្នល់ដីវាំងខាងក្រោយ ។ ខ្ញុំឆាកទៅស្រាយថ្នល់ដីវាំងដាក់ ចុះ ហើយប្រគល់ម្ចាស់ឲ្យសមមិត្តតូច ។ គេញញឹមយ៉ាងស្រស់

ហើយឡើងលើម្ចាស់ប្រុងបើកចេញ ។ តាមសន្តតមើលទៅពុំទាន់ ចេះបើកម្ចាស់នៅឡើយទេ ។ ខ្ញុំដើរចុះទៅព្រៃក្បែរផ្លូវរកកាប់បូស្សី យកមកធ្វើដងកែវ ហើយកែវដីវាំងនោះដឹកនាំក្បួនគ្រួសារ ធ្វើដំណើរជាមួយហ្មឺនមនុស្សតទៅទៀត ។

៦) គល់ចេកដើមល្អ

ថ្ងៃត្រង់ក្តៅខ្លាំង ហ្មឺនមនុស្សចេះតែធ្វើដំណើរភតដាច់ ។ យើងមកដល់ផ្លូវបំបែកក្រាំងមុំ ។ នៅត្រង់នេះមានសាលាសំណាក់ មួយដែលឲ្យយើងរកទឹកដាំបាយហូបបាន ។ ម្តាយរបស់ខ្ញុំជាស្ត្រី មានគំនិតបានរៀបចំអីវ៉ាន់មានបាន ឆ្នាំង អំបិល ទឹកត្រី អង្ករ និង ខោអាវដាក់លើម្ចាស់របស់ខ្ញុំ ក៏ប៉ុន្តែបងស្រីខ្ញុំ និងបងប្រុសពីរនាក់ ទៀត ពុំបានយកអ្វីមកជាមួយទេ ។ គាត់ប្រមូលតែលុយ និងមាស ពេជ្រ នាឡិកាថ្លៃ មកជាមួយតែប៉ុណ្ណោះ ម្យ៉ាងទៀត គាត់មានកូន បីបួននាក់ក្នុងមួយគ្រួសារ ហើយកូនទាំងនោះសុទ្ធតែជាកូនទំយើ ពុំចេះជួយប្រែកែអីឡើយ ម៉្លោះហើយពេលនេះគ្មាននរណាម្នាក់ អ្វីទាំងអស់ ។ កូនអ្នកមានទាំងនោះស្រែកយំទារទំ ហើយពុំចេះអត់ ទ្រាំនឹងការលំបាកអីឡើយ ។ ម្តាយរបស់ខ្ញុំបង្ខំចិត្តយកអង្ករមក ដាំបាយសម្រាប់មនុស្ស១៧នាក់ ។ ពេលបាយ គ្មានសាច់កោ ប៊ុហ្សិត ឬសាលាដក្ខេបថ្ងៃ ពុំចេះស៊ី រីឯកូនខ្លះយំទារទំប្រហែល ដោយសារត្រូវទឹកភ្លៀងពីរយប់ហើយព្រឹកឡើងត្រូវដីក្តៅ ហើយ ធ្វើដំណើរលំបាកជាងខ្ញុំនោះ កូនរបស់បងស្រីខ្ញុំក៏កើតជំងឺរាក ។ តាម ធម្មតាដូចគាត់មានវេជ្ជបណ្ឌិតប្រចាំគ្រួសារ តែពេលនេះ ខ្ញុំត្រូវកាន់ កាំបិតទៅសកសំបកព្រះញើយកមកដាំទឹកឲ្យដឹក ។ ក្មេងអស់នោះ រីឯរូសណាស់ ពុំព្រមដឹកទឹកទាំងនោះទេ ។

ថ្ងៃទីបី យើងក៏បានមកដល់ភូមិផ្សាររមាស ។ យើងបានចូល ទៅសម្រាកក្នុងបែកបាក់មួយដែលបន្ទាល់ទុកដោយអាណានិគម បារាំង ។ កូនរបស់បងស្រីខ្ញុំរាកយ៉ាងខ្លាំងសូម្បីតែស្លឹកត្របែកដែល ខ្ញុំបានបេះដើម្បីស្បែកវាពុំព្រមដឹក ទីបំផុតវាក៏ដាច់ខ្យល់ស្លាប់នៅ ទីនោះទៅ ។ ខ្ញុំត្រូវយកសាកសពរបស់កូនរុំដោយសារុនទៅបញ្ចុះ នៅក្បែរបឹងបារាំង ។ នេះជាមរណភាពទីមួយនៃសមាជិកគ្រួសារ ខ្ញុំ ក្នុងដំណើរឆ្ពោះទៅកន្លែងមួយដែលខ្ញុំមិនស្គាល់សោះ ។ ថ្ងៃទីបួន យើងបានមកដល់ស្តុកអាចម៍រមាសដែលជាស្រុកកំណើតរបស់ពួក ។ មុនសង្រ្គាមស៊ីវិល ស្តុកអាចម៍រមាសជាទីប្រជុំជនដ៏ធំមួយនិងជា

បន្ទាយទាហានអាណានិគមបារាំង ហើយក៏ជាដូរំបំបែកភ្នំពេញ បាត់ដំបង ព្រមទាំងមានស្ថានីយ៍រថភ្លើងផង ។

រយៈពេល៥ឆ្នាំ ស្តុកអាចម៍រមាសបានក្លាយទៅជាសមរម្យមិ ក្តៅរវាងរដ្ឋការ លន់ នល់ និងរណសិរ្សរំដោះជាតិ សីហនុនិយម ហើយខណៈដែលយើងមកដល់ទីនេះស្លាប់ជ្រំជំ សល់តែកំនរ បាក់ បែកនៃផ្ទះល្វែងនិងបន្ទាយទាហាន ។ យើងសម្រាកទីនេះពីរយប់ ហ្នឹងមនុស្សបានថយច្រើន ព្រោះខ្លះបានធ្វើដំណើរតាមបណ្តោយ ផ្លូវរថភ្លើងទៅទិសភ្នំពេញ ៦ខ្លះទៀតធ្វើដំណើរតាមផ្លូវលេខ៥៣ ទៅខ្ពង់ពពក ។ នៅទីនោះ អនុស្សាវរីយ៍ដ៏ជួរចត់បានស្ថិតនៅក្នុង អារម្មណ៍ខ្ញុំរហូតដល់សព្វថ្ងៃ ។ ពេលនោះអង្គរនៅក្នុងថង់ដែល ម្តាយខ្ញុំបានដាក់ពីផ្ទះបានរលស់ជិតអស់ទៅហើយ ៦លុយដែល បងស្រីខ្ញុំបានយកមកជាមួយមិនអាចរកទិញអ្វីបានឡើយ ។ សម័យនោះ នាឡិកាដៃម៉ាកថ្ងៃអាចដូរជាអង្ករបាន១០ កំប៉ុន តែបើ ចិញ្ចៀនពេជ្រមួយវែងអាចដូរបានប្រាំកំប៉ុនប៉ុណ្ណោះ ដើម្បីអាហារ មួយពេលសម្រាប់មនុស្ស១៦ នាក់យើងត្រូវការអង្ករប្រាំបីកំប៉ុន ដូច្នោះទោះបីយើងមាននាឡិកាដប់ ក៏ពុំគ្រប់នឹងដូរយកអង្ករមក

ដាំបាយបានដែរ ។ ដើម្បីឲ្យគ្រប់គ្នាបានឆ្អែក ខ្ញុំត្រូវដើរចូលទៅ ក្នុងភូមិដែលជាអតីតរោងចក្រអារឈើរបស់ម្តាយមីនខ្ញុំ រកកាប់ ដើមចេកឲ្យល្អិតដូចបាយជ្រូកលាយនឹងអង្ករ ។ បាយរបស់យើង ពណ៌ខ្មៅយ៉ាបជាន់បាយសម្រាប់ឆ្អែកដែលយើងធ្លាប់ចិញ្ចឹមទៅ ទៀត ។ ចំពោះដើមល្អិតយើងត្រូវពុះជាពីរហើយកោសយកសាច់ ខាងក្នុងយកមកស្ងោរអស់ជាតិដ៏រយកមកលាយអង្ករហើយដាំ បាយ ។ វាក្មេងសជាតិទេ តែយើងត្រូវតែបរិភោគ ព្រោះយើង គ្មានអ្វីក្រៅពីនេះទេ ។ បាយលាយបណ្តាលល្អិតនេះប្រៀបដូចជា ចំណីឈើប្តូរកាកដូងដែលយើងប្របាច់យកខ្លះអស់ដូច្នោះ ។ វា គ្រាន់តែបំពេញក្រពះតែមិនមានរសជាតិ ឬកាឡូរីអ្វីទាំងអស់ ។

យើងត្រូវរកក្តាមឬខ្យងមកស្លលាយបន្ថែមព្រៃ ដូចជា ស្លឹក រនៀង ត្រាវព្រៃ ឬប្រាប់ ក៏ប៉ុន្តែបន្ថែមនឹងអស់នោះក៏មិនមែនជាការ ឆ្ងាយរកប៉ុន្មានដែរ ព្រោះមានមនុស្សច្រើនចេញទៅព្រមៗគ្នា ។ យើង ក៏ចាប់ផ្តើមអស់អំបិលសម្រាប់បង់សម្ល ដូច្នោះយើងត្រូវយកចិញ្ចៀន ឬខ្សែកមាសទៅបូរយកអំបិលពីអ្នកមូលដ្ឋាន ។ (នៅមានត)

នាយ សុភាក

ដំណឹងសួររកបង ឪពុកមា និងម្តាយមីន

ខ្ញុំបាទឈ្មោះ សួរ វីណារិន ជាមន្ត្រីរាជការនៅក្រសួងបរិស្ថាន ទីលំនៅបច្ចុប្បន្នផ្ទះលេខ ១៧៨ (មុំវត្តពោធិ៍ចិនគុន) ផ្លូវ២០០១ កែងមហាវិថីសហព័ន្ធរុស្ស៊ី ភូមិប័ប្រកខាងត្បូង សង្កាត់កាកាប ខណ្ឌពោធិ៍សែនជ័យ រាជធានីភ្នំពេញ ។

ខ្ញុំបាទសូមប្រកាសរកបងប្រុសឈ្មោះ សួរ វីឡា កើតឆ្នាំ១៩៦៥ (ឆ្នាំថោះ) មានឪពុកឈ្មោះ សួរ គឹមចេក ស្លាប់ខែមករា ឆ្នាំ២០១២ និងម្តាយឈ្មោះ បេ គឹម ជីន នៅរស់ ។ ឪពុកម្តាយខ្ញុំបាទមានកូនចំនួន៣នាក់ គឺ :

- ១) សួរ វីឡា ភេទប្រុស (បាត់ដំណឹង)
- ២) សួរ វីណារី ភេទប្រុស
- ៣) សួរ វីណារិន ភេទប្រុស

ចំណែកមា-មីនមានឈ្មោះ : ទី១) បេ គឹមយ៉ុង (ស្រី) ទី២) បេ គឹមសុិន (ស្រី) ទី៣) បេ គឹមហួរ (ស្រី) ទី៤) បេ គឹមលេច ទី៥) បេ គឹមវត្ត (ប្រុស) និង ទី៦) បេ គឹមមុំ (ស្រី) ដែលបានបែកគ្នាក្នុងខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ពេលរបប ប៉ុល ពត ជម្លៀសចេញពី ទីក្រុងភ្នំពេញ ។

ប្រសិនបើ បង និងមីន-មា ឬញាតិមិត្តណាបានឮដំណឹងនេះ សូមទាក់ទងមកប្តូរ ឬក្លាយឈ្មោះ សួរ វីណារិន តាម រយៈទូរស័ព្ទលេខ ០៩៧៨៨១១ ១០៧ ឬទាក់ទងមកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាផ្ទះលេខ៦៦ ផ្លូវព្រះសីហនុ ភ្នំពេញ ។

សូមអរគុណ!

សេចក្តីរំលឹកវិញ្ញាណក្ខណ្ឌអ្នកដែលបានស្លាប់ នៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា គ្រោងនឹងបោះពុម្ពផ្សាយនូវសៀវភៅមានកត់ត្រាល្មោះរបស់អ្នកដែលស្លាប់បាត់បង់ជីវិតនៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ។ កន្លងមក មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាបានចងក្រងនូវល្មោះអ្នកដែលស្លាប់ជាង១លាននាក់រួចមកហើយ ។ ប្រសិនបើលោកយាយ លោកតា អ៊ី ពូ ម៉ីន ប្រាថ្នាចង់ឲ្យល្មោះសមាជិកក្រុមគ្រួសារដែលបានស្លាប់បាត់បង់ជីវិតមាននៅក្នុងសៀវភៅនេះ សូមទាក់ទងមកកាន់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាតាមរយៈ អេឌីតកុកថាយ ទូរស័ព្ទលេខ ០១២ ៩៥៥ ៨៥៨ ឬ អ៊ីម៉ែល : truthkokthay@dccam.org ឲ្យបានឆាប់រហ័សតាមពេលវេលាដែលអាចធ្វើទៅបាន ។

សូមផ្តល់ព័ត៌មានដូចខាងក្រោម:

- ១) ឈ្មោះអ្នកប្រកាសប្រាប់, ២) តើមានបងប្អូនបង្កើតរួមទាំងឪពុកម្តាយស្លាប់ ប៉ុន្មាននាក់នៅក្នុងសម័យខ្មែរក្រហម? ៣) ឈ្មោះអ្នកស្លាប់, ៤) ភេទអ្នកស្លាប់, ៥) អាយុអ្នកស្លាប់ (បើអាចចាំបាន), ៦) ត្រូវជាអ្វីនឹងអ្នកប្រកាស (ឧទាហរណ៍: ឪពុក ម្តាយ បងប្រុស ប្អូនប្រុស បងស្រី ឬប្អូនស្រី), ៧) សាច់រឿងទាក់ទងនឹងការស្លាប់ (ឧទាហរណ៍ : ស្លាប់នៅទីណា? មូលហេតុអ្វី?), ៨) វត្តភោគទាក់ទងនឹងអ្នកស្លាប់ (ឧទាហរណ៍: រូបថត ឯកសារ ឬវត្ថុផ្សេងៗ), ៩) ព័ត៌មានសម្រាប់មជ្ឈមណ្ឌលទាក់ទង (ឧទាហរណ៍: លេខទូរស័ព្ទ អាសយដ្ឋាន) ។

ប្រសិនបើចង់ស្វែងរកអ្នកដែលបាត់ខ្លួនសូមផ្តល់ព័ត៌មានខាងក្រោម:

- ១) ឈ្មោះអ្នកបាត់ខ្លួន, ២) ភេទ, ៣) អាយុ, ៤) ត្រូវជាអ្វី, ៥) សាច់រឿងទាក់ទងនឹងការបែកគ្នា, ៦) វត្តភោគទាក់ទងនឹងអ្នកបាត់ខ្លួន (ឧទាហរណ៍: រូបថត ឯកសារ ឬវត្ថុផ្សេងៗ) ។

ដើម្បីយុត្តិធម៌និងការចងចាំ
ដែលជាមូលដ្ឋានដ៏សំខាន់ក្នុងការផ្សះផ្សាជាតិ

